



centrum
ekonomických a tržních
analýz

ANALÝZA SITUACE A MOŽNOSTI NASTAVENÍ EPR SYSTÉMU PRO NÁBYTEK V ČR

AUTORSKÝ KOLEKTIV: ALEŠ ROD, MICHAEL FANTA, EVA OPATRNÁ,
JANA KVÍTKOVÁ

KVĚTEN 2024

SHRNUTÍ

Na základě provedené analýzy je k problematice potenciálního zavedení nového systému rozšířené odpovědnosti výrobce do odpadového hospodářství České republiky pro tržní segment nábytku možno konstatovat, že představuje vhodný produktový segment pro implementaci principů EPR. Závěry studie:

- Segment nábytku představuje racionální cíl úvah o implementaci rozšířené odpovědnosti výrobce, neboť zde existuje významný prostor pro zlepšení aktuální situace, charakteristické především vysokým podílem skládkování nábytku, který může být využit opětovně (materiálově), případně energeticky.
- Výroba, distribuce a prodej nábytku představuje relativně centralizovaný sektor s materiálově homogenní produktovou skladbou, u něž je možné hledat neutrální až dokonce pozitivní ekonomickou hodnotu i za koncem životního cyklu.
- V takovém případě je logická úvaha o robustním systému EPR, který má ambici nejen financovat, ale i významně měnit materiálové toky výrobků za koncem životního cyklu směrem k preferovaným způsobům nakládání s odpadem.
- Příkladem pro EPR v oblasti nábytku může být systém rozšířené odpovědnosti například na pneumatiky (tj. systém zpoplatňující uvedení výrobků na trh, který kombinuje individuální sběr povinných subjektů s financováním stávající či expandující sítě zpětného odběru). V oblasti nábytku by šlo o systém páteřně postavený na obecních systémech sběrných dvorů a individuálním sběru povinnými subjekty podporující implementaci pravidel pro správné nakládání s odpadem (např. vytřídění znovu využitelného nábytku či dekompozice nábytku dle jednotlivých složek tak, aby nedocházelo ke kontaminaci materiálu při skladování nebo logistice).
- Součástí edukace nutně musí být nejen domácnosti, ale právě i stávající stakeholdeři systému, vč. samotných výrobců a prodejců, od nichž by měl přicházet vyšší tlak po odbytu recyklovaných složek nábytku.
- Právě s povinnými subjekty má smysl diskutovat, nakolik by rozvolnění pravidel pro vertikální integraci na úrovni kolektivního systému či jednotlivých poskytovatelů pomohlo vyšší míře cirkularitě bez toho, aniž by porušovalo pravidla hospodářské soutěže.

Studie, kterou právě čtete, věnuje významnou část textu i formulaci rizik a výzev implementace nového systému. K tomu, aby byla tato rizika účinně mitigována a převládly pozitivní dopady na produktové portfolio na trhu nábytku (ekomodulace), racionalizace spotřeby nábytku domácností s důrazem na udržitelnost či vyšší míra preferovaných způsobů nakládání s odpadem, je důležité podrobit danou oblast robustním dopadovým analýzám, jejichž komplementarita bude při tvorbě legislativy zcela zásadní. Modelování ekonomických (společenských) dopadů implementace EPR do sektoru výroby, prodeje a distribuce nábytku je možné provést až tehdy, kdy bude známa konkrétní podoba nastavení EPR a podmínek pro získání autorizace v tomto systému.

OBSAH

SHRNUTÍ.....	1
ÚVOD	4
1 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA.....	4
1.1 EPR V OBLASTI NÁBYTKU.....	4
1.2 VELIKOST TRHU S NÁBYTKEM V ČR.....	6
1.3 SUBJEKTY NA TRHU S NÁBYTKEM V ČR.....	7
1.4 VÝZVY A PŘÍLEŽITOSTI EPR V OBLASTI NÁBYTKU	10
2 OBECNÉ SOUVISLOSTI.....	13
2.1 CÍLE ÚPRAVY	13
2.2 PŘEHLED RELEVANTNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ V OBLASTI EPR	14
2.3 ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU V OBLASTI A SOULADU S ŠIRŠÍ DEFINICÍ ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ.....	18
2.4 ZAHRANIČNÍ ZKUŠENOSTI	26
2.4.1 Francie	26
2.4.2 Maďarsko.....	36
3 NÁVRH VĚCNÉHO ŘEŠENÍ	39
3.1 PŘEDMĚT NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY	39
3.2 PŮSOBNOST NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY.....	40
3.3 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA PRO NASTAVENÍ MODELU	41
3.4 NÁVRH ŘEŠENÍ PRO JEDNOTLIVÉ FÁZE PROCESU	49
3.4.1 Umístění na trh.....	49
3.4.2 Sběr.....	49
3.4.3 Přeprava/svoz.....	51
3.4.4 Nakládání se zpětně odebranými výrobky	52
3.5 FINANCOVÁNÍ SYSTÉMU	53
3.5.1 Poplatky výrobců	53

3.5.2	Bonusy / malusy v souvislosti s ekodesignem produktů.....	54
3.6	ROLE A POVINNOSTI AKTÉRŮ SYSTÉMU	56
3.6.1	Výrobce.....	56
3.6.2	Koncový prodejce	56
3.6.3	Správce / operátor systému	57
3.6.4	Obce či jiné územní samosprávné celky.....	57
3.6.5	Zpracovatelé.....	58
3.7	VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY / REGULÁTORA, KONTROLNÍ MECHANISMY	58
4	ZPŮSOB PROMÍTNUTÍ NAVRHOVANÉHO VĚCNÉHO ŘEŠENÍ DO LEGISLATIVNÍHO ŘÁDU 60	
5	PŘEDPOKLÁDANÝ HOSPODÁŘSKÝ A FINANČNÍ DOPAD NA STÁTNÍ ROZPOČET, OSTATNÍ VEŘEJNÉ ROZPOČTY A NA PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ ČR.....	61
6	ZHODNOCENÍ SOCIÁLNÍCH DOPADŮ, VČETNĚ DOPADŮ NA SPECIFICKÉ SKUPINY OBYVATEL	63
7	ZHODNOCENÍ DOPADŮ NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ VE VZTAHU K ZÁKAZU DISKRIMINACE A VE VZTAHU K ROVNOSTI MUŽŮ A ŽEN	63
8	ZHODNOCENÍ DOPADŮ NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ VE VZTAHU K OCHRANĚ SOUKROMÍ A OSOBNÍCH ÚDAJŮ	63
9	ZHODNOCENÍ KORUPČNÍCH RIZIK	64
10	ZHODNOCENÍ DOPADŮ NA BEZPEČNOST NEBO OBRANU STÁTU	64
11	ZHODNOCENÍ DOPADŮ NA RODINY	64
12	ZHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH DOPADŮ, VČETNĚ DOPADŮ NA ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVNÉ CELKY	64
13	ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ SE ZÁSADAMI TVORBY DIGITÁLNĚ PŘÍVĚTIVÉ LEGISLATIVY	65
	ZÁVĚR.....	66
	ZDROJE	68

ÚVOD

Tento materiál je výstupem projektu realizovaného na základě poptávky Ministerstva životního prostředí ČR (dále MŽP) ze dne 16. 2. 2024, proběhnuvšího výběrového řízení a podepsané smlouvy o dílo mezi MŽP a CETA – Centrem ekonomických a tržních analýz, z.ú. (dále CETA). Analýza reflektuje ujednanou strukturu i obsah a bere v potaz data známá k 25. 4. 2024. Analýza je vypracována s důrazem na objektivitu a základní principy vědecko-výzkumné práce, vychází z více než 10 let zkušeností CETA s analýzou odpadového hospodářství. Autorskému kolektivu nejsou známy žádné okolnosti, které by obsah analýzy a interpretaci závěrů zatížily střetem zájmů či obdobnými nežádoucími faktory.

1 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA

1.1 EPR V OBLASTI NÁBYTKU

V současnosti v České republice převládá lineární model oběhového hospodářství, který je založen na výrobě, prodeji, spotřebě a následném odstraňování odpadů generovaných předchozím řetězcem ekonomické aktivity s malým podílem jeho využití. Tento model však může v některých oblastech vést, a také vede, k nadměrné produkci odpadu, plýtvání zdroji, a proto i negativním dopadům na životní prostředí.

S rostoucím tlakem na snižování množství odpadu, maximalizaci jeho využití, podporu cirkulární ekonomiky a plnění evropských cílů v této oblasti, se ČR, stejně jako mnoho jiných zemí, zaměřuje na implementaci efektivních řešení pro udržitelnější nakládání s odpady a přechod k oběhovému hospodářství.¹

Jedním z klíčových nástrojů pro dosažení environmentálních cílů je zavedení systému rozšířené odpovědnosti výrobců (angl. EPR – Extended Producer Responsibility).

EPR vychází z principu, že výrobci, dovozci a distributoři produktů nesou odpovědnost za jejich environmentální dopady v průběhu celého životního cyklu, včetně fáze vzniku odpadů. Systém EPR je založen na myšlence "znečišťovatel platí", kdy se náklady na nakládání s odpady přenášejí z municipalit a daňových poplatníků přímo na subjekty uvádějící dané výrobky na lokální trhy. Cílem je motivovat výrobce k ekologičtějšímu designu produktů, omezování vzniku odpadů a podpoře recyklace a dalšího využití materiálů.² V kontextu přechodu k oběhovému hospodářství je kladen stále větší důraz na opětovné použití, respektive přípravu k opětovnému použití materiálů jakožto formy prevence vzniku odpadů. Tyto principy však nejsou vždy podporovány v rámci stávajících systémů EPR, které se zaměřují především na recyklaci odpadů. Pokud jsou potenciálně znovu použitelné předměty v rámci odpadového hospodářství automaticky recyklovány, spalovány nebo

¹ Ministerstvo životního prostředí (2021). Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040. Dostupné na: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cirkularni_cesko/\\$FILE/OODP-Cirkularni_Cesko_2040_web-20220201.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cirkularni_cesko/$FILE/OODP-Cirkularni_Cesko_2040_web-20220201.pdf).

² OECD (2016). Extended Producer Responsibility: Updated Guidance for Efficient Waste Management. Dostupné na: <https://www.oecd.org/env/extended-producer-responsibility-9789264256385-en.htm>

skládkovány, dochází ke značnému nevyužití jejich socioekonomického a environmentálního potenciálu.³

Je však třeba si uvědomit, že náklady na nakládání s daným výrobkem po ukončení jeho životnosti nese v konečném důsledku spotřebitel v ceně výrobku, včetně ceny za provoz a další náklady systému EPR spojeného se zajištěním všech povinností. Tyto náklady mohou být konečným důsledkem výrazně vyšší ve srovnání s prostými náklady spojenými s tokem výrobku v rámci odpadového hospodářství. Proto je nezbytné tyto náklady analyzovat a jednotlivé scénáře porovnávat.

Aktuální situace v nakládání s odpadním nábytkem v ČR vykazuje značné nedostatky a prostor pro zlepšení. Podle studie vypracované pro společnost IKEA vyhodí Češi ročně až 353 tisíc tun nábytku, z nichž přibližně polovina končí na skládkách.⁴ Současný systém sběru a nakládání s odpadem z nábytku je z velké části závislý na obecních sběrných dvorech a sběrných místech provozovaných v rámci systémů obcí. Ty však často čelí problémům s omezenou kapacitou, nedostatečnou specializací na specifické typy nábytkového odpadu a vysokým nákladům na další zpracování.⁵ Na situaci se negativně podepisuje i nevhodné nakládání s těmito odpady (nedostatečné zaměření na rozebírání nábytku a na jeho efektivní skladování pro ekonomickou přepravu). Výsledkem je situace, kdy značná část vyřazeného nábytku není efektivně využita a místo recyklace či opětovného použití končí na skládkách⁶. Dalším problémem je absence uceleného systému pro monitoring toku nábytkového odpadu. Chybí centralizovaný sběr dat o produkci, sběru a zpracování těchto odpadů, což znesnadňuje efektivní plánování a nastavení cílených opatření pro zlepšení situace. Nedostatečná datová základna komplikuje vyhodnocování účinnosti stávajících postupů a identifikaci oblastí, kde jsou změny nejvíce potřeba.⁷

Zavedení EPR v nábytkářském sektoru představuje příležitost, jak tyto výzvy adresovat a nastartovat transformaci odvětví směrem k oběhovému hospodářství. Systém EPR může přinést řadu přínosů, jako je snížení množství odpadu končícího na skládkách či v energetickém využití, zvýšení míry recyklace a opětovného využití materiálů, stimulace eko-designu produktů a rozvoj inovativních cirkulárních byznys modelů zaměřených na prodloužení životnosti a sdílení produktů⁸, stejně jako podporu pro aplikaci jednoduchých, ale efektivních postupů dekompozice nábytku s cílem oddělení jednotlivých využitelných frakcí (dřevo, textil, kov, molitan aj.) a jejich přípravu na transport. Na druhou stranu však

³ Reuse (2013). Extended Producer Responsibility and the role of reuse activities: Opportunities for a resource efficient, socially inclusive waste management system. Dostupné na: https://www.rreuse.org/wp-content/uploads/EPR_and_product_reuse.pdf

⁴ IKEA (2023). Češi ročně vyhodí nábytek odpovídající 11 milionům křesel. Nejčastěji se zbavují pohovek, ukázala studie pro IKEA. Dostupné na: <https://www.ikea.com/cz/cs/newsroom/corporate-news/cesi-rocne-vyhodi-nabytek-odpovidajici-11-milionum-kresel-nejcasteji-se-zbavuji-pohovek-ukazala-studie-pro-ikea-pub7f94d870>

⁵ Cyrkl (2023). Odpadní nábytek v České republice.

⁶ Tato situace se mění například díky inovativnímu přístupu a spolupráci některých firem (př. Silva/Kronospan), ale potenciál pro zlepšení je stále značný. Skládkuje se více než polovina nábytku (Cyrkl, 2023).

⁷ Mnohdy může totiž být efektivnější monitorovat a vyhodnocovat materiálové toky (dřevo vhodné k recyklaci) než výrobní toky, které se mnohdy protínají. Cílem by mělo být odklonit veškeré dřevo z objemného a směsného komunálního odpadu a zajistit jeho maximální využití.

⁸ Institut cirkulární ekonomiky (2020). Cirkulární Česko: Cirkulární ekonomika jako příležitost pro úspěšné inovace českých firem. Dostupné na: <https://incien.org/wp-content/uploads/2021/06/Cirkularni-Cesko-priklady-uspesnych-ceskych-projektu.pdf>

EPR představuje také administrativní zátěž sektoru, v němž je rozšířená odpovědnost implementována, proto je třeba systémové změny podrobit dostatečné dopadové analýze.

Zkušenosti ze zahraničí však ukazují, že vhodně nastavený systém EPR dokáže nastartovat pozitivní změny. Příkladem je Francie, kde EPR v nábytkářském sektoru funguje již od roku 2012. Za tuto dobu se podařilo výrazně zvýšit míru sběru a recyklace, snížit skládkování a rozvinout spolupráci mezi výrobcí, obcemi a zpracovateli odpadu.⁹ Sektor výroby a produkce nábytku “šok” v podobě regulatorního zavedení systému bez problémů akomodoval. Zároveň francouzský model ukazuje, že pro úspěch EPR je klíčové zapojení všech aktérů, nastavení ambiciózních, ale realistických cílů a zajištění transparentního financování celého systému.

1.2 VELIKOST TRHU S NÁBYTKEM V ČR

Trh s nábytkem v ČR se dle hodnocení Asociace českých nábytkářů (AČN) vyvíjí stále rostoucím trendem i přes současné ekonomické problémy napříč Evropou (AČN, 2024).¹⁰ Z dat dostupných na ČSÚ navíc vyplývá, že množství vyprodukovaného nábytku roste. Zatímco v roce 2020 se jednalo o 11,3 milionů kusů, v roce 2022 se výroba zvýšila na 12,2 milionů kusů. Objem prodané produkce dlouhodobě kopíruje trend výroby (ČSÚ, 2023).¹¹ Nicméně např. dle posledních informací AČN došlo v roce 2023 v tuzemsku k mírnému poklesu prodeje nábytku (AČN, 2024).¹²

Z pohledu hodnoty vyrobeného nábytku taktéž dochází k mírnému poklesu oproti letem 2021 i 2022, v minulém roce 2023 dosáhla výroba nábytku hodnoty 51,45 mld. Kč, tedy jak je i vidět na Grafu 1, jedná se o pokles o necelých 1,4 mld. Kč (AČN, 2024). Hodnota prodané produkce se drží mírně nad 50 mld. Kč za roky 2021 a 2022, pro rok 2023 přesný údaj ještě nemáme k dispozici, ale lze usuzovat z poklesu prodané produkce, že mohl nastat i pokles hodnoty prodané produkce (ČSÚ, 2023), minimálně při zohlednění reálných cen. Dle AČN tento pokles nebyl výrazný.

Přestože je ČR také exportérem nábytku (v roce 2023 čeští výrobci exportovali nábytek v hodnotě 36,83 mld. Kč), samozřejmě se k nám nábytek taktéž dováží. Česká republika má pozitivní obchodní bilanci, neboť hodnota importovaného nábytku nepřevyšuje hodnotu exportovaného. Suma za import nábytku v roce 2023 dosáhla částky 28,18 mld. Kč. Výrobní firmy v ČR exportují dražší a kvalitní nábytek, zejména na vyspělejší trhy EU. V roce 2023 export směřoval především do Německa, Nizozemí, Francie a Slovenska. Naopak do České republiky se importuje levnější nábytek, nejvíce z Polska, Německa a Číny (AČN, 2024).

Významným trendem a zároveň velkou výzvou pro případné zavedení systému EPR je také individuální dovoz nábytku ze zahraničí, především z Polska. Významná cenová výhodnost a dostupnosti obchodů

⁹ ADEME (2021). Eléments d'ameublement : données 2021. Dostupné na: <https://librairie.ademe.fr/dechets-economie-circulaire/6063-elements-d-ameublement-donnees-2021.html>

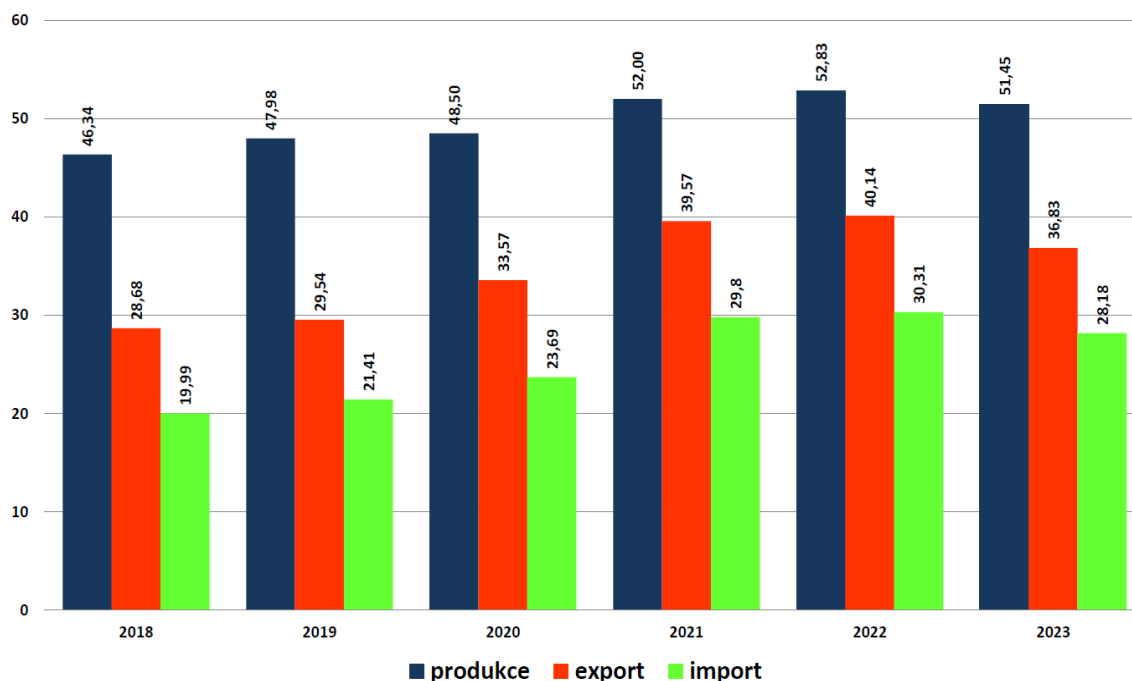
¹⁰ AČN (2024). Statistická příloha tiskové zprávy. Dostupné zde: <https://www.czechfurniture.com/novinky/471-tiskova-zprava-11-4-2024-statisticka-priloha>

¹¹ ČSÚ (2023). Výroba vybraných výrobků v průmyslu – rok 2022. Dostupné zde: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyroba-vybranych-vyrobku-v-prumyslu-rok-2022>

¹² AČN (2024). Statistická příloha tiskové zprávy. Dostupné zde: <https://www.czechfurniture.com/novinky/471-tiskova-zprava-11-4-2024-statisticka-priloha>

v blízkém pohraničí působí, že část obyvatel žijících v pásu cca 50–100 km od hranic využívá tyto individuální dovozy, k čemuž významně přispívá i medializace této problematiky.¹³ Zpoplatnění takto dovezeného nábytku přitom může být velmi komplikované.

Graf 1: Porovnání výroby, exportu a importu za ČR (mld. Kč).



Zdroj: AČN (2024)¹⁴

S množstvím prodaného nábytku souvisí samozřejmě i množství nábytku, který se stane odpadem. Z dostupných informací ze studie pro společnost IKEA, vypracovanou společností Cyrkl, vyplývá, že Češi se v průměru ročně zbaví 250 až 350 tisíc tun dřevěného nábytku. Při průměrné ceně objemného odpadu 2,1 tis. Kč/t se jedná o náklady cca 750 mil Kč. Pro ilustraci – tato hodnota odpovídá přibližně jednomu vyhozenému křeslu na jednoho obyvatele ČR, tedy zhruba 11 milionům křesel (Cyrkl, 2023).

1.3 SUBJEKTY NA TRHU S NÁBYTKEM V ČR

V ČR působí poměrně velké množství výrobců nábytku. Podle registru ČSÚ¹⁵ uvádí jako svou hlavní ekonomickou činnost CZ-NACE C31 (Výroba nábytku) téměř 8 400 subjektů. CZ-NACE C31 v sobě zahrnuje obecnou výrobu nábytku, ale taktéž subjekty, které se zabývají pouze specializovanou výrobou, například výrobou kuchyňského nábytku nebo výrobou kancelářského nábytku. Většina

¹³ Novinky.cz (2023). Něco tady už dlouho nehraje. Stejně zboží je u sousedů levnější až o desítky tisíc. Dostupné zde: <https://www.novinky.cz/clanek/ekonomika-neco-tady-uz-dlouho-nehraje-stejne-zbozi-je-u-sousedu-levnejsi-az-o-desitky-tisic-40440386>

¹⁴ AČN (2024). Prezentace k TK. Dostupné zde: <https://www.czechfurniture.com/article-files/471/A%C4%8CN%20prezentace.pdf>

¹⁵ ČSÚ (2024). Registr ekonomických subjektů. Dostupné zde: <https://apl.czso.cz/res/export>

subjektů uvádí jako hlavní ekonomickou činnost obecnou výrobu nábytku a o specializaci lze mluvit pouze v řádu nižších desítek subjektů.

Tabulka 1: Rozdělení subjektů s CZ-NACE C31 - Výroba nábytku.

Velikost	Počet	Institucionální sektor (ESA 2010)	Počet	Statistická právní forma	Počet
více jak 100 zaměstnanců	25	Národní soukromé nefinanční podniky	17	s.r.o.	13
		Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	8	a.s.	10
				Družstvo	2
20 - 100 zaměstnanců	111	Národní soukromé nefinanční podniky	97	s.r.o.	90
		Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	10	a.s.	12
		Zaměstnavatelé	4	Ostatní	9
1 - 19 zaměstnanců	786	Národní soukromé nefinanční podniky	396	s.r.o.	393
		Zaměstnavatelé	377	Fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona	365
		Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	13	Ostatní	38
bez zaměstnanců/ neuvedeno	7418	OSVČ	7074	Fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona	6994
		Národní soukromé nefinanční podniky	322	s.r.o.	308
		Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	22	Zahraniční fyzická osoba	54
				Ostatní	62

Zdroj: ČSÚ (2024)

Podrobné rozdělení dle velikosti a typu subjektů lze nalézt v Tabulce 1. Mezi největší hráče na trhu patří TON, a.s., BLANÁŘ NÁBYTEK, a.s., ITAB Shop Concept CZ, a.s. (zahraniční), BJS Czech s.r.o. (zahraniční) či umdasch Story Design s.r.o. (zahraniční). Dále je zde 111 středních podniků. Většinou se jedná o národní nefinanční podniky, přičemž 80 % z nich jsou společnosti s ručením omezeným.

Ovšem nejvíce zastoupeni jsou OSVČ bez uvedení počtu zaměstnanců či bez zaměstnanců (více jak 7000 subjektů) a ve valné většině se jedná o fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona.

Tabulka 2: Rozdělení subjektů s CZ-NACE 4759 - Maloobchod s nábytkem, svítidly a ostatními výrobky převážně pro domácnost ve specializovaných prodejnách

Velikost	Počet	Institucionální sektor (ESA 2010)	Počet	Statistická právní forma	Počet
více jak 100 zaměstnanců	2	Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	2	s.r.o.	2
20–100 zaměstnanců	5	Národní soukromé nefinanční podniky	4	s.r.o.	4
		Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	1	a.s.	1
1–19 zaměstnanců	95	Národní soukromé nefinanční podniky	79	s.r.o.	82
		Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	7	Fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona	7
		Zaměstnavatelé	9	Ostatní	6
bez zaměstnanců/ neuvedeno	146	Národní soukromé nefinanční podniky	74	s.r.o.	85
		OSVČ	55	Fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona	54
		Nefinanční podniky pod zahraniční kontrolou	17	Odštěpný závod zahraniční právnické osoby	2
				Ostatní	5

Zdroj: ČSÚ (2024)

Výrobci mají také často uvedenou vedlejší ekonomickou činnost velkoobchod a maloobchod, tedy z toho vyplývá, že jsou taktéž prodejci. Dále lze jako prodejce označit subjekty s klasifikací CZ-NACE 4759, kde je registrováno 248 subjektů. Rozdělení subjektů dle typu a velikosti je uvedeno v Tabulce 2. Největšími prodejci jsou SCANTO Nábytek s.r.o. nebo XLCZ Nábytek s.r.o. Bohužel ne všichni prodejci mají jako ekonomickou činnost uvedenou CZ-NACE 4759, proto navíc uvádíme výčet několika dalších velkých prodejců nábytku s kamennými prodejnami v ČR: IKEA s.r.o., JYSK s.r.o., XXX Lutz, Möbelix, s.r.o. (součást skupiny XXX Lutz), DECODOM, spol. s r.o., Scanto nábytek, s.r.o., ASKO - NÁBYTEK, spol. s r.o., Bonami či Ton s.r.o (studie pro IKEA, Cyrkl, 2023).

Ani sektor s nábytkem nezůstal pozadu v on-line prodeji a v České republice je možné si objednat nábytek přes velké množství e-shopů, mezi největší a nejznámější řadíme Ikea.cz, Dormeo.cz,

Nejlevnejsinabytek.cz, Asko-nabytek.cz, Bonami.cz, Moebelix.cz, Hezkynabytek.cz, Idea-nabytek.cz (Cyrkl, 2023). Tyto online prodejce doplňují internetové platformy. Spotřebu pak samozřejmě dotváří již zmíněné individuální dovozy.

1.4 VÝZVY A PŘÍLEŽITOSTI EPR V OBLASTI NÁBYTKU

Systém rozšířené odpovědnosti výrobců (EPR) v oblasti nábytku představuje významnou příležitost, jak zlepšit nakládání s nábytkovým odpadem a podpořit přechod k oběhovému hospodářství. Zároveň však jeho implementace přináší řadu výzev, které je třeba překonat.

Hlavní výzvy spojené s implementací EPR systému v oblasti nábytku zahrnují:

Sběr a třídění – Nábytek je objemný a rozmanitý, což komplikuje jeho sběr a třídění. Je třeba zajistit dostatečnou dostupnost sběrných míst, jejich vybavení pro manipulaci s nábytkem a efektivní třídění podle materiálového složení pro usnadnění další recyklace.

Pravidla pro dekompozici – Za významný přínos lze považovat systémové zavedení pravidel pro dekompozici nábytku přímo na sběrných dvorech/sběrných místech provozovaných v rámci systémů obcí a také v rámci sběrných míst v rámci obchodní sítě (např. princip kus za kus či jiný alternativní způsob řešení). Cílem dekompozice je oddělení jednotlivých materiálů (dřevo, kov, plast (molitan), textil) pro účely jejich samostatného využití, dále pak pro efektivní přepravu využití objemu kontejneru či úpravu dřeva jeho drcením.

Recyklace a využití materiálů – Nábytek je často vyroben z různorodých materiálů, jako je dřevo, kov, plasty a textilie, což komplikuje jejich efektivní recyklaci. Je třeba vybudovat specializované kapacity pro zpracování různých materiálových složek nábytku a zajistit dostatečnou poptávku po recyklovaných materiálech. Primární dekompozice je výhodnější v případě dostatečných prostorových možností na sběrných dvorech/sběrných místech.

Bezpečnost a hygiena – Sběr a zpracování použitého nábytku přináší rizika z hlediska hygieny a bezpečnosti, zejména s ohledem na možný výskyt škůdců, nebezpečných látek či kontaminace. Je nutné nastavit standardy pro příjem, skladování a zpracování vyřazeného nábytku.

Nedostatek dat o produkci odpadu – V ČR chybí ucelený systém pro monitoring toku nábytkového odpadu. Nedostatek dat o množství a složení produkovaného odpadu komplikuje plánování sběrné sítě, stanovení recyklačních cílů a vyhodnocování efektivity systému. V současné době lze vycházet alespoň částečně z rozborů a analýz svozových firem, či analýz skladby objemných odpadů realizovaných systémem EKO-KOM.

Ekodesign výrobků – Současný systém nedostatečně motivuje výrobce k ekologičtějším designu produktů. Systém rozšířené odpovědnosti výrobců (EPR) by měl vytvářet pobídky, které podporují návrhy výrobků zaměřené na snadnou opravitelnost a možnost výměny poškozených dílů, čímž se zajišťuje delší životnost produktů. Navíc by měl EPR poskytovat motivaci k navrhování výrobků tak, aby byly snadno dekomponovatelné, a tím pádem lépe recyklovatelné.

Rozvoj infrastruktury – Současný systém nakládání s nábytkovým odpadem je z velké části závislý na obecních sběrných dvorech, které čelí problémům s omezenou kapacitou, nedostatečnou specializací a vysokými jednotkovými náklady vztaženými ke kapacitám technických služeb obcí (cena a dostupnost pracovní síly). Je nutné vytvořit efektivní a dostupnou síť sběrných míst a zajistit dostatečné kapacity pro zpracování použitého nábytku a vytvořit návody, jak na sběrných dvorech a sběrných místech efektivně nakládat s nábytkovým odpadem s cílem snížit náklady a zvýšit příjmy z prodeje druhotných surovin získaných z dekompozice nábytku. Významnou položku v současné době tvoří přeprava nábytku jako součástí objemných odpadů, především díky tomu, že nábytek není efektivně rozebírán (tzv. převoz vzduchu).

Změna návyků a obchodních modelů – Zavedení EPR systému vyžaduje změny v chování spotřebitelů a přizpůsobení obchodních modelů firem. Je třeba podporovat povědomí o možnostech opětovného použití, oprav a recyklace nábytku a motivovat výrobce k ekologičtějšímu designu produktů, včetně vytvoření prostor pro sběr a dekompozici odebraných nábytků.

Administrativní a logistické výzvy – Implementace EPR přináší dodatečné administrativní a logistické nároky pro výrobce a prodejce, včetně potřeby úpravy interních procesů, zajištění zpětného odběru a zapojení e-commerce.

Nastavení financování – Je nezbytné zajistit transparentní a vyvážené financování EPR systému, které spravedlivě rozdělí náklady mezi výrobce, prodejce a spotřebitele. Poplatky by měly odrážet skutečné náklady na sběr a zpracování a zároveň motivovat k ekologičtějšímu designu produktů. V tomto případě je nutné zabývat se také otázkou financování nábytku dovezeného v rámci individuálních dovozů ze zahraničí.

Zavedení EPR systému však přináší také řadu příležitostí:

Prevence vzniku odpadu – Zavedení systému rozšířené odpovědnosti výrobce pro nábytek může významně přispět k prevenci vzniku odpadu prostřednictvím několika klíčových opatření. Jedním z nich je podpora opětovného použití (re-use) a výměny (swap) nábytku. Výrobci mohou být motivováni k navrhování nábytku s delší životností a snadnou opravitelností, což usnadňuje jeho opětovné použití a snižuje potřebu výroby nového nábytku. EPR systém může také zahrnovat iniciativy na podporu darování nábytku prostřednictvím sociálních služeb, což nejen minimalizuje odpad, ale také poskytuje ekonomické výhody pro rodiny s nižšími příjmy.

Dalším klíčovým aspektem prevence vzniku odpadu je rozvoj infrastruktury pro sběr a redistribuci použitého nábytku. Finanční prostředky získané z poplatků v rámci EPR mohou být investovány do vytváření specializovaných sběrných míst a opraváren, které umožní snadnější třídění a opravy nábytku. Tento přístup nejen snižuje množství odpadu, ale také podporuje cirkulární ekonomiku a prodlužuje životní cyklus výrobků. Edukace spotřebitelů o možnostech opravy, výměny a darování nábytku je rovněž zásadní pro úspěch těchto iniciativ, protože zvyšuje povědomí veřejnosti o udržitelné spotřebě a zodpovědném nakládání s odpady.

Snížení skládkování a podpora oběhového hospodářství – EPR může výrazně snížit množství nábytkového odpadu končícího na skládkách díky podpoře třídění, recyklace a opětovného použití. Tím se sníží environmentální zátěž a podpoří se principy oběhového hospodářství.

Rozvoj cirkulárních služeb a inovací – EPR vytváří příležitosti pro rozvoj nových obchodních modelů a služeb zaměřených na prodloužení životnosti nábytku, jako jsou opravy, renovace, repasování či sdílení. Stimuluje také inovace v oblasti ekodesignu a využití recyklovaných materiálů. Obdobně může rozvíjet i digitální řešení, např. platformy práce, e-tržiště nebo půjčovny nábytku.

Rozvoj infrastruktury a technologií pro recyklaci – Zavedení EPR systému podnítl investice do rozvoje sběrné sítě, technologií úpravy (drcení, třídění aj.) a recyklačních kapacit. Tyto investice přispějí k modernizaci odpadové infrastruktury a zvýšení míry recyklace nejen u nábytku, ale i dalších komodit.

Podpora ekodesignu a inovací – EPR vytváří ekonomické pobídky pro výrobce k navrhování produktů s ohledem na jejich snadnější opravitelnost, možnost rozebírání a recyklovatelnost včetně prodloužení životnosti. Tato změna designu přispěje k prevenci vzniku odpadu a efektivnějšímu využívání zdrojů.

Zvýšení povědomí a změna spotřebitelského chování – Zavedení EPR může přispět ke zvýšení povědomí veřejnosti o udržitelné spotřebě a podpořit zodpovědné nakládání s použitým nábytkem. Vzdělávací kampaně a dostupnost informací o možnostech opětovného použití a recyklace mohou vést k pozitivním změnám ve spotřebitelském chování.

Sociální benefity – EPR může zpřístupnit cenově výhodný repasovaný nábytek domácnostem s nižšími příjmy, a tím přinést sociální benefity. Podpora oprav a opětovného použití také vytváří pracovní příležitosti v těchto odvětvích.

Úspory nákladů pro obce – Přenesení zodpovědnosti za nakládání s nábytkovým odpadem na výrobce uleví obecním rozpočtům. Obce ušetří na nákladech spojených se sběrem, svozem a následným nakládáním s objemným odpadem, či na nákladech za odstraňování černých skládek. Dopad na koncového spotřebitele však v absolutní hodnotě může vzrůst, protože v konečném důsledku veškeré náklady spojené s provozem EPR systému budou promítnuty do ceny výrobků.

I přes uvedené výzvy představuje zavedení EPR systému v oblasti nábytku významný krok k udržitelnějšímu nakládání s odpady a podpoře oběhového hospodářství. Příležitosti v oblasti snižování environmentální zátěže, rozvoje cirkulárních služeb a pozitivních sociálních dopadů převažují nad překážkami implementace. Klíčem k úspěchu je nalezení rovnováhy mezi environmentálními cíli a ekonomickou udržitelností systému, stejně jako aktivní spolupráce všech zainteresovaných stran. Zároveň může Česká republika, patřící mezi často zmiňovaný “best practices” příklad v oblasti EPR obalových odpadů, vytknout trend i v další oblasti.

2 OBECNÉ SOUVISLOSTI

2.1 CÍLE ÚPRAVY

Zavedení systému rozšířené odpovědnosti výrobců (EPR) v oblasti nábytku v České republice si klade za cíl především snížení množství nábytkového odpadu končícího na skládkách a podporu přechodu k oběhovému hospodářství. Hlavním záměrem je přenést část odpovědnosti za nakládání s nábytkem na konci životnosti z municipalit na výrobce a dovozce, a tím je motivovat k ekologičtějšímu designu produktů a využívání recyklovaných materiálů¹⁶.

Mezi očekávané přínosy pro životní prostředí patří snížení objemu nábytkového odpadu směřujícího na skládky, efektivnější využívání zdrojů díky podpoře recyklace a opětovného použití nábytku, jakož i celkové snížení environmentální stopy nábytkářského průmyslu. EPR systém by měl stimulovat ekodesign výrobků s důrazem na jejich opravitelnost, recyklovatelnost a delší životnost, což povede k úspoře primárních surovin a energií.

Z ekonomického hlediska může EPR přinést úspory nákladů pro obce, které v současnosti nesou hlavní břemeno nakládání s nábytkovým odpadem v rámci nakládání s objemným odpadem. Odpovědnost a náklady se přesunou na výrobce, dovozce a prodejce nábytku. Zároveň EPR podpoří inovace a rozvoj nových cirkulárních obchodních modelů a služeb, jako jsou opravy, repasování či sdílení nábytku, s pozitivními dopady na zaměstnanost v těchto odvětvích. Na druhou stranu je třeba brát v potaz skutečnost, že dodatečné náklady výrobců spojené s poplatky nebo vývojem produktů reflektující principy ekomodulace budou z velké části (ne-li v plné míře) promítnuty do finální ceny výrobků.

V neposlední řadě má EPR potenciál přinést společenské benefity v podobě zvýšení povědomí veřejnosti o udržitelné spotřebě, podpoře zodpovědného nakládání s použitým nábytkem a rozvoji druhého života produktů skrze opětovné použití a sdílenou ekonomiku. Dostupnost cenově výhodného repasovaného nábytku může mít sociální přínos pro domácnosti s nižšími příjmy.

Celkově tak zavedení EPR pro nábytek představuje nástroj, který může napomoci k dosažení cílů oběhového hospodářství, podpory hierarchie nakládání s odpady, snížení environmentálních dopadů a úspory nákladů. Je však nezbytné vhodně nastavit parametry systému a zajistit spolupráci všech zainteresovaných stran, aby byl systém efektivní, spravedlivý a společensky přínosný.

¹⁶ Výrobci a dovozci budou mít motivaci přenést náklady na konečné spotřebitele, míra přesunu regulatorních nákladů bude odvislá od sklonu křivek nabídky a poptávky.

2.2 PŘEHLED RELEVANTNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ V OBLASTI EPR

Legislativní rámec EPR v EU

V rámci evropského práva je EPR považován za jeden ze základních pilířů odpadové politiky, který se odráží v různých právních předpisech EU, jež uvádějí v život hierarchii nakládání s odpady tím, že motivují výrobce, aby minimalizovali množství vznikajícího odpadu, a pokud odpad vzniká, aby řešili otázku jeho zpracování.¹⁷

Za stěžejní normy lze označit následující:

- Rámcová směrnice o odpadech 2008/98/ES, která mimo jiné¹⁸:
 - Definuje hierarchii nakládání s odpady (prevence, opětovné použití, recyklace, energetické využití, skládkování).
 - Potvrzuje zásadu „znečišťovatel platí“, podle níž musí náklady spojené s nakládáním s odpady uhradit prvotní původce odpadu.
 - Zavádí pojem „rozšířená odpovědnost výrobce“.
 - Směrnice stanovuje konkrétní cíle pro využití a recyklaci odpadu z domácností. Do roku 2020 mělo být dosaženo 50% míry recyklace a přípravy k opětovnému použití komunálního odpadu, přičemž tento cíl se postupně zvyšuje na 55 % do roku 2025, 60 % do roku 2030 a 65 % do roku 2035.
 - Tyto cíle, ačkoli nejsou specifické pro nábytek, mají významný dopad na nakládání s nábytkovým odpadem. Nábytek tvoří podstatnou část objemného odpadu z domácností a proto efektivní nakládání s vyřazeným nábytkem je klíčové pro dosažení stanovených cílů. Zlepšení celkové míry recyklace domovního odpadu vyžaduje zavedení systémů pro oddělený sběr různých materiálů, včetně dřeva, kovu a textilu, které jsou hlavními složkami nábytku. Navíc, snaha o snížení množství odpadu ukládaného na skládky vede k hledání alternativních způsobů nakládání s objemným odpadem, jako je opětovné použití nebo recyklace nábytku. Tyto cíle tedy nepřímo, ale významně podporují rozvoj systémů pro efektivnější využití a recyklaci nábytkového odpadu, což je zásadní pro celkové zlepšení nakládání s komunálním odpadem a dosažení stanovených cílů recyklace.
- Pozměňující směrnice (EU) 2018/851, která:
 - Jako součást balíčku opatření o oběhovém hospodářství pozměňuje směrnici 2008/98/ES.
 - Stanovuje minimální provozní požadavky na systémy rozšířené odpovědnosti výrobce.

¹⁷ Pouikli, K. (2020). Concretising the role of extended producer responsibility in European Union waste law and policy through the lens of the circular economy. ERA Forum 20, 491–508. <https://doi.org/10.1007/s1202d#-020-00596-9>

¹⁸ Evropská komise (2008). Směrnice č. 98/2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic ze dne 19. listopadu 2008. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008L0098>

- Zaměřuje se na posílení pravidel pro předcházení vzniku odpadů, vyžaduje od členských států podporu udržitelné výroby a spotřeby, včetně návrhů, které zahrnují ekodesign a opravitelnost výrobků. Důraz je kladen na minimalizaci odpadu z kritických surovin, dostupnost náhradních dílů a informací pro opravy.
- Stanovuje nové cíle recyklace komunálního odpadu do roku 2025.¹⁹
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 995/2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky
 - Zakazuje uvádění nezákonně vytěženého dřeva a výrobků z něj na trh EU.
 - Zavádí systém náležité péče (due diligence) pro ověření legálnosti původu dřeva.
 - Vyžaduje vedení záznamů o dodavatelích a odběratelích dřeva a dřevařských výrobků.
 - Vztahuje se na nábytek vyrobený ze dřeva nebo obsahující dřevěné komponenty.
 - Podporuje používání certifikovaného dřeva v nábytkářství.
 - Poskytuje model pro sledovatelnost materiálů, který může být využit v systému EPR pro nábytek.
- Specifické směrnice EPR:
 - Směrnice 2012/19/EU o odpadních elektrických a elektronických zařízeních
 - Nařízení (EU) 2023/1542 o bateriích a odpadních bateriích, o změně směrnice 2008/98/ES a nařízení (EU) 2019/1020 a o zrušení směrnice 2006/66/ES. Toto nařízení postupně nahradí směrnici 2006/66/ES o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech
 - Směrnice o obalech a obalových odpadech 94/62/ES
 - Směrnice 2000/53/ES o vozidlech s ukončenou životností
 - Směrnice 2019/904 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí
- Ekodesign pro udržitelné produkty (ESPR), který podporuje principy a postupy udržitelného designu pro produkty bez specifických směrnic. V současné době se směrnice o ekodesignu vztahuje jen na tzv. energeticky významné produkty, tedy produkty spojené se spotřebou energie. Podle navrhovaného nařízení by se ale požadavky na ekodesign měly rozšířit na mnohem širší okruh produktů²⁰.
- Alternativní opatření a strategie pro produkty bez specifického právního rámce, jako jsou velké stacionární průmyslové nástroje.

¹⁹ Evropská komise (2022). Právní předpisy EU v oblasti nakládání s odpadem. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/eu-waste-management-law.html>

²⁰ European Commission (2023). Ecodesign for Sustainable Products Regulation. Dostupné online: https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/sustainable-products/ecodesign-sustainable-products-regulation_en?prefLang=cs

EU dále přijala koncept oběhového hospodářství (*angl. CE, neboli Circular Economy*) jako prostředek k řešení různých společenských výzev. Řada členských států již iniciovala strategie CE a nachází se na různých úrovních zapojení, přičemž CE je také jedním z klíčových prvků Green Deal. Přechod k oběhovému hospodářství na evropské úrovni upozornil na potřebu zacházet s odpady jako se zdroji energie a materiálů obsažených ve výrobcích, které je třeba udržet v hospodářském procesu co nejdéle a na vysoké úrovni kvality.

Legislativní rámec EPR v ČR

Základním právním předpisem pro oblast odpadového hospodářství je zákon o odpadech, který upravuje pravidla pro předcházení vzniku odpadů a nakládání s nimi při dodržování hierarchie způsobů nakládání s odpady.

Systém EPR je v ČR zakotven zejména v zákoně o výrobcích s ukončenou životností a zákoně o obalech. Tyto zákony ukládají výrobcům odpovědnost za produkty na konci jejich životního cyklu, tj. povinnosti zpětného odběru, využití, financování nakládání s odpady atd.

Celková strategie odpadového hospodářství vč. cílů pro předcházení vzniku odpadů, recyklaci, využití odpadů apod. je dána Plánem odpadového hospodářství ČR a dalšími strategickými dokumenty, zejména Strategickým rámcem cirkulární ekonomiky ČR 2040 a jeho následnou implementací prostřednictvím navazujících akčních plánů.

Relevantní legislativní předpisy:

- Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech
 - Definuje hierarchii nakládání s odpady (prevence, příprava k opětovnému použití, recyklace, jiné využití, odstraňování).
 - Stanovuje obecné povinnosti při nakládání s odpady.
- Zákon č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností
 - Zavádí princip rozšířené odpovědnosti výrobce (EPR) pro výrobky jako elektrozařízení, baterie, pneumatiky, vozidla s ukončenou životností.
 - Stanovuje povinnosti výrobců těchto výrobků zajistit jejich zpětný odběr a následné využití
- Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech
 - Upravuje pravidla pro nakládání s obaly a obalovými odpady
 - Zavádí princip EPR pro výrobce a dovozce obalů
 - Stanovuje recyklační a využití cíle pro obalové odpady
- Zákon č. 243/2022 Sb., o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí
 - Zavádí opatření k omezení dopadu jednorázových plastových výrobků na životní prostředí.
 - Stanovuje povinnosti výrobců těchto výrobků, včetně rozšířené odpovědnosti výrobce.

- Zavádí zákaz uvádění určitých jednorázových plastových výrobků na trh.
- Stanovuje cíle pro oddělený sběr nápojových PET lahví.
- Zavádí požadavky na označování některých plastových výrobků.

Vyhlášky:

- Vyhláška č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady – Stanovuje podrobnosti pro nakládání s objemným odpadem, včetně nábytku.
- Vyhláška č. 8/2021 Sb., o Katalogu odpadů a posuzování vlastností odpadů - V Katalogu odpadů je nábytkový odpad zařazen pod katalogové číslo 20 03 07 - Objemný odpad nebo pod katalogové číslo 20 01 38 - Dřevěný odpad.
- Vyhláška č. 30/2021 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o obalech
- Vyhláška č. 345/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s vozidly s ukončenou životností
- Vyhláška č. 16/2022 Sb., o podrobnostech nakládání s některými výrobky s ukončenou životností

Koncepční dokumenty:

- Plán odpadového hospodářství ČR 2015–2024 s výhledem do 2035
 - Obsahuje Program předcházení vzniku odpadů
 - Definuje cíle pro předcházení vzniku odpadů, omezování jejich produkce, podíly využití/recyklace
 - Stanovuje opatření pro plnění hierarchie nakládání s odpady
 - Obsahuje informace o stávajících systémech EPR a také naznačuje možnost zavádění EPR systémů pro další nové oblasti, jako jsou např. hračky nebo nábytek, za účelem zvýšení opětovného použití a recyklace těchto výrobků
- Strategický rámec cirkulární ekonomiky ČR 2040
 - Prosazuje principy oběhového hospodářství ČR
 - Podporuje předcházení vzniku odpadů, opětovné použití, recyklaci
 - Navrhuje opatření v různých oblastech pro přechod k cirkulární ekonomice
 - EPR zmíněn jako klíčový ekonomický nástroj, zejména v souvislosti s programy zpětného odběru pro obaly, elektrický a elektronický odpad, vozidla s ukončenou životností, pneumatiky, baterie a akumulátory
- Akční plán Cirkulární Česko 2040 pro období 2022–2027
- Politika druhotných surovin ČR 2019–2022 (MPO)
- Státní politika životního prostředí ČR 2030 s výhledem do 2050

2.3 ZHODNOCENÍ STÁVAJÍCÍHO STAVU V OBLASTI A SOULADU S ŠIRŠÍ DEFINICÍ ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ

Současný stav nakládání s nábytkovým odpadem v České republice vykazuje nedostatky z hlediska efektivity, udržitelnosti a souladu s principy oběhového hospodářství. Oficiální statistiky v ČR nesledují množství produkovaného odpadu z nábytku jako samostatnou kategorii. Nábytek je typicky řazen dle Katalogu odpadů (stanoven vyhláškou č. 8/2021 Sb., vyhláška o Katalogu odpadů a hodnocení vlastností odpadů) pod kategorie objemného odpadu (katalogové číslo 20 03 07) nebo dřevěného odpadu (katalogové číslo 20 01 38), a proto není možné přesně určit celkové množství a charakteristiky odpadního nábytku produkovaného v ČR²¹.

Za účelem získání alespoň orientačních údajů o této problematice si společnost IKEA nechala ve spolupráci s firmami Cyrkl a IPSOS vypracovat studii, která se pokusila kvantifikovat množství nábytkového odpadu v ČR. Použitá metodika spočívala v kontaktování a sběru dat od různých subjektů nakládajících s odpadním nábytkem, jako jsou sběrné dvory, skládky, recyklační firmy nebo zařízení pro energetické využití odpadů. Na základě vážených průměrů z poskytnutých dat o podílu nábytku na celkovém objemu shromážděného objemného a dřevěného odpadu byl následně odvozen odhad celkového množství nábytkového odpadu v ČR.

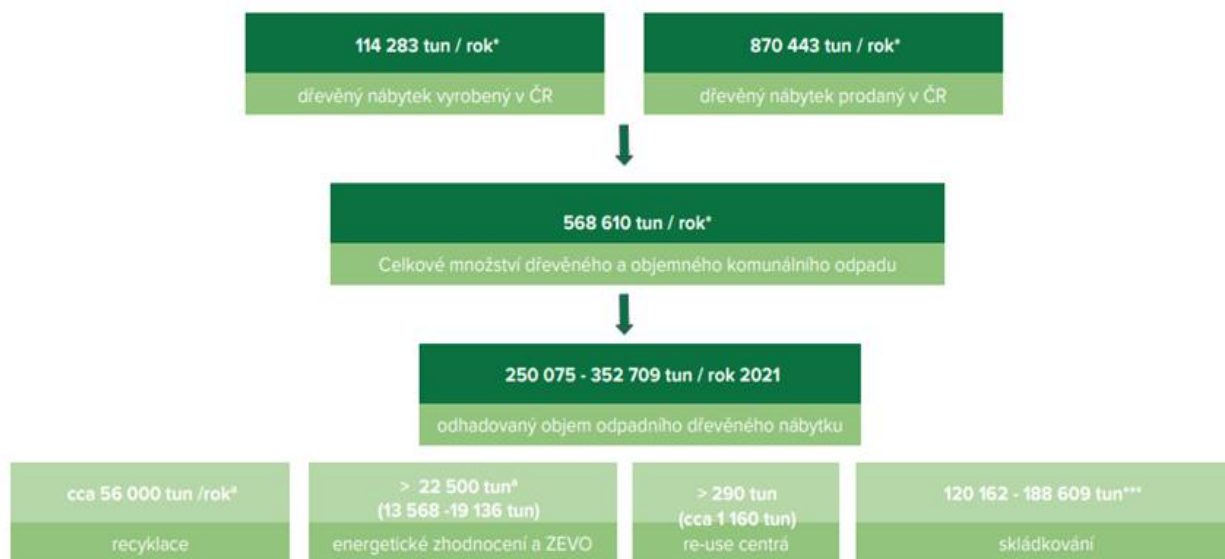
Podle této studie bylo v roce 2021 vyprodukováno přibližně 568 510 tun objemného a dřevěného odpadu z komunálního sektoru, z čehož se na dřevěný nábytek podílel rozsahem od 250 075 do 352 709 tun, což představuje zhruba jednu třetinu objemu nábytku prodaného ve stejném období. Dále se odhaduje, že Češi ročně vyhodí až 353 tisíc tun nábytku, z nichž až polovina skončila na skládkách.²² Přibližně 56 tis. t nábytku bylo zrecyklováno, cca 22,5 tis. tun bylo energeticky využito a 1 160 tun bylo opětovně použito v re-use centrech (viz Obrázek 1). Tyto údaje poukazují na významný potenciál pro zlepšení nakládání s nábytkovým odpadem a rozvoj cirkulárních služeb, které by mohly přispět k prodloužení životního cyklu nábytku a snížení jeho environmentální stopy.²³ Zároveň tato data determinují možné cíle systému (viz dále).

²¹ Cyrkl (2023). Odpadní nábytek v České republice.

²² IKEA (2023). Češi ročně vyhodí nábytek odpovídající 11 milionům křesel. Nejčastěji se zbavují pohovek, ukázala studie pro IKEA- Dostupné z: <https://www.ikea.com/cz/cs/newsroom/corporate-news/cesi-rocne-vyhodi-nabytek-odpovidajici-11-milionum-kresel-nejcasteji-se-zbavuji-pohovek-ukazala-studie-pro-ikea-pub7f94d870>

²³ Cyrkl (2023). Odpadní nábytek v České republice.

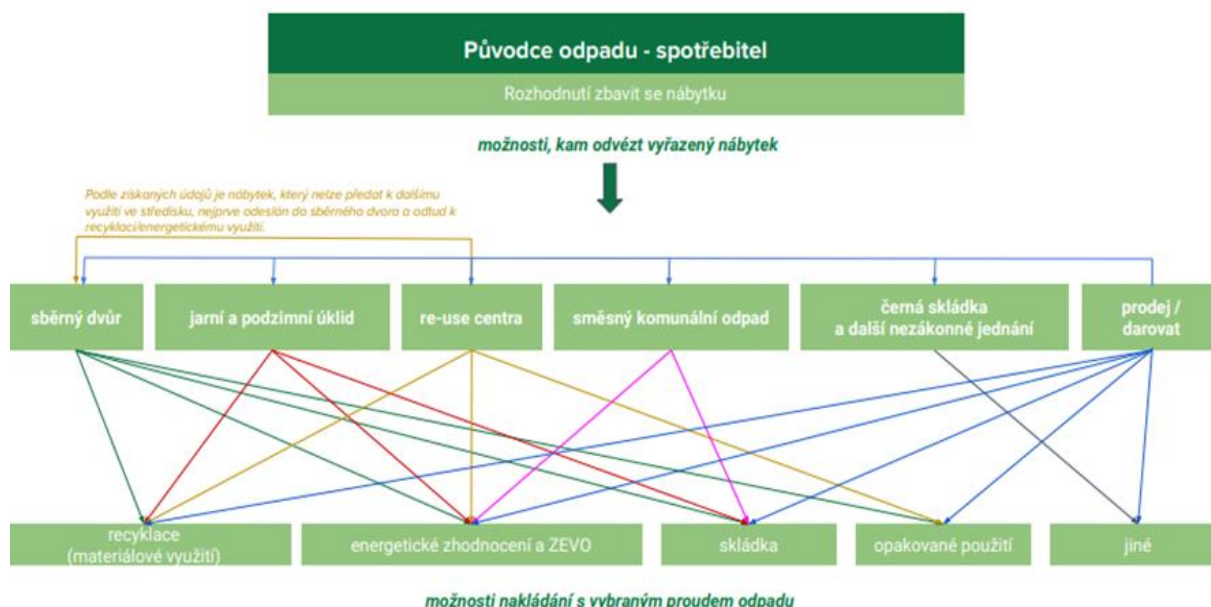
Obrázek 1: Tok nábytku na trhu



Zdroj: Cyrkl (2023)

Část vyřazeného nábytku končí nelegálně na tzv. černých nebo neřízených skládkách. Obecně se předpokládá, že určitý objem vyřazeného nábytku je také nelegálně spalován v domácnostech pro účely vytápění. Jedním z dobrých příkladů, jak se starého nábytku dobře zbavit, jsou různé bazary, tržiště a online bazary, burzy a sousedské výprodeje a darovací akce (viz Obrázek 2).

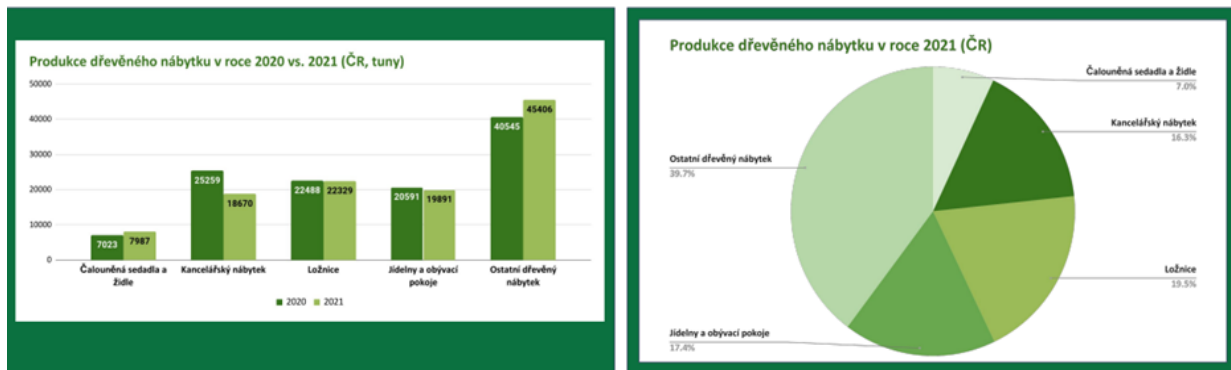
Obrázek 2: Tok nábytku na trhu



Zdroj: Cyrkl (2023)

Odpadní nábytek zahrnuje široké spektrum výrobků od stolů a židlí po skříně a čalouněný nábytek (viz Graf 2), což ukazuje na značný potenciál pro jeho další využití.

Graf 2: Produkce dřevěného nábytku v roce 2021



Zdroj: Cyrkl (2023)







Nejčastěji vyhazovaným typem nábytku jsou postele (25 % respondentů), pohovky (24 %), židle či malé skříně (22 % a 20 %). Mezi nejčastější důvody, proč se lidé nábytku zbavují, jsou výměna za nový kus nábytku (36 % respondentů), stáří nábytku (32 %), jeho poškození (26 %), renovace bydlení (22 % a stěhování (15 %).

V kontextu této studie jsou stěžejní především způsoby, jakým se lidé nábytku zbavují. Nejčastějším z nich je darování (29 %), odevzdání do recyklačního centra či sběrného dvora (19 %), prodej on-line (17 %), přesun do garáže či sklepa (13 %) a přibližně 10 % respondentů nábytek vyhazuje do kontejnerů na směsný odpad. V posledním případě respondenti často nenacházejí alternativní řešení z důvodu nedostatku informací, neznalosti jiných možností či vzdálenosti sběrného dvora nebo nemožnosti nábytek odvézt.

Porovnání nakládání s odpadním nábytkem v České republice, Slovensku a Maďarsku ukazuje zajímavé rozdíly a podobnosti v přístupu k odpadové problematice:

Produkce odpadního nábytku na osobu a prodaný nábytek: Česká republika má v porovnání se Slovenskem a Maďarskem nejvyšší produkci odpadního nábytku (viz Obrázek 3), která činí 23,4–33 kg/obyv./rok, i nejvyšší spotřebu nového nábytku na osobu 81,3 kg/obyv./rok. To naznačuje, že Češi nábytek mění častěji než Slováci a Maďaři.

Obrázek 3: Kvantifikace odpadu z nábytku v ČR, Slovensku a Maďarsku

	CZECHIA 	SLOVAKIA 	HUNGARY 
TOTAL BULKY & WOOD WASTE (t)	568 610	239 735	157 889
FURNITURE % in total bulky & wooden waste	44 - 62%	29 - 55%	27 - 38 %
WASTE FURNITURE (t)	250 075 - 352 709	69 954 - 134 325	43 198 - 59 697
WASTE FURNITURE (person/kg)	23.4 - 33 	12.9 - 24.7 	4.4 - 6.1 
FURNITURE SOLD (person/kg)	81.3	46.7	55.6

Zdroj: Cyrkl (2023)

Hustota sběrné sítě: ČR má v porovnání se Slovenskem a Maďarskem nejhustší síť sběrných dvorů, což je pozitivní pro možnosti třídění a recyklace nábytku. V ČR je přibližně 1600 sběrných dvorů a sběrných míst provozovaných v rámci systému obcí, což činí přibližně 1 sběrný dvůr na 6 700 obyvatel.²⁴ Na Slovensku je cca 300 sběrných dvorů, tj. 1 dvůr na 18 000 obyvatel.²⁵ Naopak v Maďarsku je pouze cca 150 aktivních sběrných dvorů, tj. 1 na 65 000 obyvatel.²⁶ Nicméně v Maďarsku byl v roce 2023 zaveden systém EPR na nábytek a s ním byla zavedena povinnost zpětného odběru nábytku na prodejních, což může hustotu sběrné sítě do jisté míry kompenzovat.

Nicméně ne všechny sběrné dvory a především ne všechna sběrná místa jsou určena ke sběru všech využitelných složek odpadu. Z provozních řádů lze určit, jaké odpady a za jakých podmínek mohou občané na sběrných dvorech ve svých obcích uložit²⁷. V níže uvedeném obrázku je pak vidět, kolik procent sběrných dvorů (resp. sběrných míst) sbírá jednotlivé druhy.²⁸ Nábytek se řadí do kategorie dřevěného odpadu, který sbírá pouze 18 % sběrných dvorů, či pod objemný odpad, který sbírá přibližně 72 % sběrných dvorů (viz Graf 3). Podle studie Cyrkl²⁹ sesbíraly sběrné dvory více než 76 779 tun objemného a dřevěného odpadu, což představuje 13,5 % z celkového objemu 568 610 tun, který byl vyprodukován v roce 2021. Je důležité poznamenat, že tento údaj zahrnuje pouze data z těch sběrných dvorů, které informace poskytly.

²⁴ Z celkového počtu 10 701 777 obyvatel (pro rok 2021). Zdroj: Cyrkl (2023). Odpadní nábytek v ČR.

²⁵ Z celkového počtu 5 434 712 obyvatel (pro rok 2021). Zdroj: Cyrkl (2023). Waste furniture in Slovakia.

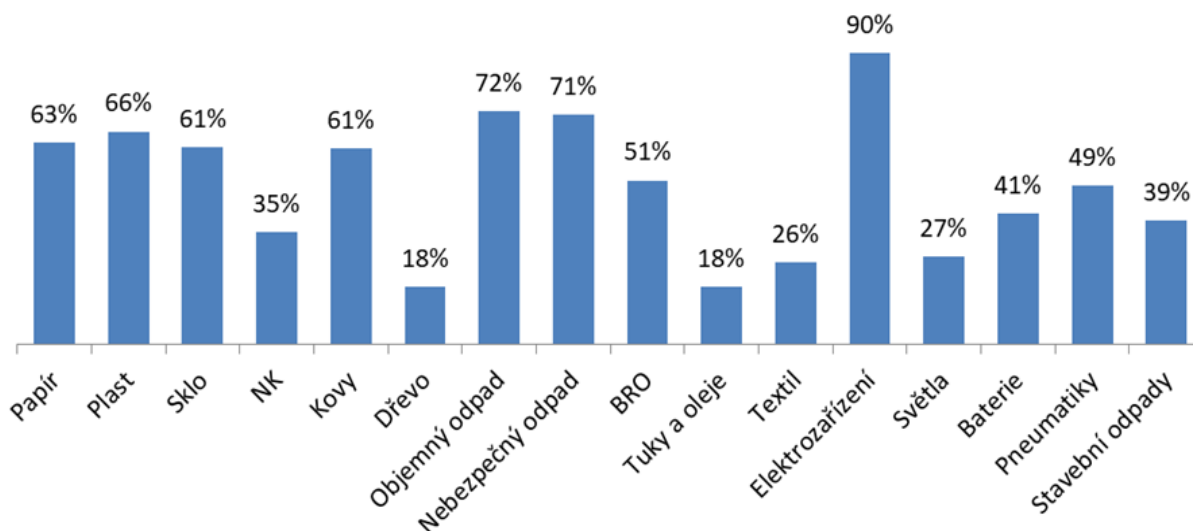
²⁶ Z celkového počtu 9 709 789 obyvatel (pro rok 2021). Zdroj: Cyrkl (2023). Waste furniture in Hungary.

²⁷ Ne vždy však sběrný dvůr odpad přijímá, např. z kapacitních důvodů může odpad odmítnout (bez ohledu na reálné kapacity).

²⁸ EKO-KOM, a.s. (2019). Počet sběrných dvorů v České republice stále roste. Dostupné na: [Počet sběrných dvorů v České republice stále roste – EKO-KOM \(ekokom.cz\)](#)

²⁹ Cyrkl (2023). Odpadní nábytek v ČR.

Graf 3: Podíl sběrných dvorů a sběrných míst podle sběru jednotlivých druhů odpadů a výrobků s ukončenou životností v České republice v roce 2018.



Zdroj: EKO-KOM (2019)³⁰

Recyklace: Studie Cyrkl dále odhaduje, že v ČR je recyklováno cca 56 000 tun nábytku za rok, což při celkové produkci 250–352 tis. tun odpovídá 15,9–22,4 % z celkového objemu odpadního nábytku. Na Slovensku se recykluje také cca 56 000 tun nábytku za rok, ale při nižší celkové produkci 70-134 tis. tun to představuje 41,8–80 % z objemu odpadního nábytku. V Maďarsku chybí přesná data, odhaduje se nicméně 26–35 tis. tun recyklovaného nábytku při celkové produkci 43–60 tis. tun, tj. 43,3–81,4 %. V absolutních číslech je na tom tedy ČR poměrně dobře, ale v poměru k celkové produkci zaostává za Slovenskem a Maďarskem (viz Obrázek 7).

Energetické využití: V ČR se energeticky využívá 13,5–19 tis. tun/rok, tj. 3,8–7,6 % z celkového objemu. Na Slovensku energetické využití činí min. 2,5 tis. tun/rok, tj. min. 1,9 % a v Maďarsku 14–19,3 tis. tun/rok, tj. 23,4–44,8 % (viz Obrázek 4).

Skládkování: V ČR je skládkováno 120–188 tis. tun/rok, tj. 34–75,2 % z celkového objemu. Na Slovensku 21,6–75,6 tis. tun/rok, tj. 16,2–56,6 % a v Maďarsku: 3–5,4 tis. tun/rok, tj. 5–12,5 % (viz Obrázek 7).

Opětovné použití: V ČR se využívá cca 1,16 tis. tun/rok v re-use centrech, tj. cca 0,3 %. Na Slovensku min. 25 tun/rok, tj. cca 0,02 % a v Maďarsku jsou to desítky tun, tj. max. jednotky % z celkového objemu (viz Obrázek 4).³¹

Je tedy patrné, že v recyklaci jsou země na podobné úrovni v absolutních číslech, ale v přepočtu na celkovou produkci si Slovensko a Maďarsko vedou lépe. Maďarsko výrazně více využívá energetické

³⁰ EKO-KOM, a.s. (2019). Počet sběrných dvorů v České republice stále roste. Dostupné na: [Počet sběrných dvorů v České republice stále roste – EKO-KOM \(ekokom.cz\)](https://www.ekokom.cz)

³¹ Cyrkl (2023). Odpadní nábytek v České republice.

využití na úkor skládkování. Míra opětovného použití je ve všech třech zemích velmi nízká, což ukazuje na potenciál pro rozvoj trhu s použitým nábytkem a podporu obnovitelných zdrojů.

Obrázek 4: Srovnání – trh s dřevěným nábytkem

	Slovensko	Česko	Maďarsko
Recyklace	58 000 tun / rok	> 56 000 tun / rok ^a	26 000 - 35 000 tun*
Energetické zhodnocení	2100 až 2700 tun	> 22 500 tun / rok ^a (13 568 -19 136 t)	14 000 - 19 300 tun*
Re-use centra	mín 25 tun / rok	> 290 tun / rok (cca 1 160 tun)	do desítek tun
Skládkování	25 000 - 90 000 tun / rok	120 162 - 188 609 tun / rok	3 000 - 5 400 tun

Zdroj: Cyrkl (2023)

Z uvedených údajů vyplývá, že hlavním problémem současného systému je jeho vysoká závislost na skládkování (v ČR 34–75,2 % nábytku). Nábytek přitom představuje velkoobjemové zboží s vysokým podílem recyklovatelných materiálů, jako je dřevo, kov a papír. Skládkování tak vede k plýtvání cennými zdroji a negativním dopadům na životní prostředí.

Řešit tento problém je nutné koncepčně, a to v celé vertikále životního cyklu výrobku, tedy:

- Výroba: Komunikace s výrobci, ekomodulace, zvyšování informovanosti, ekonomické pobídky při využití recyklátu aj.
- Prodej: Edukace spotřebitele, zvyšování povědomí o opětovném použití, regulační pobídky pro vyšší míru reparace nebo opětovného využití aj.
- Odložení: Ve většině případů se děje odložením do sběrného dvora, případně zpětným odběrem při nákupu nového výrobku (kus za kus, sleva, odvoz výrobku atd.) – v těchto fázích je naprosto klíčové selektovat nábytek, u něhož je potenciál opětovného využití a dekompozice pro snazší recyklaci klíčových složek (zejm. dřevo, kovy, plasty...), případně jej přímo nabídnout obyvatelům k opětovnému využití.
- Opravy a komunitní využití: Zvyšování informovanosti o možnosti opravit či restaurovat nábytek, podpora komunitního využití nábytku, koordinace s municipalitami, charitativními organizacemi aj.

Konkrétní návrhy maximálního opětovného využití a recyklace bude možné zpracovat dle konkrétní podoby implementovaného EPR. Nakládání s odpady z nábytku navíc představují pro obce značnou finanční zátěž, ať už jde o náklady spojené se samotným sběrem, logistikou, rozebráním a následným nakládáním) nebo vícenáklady spojené s odstraňováním černých skládek a neoprávněného odkládání nábytku na místech k tomu neurčených.

Současný model nakládání s nábytkovým odpadem v ČR je z velké části závislý na obcích a jejich sběrných dvorech, které hrají stěžejní roli v procesu sběru a třídění vyřazeného nábytku. Tento systém, ačkoli poskytuje základní infrastrukturu pro nakládání s odpadem, čelí řadě výzev, včetně omezené kapacity, nedostatečné specializace na konkrétní typy nábytkového odpadu a vysokých nákladů spojených s jeho dalším zpracováním. Tyto faktory společně přispívají k situaci, kdy velká část vyřazeného nábytku končí na skládkách, místo aby byla recyklována nebo jinak užitečně využita.

Dalším problémem je absence centralizovaného a komplexního monitorovacího systému pro nábytkový odpad. Tato situace vede k významným mezerám v dostupných datech, což komplikuje úsilí o efektivní plánování a implementaci recyklačních a sběrných strategií. Bez spolehlivých informací o množství, typu a složení nábytkového odpadu je velmi těžké odhadnout, jaké zdroje jsou potřebné pro jeho zpracování a jaké metody recyklace jsou nejvhodnější. To ztěžuje identifikaci priorit, efektivní alokaci zdrojů a strategické plánování na úrovni podniků i celého sektoru, jak ukazují i odhady způsobů nakládání s odpadem z nábytku a jejich rozptyly.

Akční plán EU pro oběhové hospodářství z roku 2015 a jeho aktualizace z roku 2020 směřují k podstatnému snížení produkce odpadů a zvýšení míry jejich recyklace. V souladu s těmito závazky přijala Česká republika zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, který stanovuje ambiciózní cíle pro recyklaci komunálních odpadů. Mimo jiné ukládá postupné zvyšování úrovně přípravy k opětovnému použití a recyklaci až na 65 % celkové hmotnosti komunálních odpadů do roku 2035. Tyto cíle bezpochyby souvisí i s potřebou zlepšit nakládání s jednou z hlavních složek komunálního odpadu – nábytkovým odpadem.

Stávající legislativní rámec v ČR stanovuje hierarchii nakládání s odpady, kde je prioritou předcházení vzniku odpadu, následované opětovným použitím a recyklací. Nicméně v praxi se ukazuje, že implementace těchto principů, zejména v oblasti opětovného použití nábytku, může narážet na určité překážky. Sběr použitého nábytku za účelem jeho opětovného využití má dva hlavní rozměry. Prvním je splnění definice opětovného použití dle rámcové směrnice o odpadech, kdy výrobek přestává být odpadem. Druhým rozměrem je nesplnění požadavků na přípravu k opětovnému použití, která je považována za činnost využití odpadu a vyžaduje získání příslušného povolení. Zde často dochází k nejasnostem, zda středisko sběru nábytku plní pouze prvotní definici opětovného použití, nebo zda provádí další úpravy výrobků, které jej kvalifikují jako zařízení pro přípravu k opětovnému použití s patřičnými povoleními. Absence jednotného přístupu tak může omezovat rozvoj opětovného využívání nábytku na úkor upřednostňované recyklace.³² Tento přístup může vést k přehlížení potenciálu, který opětovné použití a opravy nabízejí pro snížení negativních environmentálních dopadů. Zatímco recyklace je nepochybně důležitá pro zpracování materiálů na konci jejich životnosti, opětovné použití a opravy představují příležitost pro zachování větší hodnoty výrobků a omezení spotřeby nových surovinových zdrojů. Naplnění těchto principů ovšem vyžaduje

³² Cyrkl (2023). Odpadní nábytek v České republice.

vybudování adekvátní infrastruktury, vzdělávání spotřebitelů i podniků a často také změnu vnímání kvality a hodnoty použitých výrobků³³.

V současném lineárním modelu výroby a spotřeby generují výrobci a prodejci nábytku své tržby primárně prodejem nových výrobků. Přechod k cirkulární ekonomice ale představuje zásadní výzvu pro jejich stávající obchodní modely. Investice do dlouhé životnosti nábytku, podpory jeho oprav a znovuvyužití by se v ideálním případě měly stát nedílnou součástí firemních strategií, nikoli pouze reakcí na regulatorní nařízení.

Bohužel, současný systém nedostatečně motivuje výrobce k ekologičtějšímu designu jejich produktů. Chybí účinné nástroje, které by internalizovaly negativní externality spojené s vznikem odpadů a přenesly část odpovědnosti za jeho další nakládání na samotné výrobce v souladu se zásadou "znečišťovatel platí". Výrobci tak mají jen malou motivaci k omezování materiálové náročnosti výrobků, zohledňování jejich budoucí recyklovatelnosti nebo prodlužování životnosti. Nedostatečně jsou tak využívány příležitosti pro snižování environmentálního dopadu a plýtvání zdroji, které cirkulární ekonomika nabízí.

Pro dosažení cílů udržitelného rozvoje a oběhového hospodářství je nezbytná transformace současného systému nakládání s nábytkovým odpadem. Zavedení systému rozšířené odpovědnosti výrobců (EPR) představuje jeden z možných strategických nástrojů, který by mohl výrazně přispět k dosažení těchto cílů. EPR přináší řadu výhod, včetně podpory udržitelného designu, snížení objemu odpadů směřujících na skládky, stimulače inovací a rozvoje cirkulárních služeb. Může také vést k efektivnějšímu využití zdrojů a snížení environmentálního dopadu nábytkářského průmyslu.

Úspěšná implementace EPR systému na nábytek vyžaduje pečlivé plánování, zapojení všech klíčových stakeholderů a nákladově efektivní nastavení systémových parametrů. Zahraniční zkušenosti naznačují, že pro dosažení cílů udržitelného rozvoje a oběhového hospodářství je nezbytné předem kalkulovat veškeré náklady a optimalizovat logistiku a sběrnou síť. Dialog a spolupráce mezi vládou, podniky, neziskovými organizacemi a spotřebiteli jsou klíčové pro vyvážení různých zájmů a zajištění široké akceptace a efektivity systému³⁴.

V souhrnu lze konstatovat, že současný stav nakládání s nábytkovým odpadem v ČR vykazuje významné nedostatky a není v souladu s principy oběhového hospodářství a cíli udržitelného rozvoje. Vysoká míra skládkování, absence komplexního monitorovacího systému, nedostatečná motivace výrobců k ekologickému designu a omezená podpora opětovného použití a oprav představují hlavní výzvy, kterým systém čelí. Implementace systému rozšířené odpovědnosti výrobců se jeví jako perspektivní nástroj, který by mohl přispět k překonání těchto výzev a k transformaci odvětví směrem k udržitelnějšímu a cirkulárnějšímu modelu.

³³ CETA (2024). Rozšířená odpovědnost výrobce v oblasti nábytku: Příležitosti a výzvy pro ČR (studie zpracovaná pro interní účely společnosti IKEA, dostupná na vyžádání zadavatele)

³⁴ CETA (2024). Rozšířená odpovědnost výrobce v oblasti nábytku: Příležitosti a výzvy pro ČR

2.4 ZAHRANIČNÍ ZKUŠENOSTI

V současné době jsou Francie (2012) a Maďarsko (2023) jediné země v EU, které mají zavedený systém EPR na nábytek.

2.4.1 FRANCIE

Systém EPR na nábytek byl ve Francii zaveden v roce 2012 v rámci zákona č. 2010-788 ze dne 12. července 2010 o národním závazku k životnímu prostředí (tzv. zákon Grenelle II).³⁵ Hlavním důvodem byl fakt, že nábytek tvoří významnou část komunálního odpadu, který často končil na skládkách. Tím docházelo k plýtvání cennými materiály a zatěžování životního prostředí. Odpovědnost za nakládání s nábytkem na konci životnosti nesly municipální úřady, tedy daňoví poplatníci. Cílem zavedení principu EPR bylo přenést tuto odpovědnost z obcí na výrobce a dovozce nábytku a motivovat je k ekologičtějšímu designu.³⁶

Rozsah odvětví EPR nábytku se v roce 2017 rozšířil dále také na sedací a spací výrobky, v roce 2022 pak na textilní dekorativní prvky. Kromě toho byly zřízeny fondy určené na financování oprav a opětovného použití. Od roku 2023 v souladu s doporučeními zákona č. 2020-105 ze dne 10. února 2020 týkající se boje proti odpadu a oběhového hospodářství, známého jako „zákon AGECE“.³⁷

Chronologický přehled zásadních legislativních předpisů EPR nábytku ve Francii lze shrnout následovně:³⁸ Zákon o národním závazku k životnímu prostředí (Grenelle) z roku 2010 zavedl povinnost EPR pro nábytek od roku 2012.

- Prováděcí vyhláška o nakládání s odpady z nábytku z roku 2012 stanovila konkrétní pravidla a povinnosti v rámci EPR pro nábytek.
- Další prováděcí vyhlášky z let 2012 a 2017 upravily fungování EPR, rozšířily jeho působnost o sedací a lůžkové výrobky (polštáře a příkrývky) a zaváděly dílčí změny.
- Současný zákon o životním prostředí (*Code de l'environnement*)³⁹ poskytuje právní rámec pro provádění EPR, včetně definic, povinností a mechanismů prosazování. Vymezuje povinnosti

³⁵ Ministère de la Transition Ecologique et de la Cohesion des Territoires (2023). Éléments d'ameublement (DEA). Dostupné na: [Éléments d'ameublement \(DEA\) | Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires \(ecologie.gouv.fr\)](https://ecologie.gouv.fr/elements-d-ameublement)

³⁶ Ellen Macarthur Foundation (2021). France's Anti-Waste and Circular Economy Law: Eliminating Waste and Promoting Social Inclusion. Dostupné na: [France's Anti-waste and Circular Economy Law \(ellenmacarthurfoundation.org\)](https://ellenmacarthurfoundation.org/france-anti-waste-and-circular-economy-law)

³⁷ Ministère de la Transition Ecologique et de la Cohesion des Territoires (2023). Éléments d'ameublement (DEA). Dostupné na: [Éléments d'ameublement \(DEA\) | Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires \(ecologie.gouv.fr\)](https://ecologie.gouv.fr/elements-d-ameublement)

³⁸ ADEME (2021). Éléments D'ameublement. Dostupné na: <https://librairie.ademe.fr/dechets-economie-circulaire/6063-elements-d-ameublement-donnees-2021.html>

³⁹ ADEME (2021). Fonctionnement. Dostupné na: <https://filieres-rep.ademe.fr/principe-et-reglementation/fonctionnement>

výrobců, dovozců a distributorů nábytku, jakož i úlohu organizací PRO při nakládání s nábytkem s ukončenou životností.

- Zákon proti plýtvání a na podporu oběhového hospodářství (AGEC) z roku 2020 přinesl úpravy EPR směrem k větší transparentnosti a oběhovému hospodářství. Zavádí ambiciózní cíle v oblasti sběru a recyklace a podporuje transparentnost informací pro spotřebitele. Dále zákon zřizuje registr organizací odpovědnosti výrobců a nastavuje povinnosti pro výrobce, včetně návrhu recyklovatelnosti a vzdělávání spotřebitelů. Klíčovým prvkem je vytvoření solidárního fondu pro podporu opětovného použití, který má za cíl vytvořit 70 000 pracovních míst a poskytnout lidem v nejistých podmínkách přístup k dostupnému spotřebnímu zboží. Přinesl také další drobné úpravy a zpřesnění systému EPR, včetně požadavků na transparentnost.⁴⁰
- Prováděcí vyhláška o EPR pro nábytek pro domácnost z roku 2022 detailně upravuje EPR pro nábytek určený pro domácnosti, včetně cílů sběru a recyklace, a dále zavádí EPR i na textilní dekorativní prvky.
- Agentura ADEME pravidelně vydává statistiky podrobné informace ohledně fungování EPR v praxi.⁴¹

Definice nábytku dle francouzského zákona o životním prostředí

Dle článku R543-240, se za nábytek považují veškeré movité předměty a jejich součásti určené k vybavení obytných prostor, kanceláří, veřejných zařízení apod., které se skládají z jednoho nebo více materiálů a slouží jako místo k sezení, ležení, uložení předmětů nebo poskytují pracovní plochu.

Kategorie nábytku zahrnují:

1. Nábytek do obývacího pokoje/jídelny (stoly, židle, křesla, pohovky, barový nábytek, aj.)
2. Doplnkový nábytek (úložné jednotky, dveře, stojany, držáky, šatní skříňe, posuvné zásuvky, police, panty, krytky, atd.)
3. Nábytek do ložnice (matrace, postele, čela postelí, noční stolky, atd.)
4. Lůžkoviny (přikrývky, polštáře, potahy)
5. Kancelářský nábytek (kancelářské stoly, židle, aj.)
6. Kuchyňský nábytek (kuchyňské skřínky, pracovní desky, příborníky apod.)
7. Koupelnový nábytek (koupelnové skřínky, kování, další příslušenství)
8. Zahradní nábytek (dílenské stoly, zahradní stoly, houpací křesla atd.)
9. Sedací nábytek
10. Technický, komerční a zdravotnický nábytek (stoly, židle, zásuvky na kolečkách, průmyslové přihrádky, zásuvkové jednotky atd.)
11. Čalouněné výrobky pro sezení nebo spaní

⁴⁰ ELLEN MACATHUR FOUNDATION (2021). FRANCE'S ANTI-WASTE AND CIRCULAR ECONOMY LAW: ELIMINATING WASTE AND PROMOTING SOCIAL INCLUSION. Dostupné na: [France's Anti-waste and Circular Economy Law \(ellenmacarthurfoundation.org\)](https://ellenmacarthurfoundation.org)

⁴¹ ADEME (2021). Eléments d'ameublement. Dostupné na: <https://librairie.ademe.fr/dechets-economie-circulaire/6063-elements-d-ameublement-donnees-2021.html>

12. Dekorační textilní předměty (koberce, závěsy, rohožky a jiné bytové doplňky)

Výjimky, které nespádají do definice nábytku:

1. Balící materiály určené k přepravě nábytku
2. Příslušenství a dekorativní předměty, které nejsou navrženy jako součást nábytku
3. Prvky městského mobiliáře instalované ve veřejných prostorech
4. Podlahové, nástěnné a stropní krytiny, zejména koberce určené k trvalé instalaci v budovách

Překryv EPR nábytku a EPR textilu

Ve Francii je problematika překryvu mezi systémy EPR na nábytek a textil řešena primárně jasným vymezením rozsahu jednotlivých systémů. Lůžkoviny, jako jsou příkrývky, polštáře a spací pytle, jsou explicitně zahrnuty do působnosti EPR na nábytek, zatímco ložní prádlo (povlečení, prostěradla) spadá pod EPR na textil, který provozuje organizace Refashion. Toto rozdělení je zakotveno v právních předpisech a prováděcích vyhláškách, které detailně specifikují seznam výrobků spadajících do každého systému. V případě nejasností nebo sporů o zařazení konkrétního výrobku rozhoduje příslušný správní orgán, kterým je ve Francii Ministerstvo ekologické a solidární transformace (Ministère de la Transition écologique et solidaire). Výrobce nebo osoba uvádějící výrobek na trh je povinna zařadit výrobek do příslušného systému EPR podle jeho hlavních charakteristik a funkce, přičemž musí respektovat zákonné vymezení rozsahu jednotlivých systémů. V případě, že správní orgán identifikuje nesprávné zařazení výrobku, je oprávněn rozhodnout o jeho přearažení do odpovídajícího systému EPR a udělit sankce za porušení pravidel. Nicméně primární odpovědnost za správnou klasifikaci výrobku nese vždy výrobce nebo osoba uvádějící výrobek na trh. Správní orgán plní především kontrolní a rozhodovací funkci v případě sporů nebo zjištěných nesrovnalostí.

Fungování systému EPR ve Francii

V oblasti nábytkového průmyslu může být EPR systém řízena dvěma způsoby (Obrázek 5). Správa EPR může být zajištěna a řízena obcemi, které samy nastavují strategii odpadového hospodářství a určují odpovědné smluvní strany. Tím se municipality aktivně podílejí na budování infrastruktury pro sběr použitého nábytku (provozují sběrné dvory, kde mohou občané odpad bezplatně odevzdat). S PRO (angl. Producer Responsibility Organization, neboli organizace odpovědnosti výrobců) úzce spolupracují při následném svozu odpadu a jsou jimi kompenzovány za vynaložené provozní náklady. V druhém případě řízení systému spadá přímo pod PRO financované přímo z ekologických poplatků.⁴²

Výrobci mohou požadavky EPR řešit individuálně vytvořením vlastního take-back programu, avšak v praxi ale téměř vždy volí cestu prostřednictvím kolektivního systému organizovaného PRO, která je zřízena na neziskové bázi.⁴³ PRO musí každých 6 let projít re-certifikací, po které může stanovovat

⁴² OECD (2014). 20 years of EPR in France: achievements, lessons learned and challenges ahead. Dostupné na: <https://www.oecd.org/environment/waste/France%20%28final%29.pdf>

⁴³ OECD (2016), „20 years of EPR in France: Achievements, lessons learned and challenges ahead“, in *Extended Producer Responsibility: Updated Guidance for Efficient Waste Management*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264256385-15-en>.

poplatky za uvedení nábytku na trh. Tyto kolektivní společnosti hrají ústřední roli v systému, zajišťují sběr a svoz odpadního nábytku od občanů prostřednictvím sítě sběrných dvorů a svozových společností. Spravují také tok finančních prostředků z poplatků od výrobců a z těchto zdrojů financují veškeré nakládání s odpady. Vedle toho komunikují s výrobcí, spotřebiteli i zpracovateli odpadů, hlídají plnění recyklačních cílů a dodržování platných předpisů. Každoročně jsou povinny také podávat zprávu vládním institucím o fungování celého systému.⁴⁴

Úlohou orgánů veřejné správy je pak zajistit, aby byly ze strany PRO stanoveny ambiciózní, ale realistické cíle, sledovány vhodné ukazatele (obvykle míra tříděného sběru, míra recyklace, někdy míra opětovného použití) a aby byly prováděny následné kontroly a v případě potřeby přijímány sankce.

Do roku 2023 působily na trhu s nábytkem ve Francii dvě PRO, které mezi sebou však úzce spolupracují. Éco-Mobilier, jehož akcionáři jsou výrobci a prodejci nábytku, se zabývá převážně nábytkem B2C⁴⁵; Valdelia se soustředí převážně na B2B⁴⁶ (přibližně 10 % nábytku). Od roku 2024 získala licenci ještě třetí organizace – Valobat.⁴⁷

Obrázek 5: Schémata řízení EPR systému ve Francii



Zdroj: OECD (2014)

Organizace PRO dále uzavírají smlouvy s třídícími a zpracovatelskými firmami. Kromě toho organizace PRO provádějí osvětové kampaně a ekologické inovace v oblasti předcházení vzniku odpadů (např. výzkum nových metod recyklace, způsobů zlepšení zhodnocení nábytku a optimalizace sběru)⁴⁸.

⁴⁴ Filières á Responsabilité Élargie du Producteur (2024). Eléments d'ameublement (EA). Dostupné na: <https://filières-rep.ademe.fr/filières-REP/filiere-EA>

⁴⁵ Angl. Business-to-consumer (B2C) je označení pro obchodní vztah mezi obchodní společností a koncovým zákazníkem.

⁴⁶ Angl. Business-to-business (B2B) je označení pro obchodní vztah mezi obchodními společnostmi.

⁴⁷ <https://www.valobat.fr/>

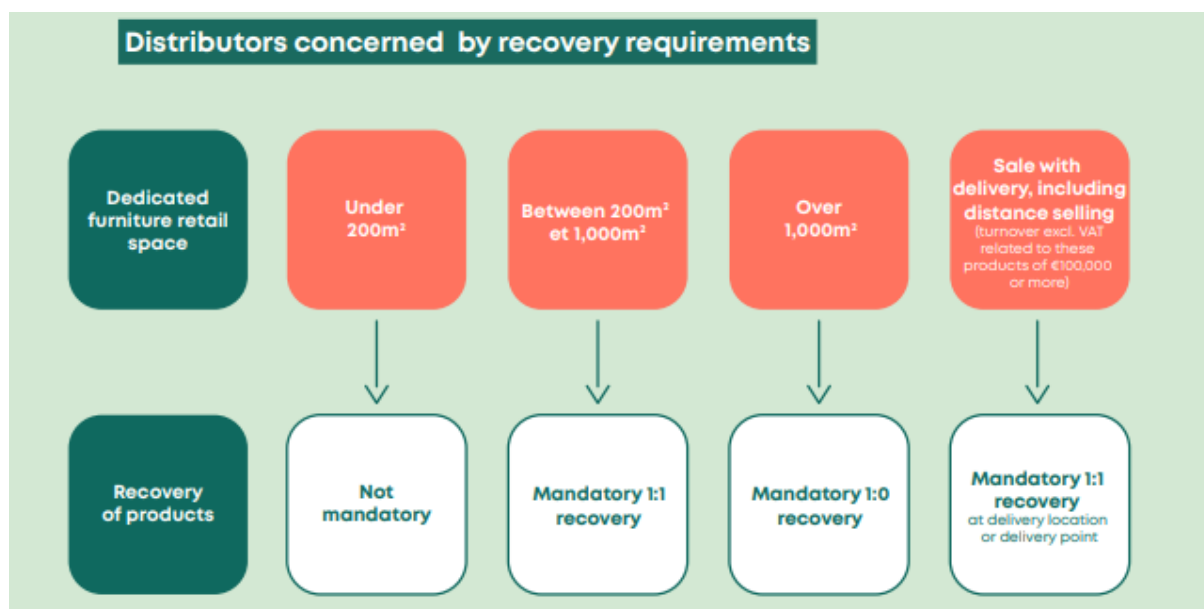
⁴⁸ Erion (2021). Extended Producer Responsibility schemes and their strategic role for producers. Dostupné na: https://erion.it/wp-content/uploads/2021/06/Report_ENG_Sequence.pdf

Systém sběru nábytku

Sběr odpadního nábytku od spotřebitelů je ve Francii organizován prostřednictvím husté sběrné sítě, kterou provozují PRO ve spolupráci s municipalitami a dalšími subjekty. Dle výroční zprávy Ecomaison (2022) provozuje tato společnost více jak 6 700 sběrných míst, 600 průmyslových subjektů pro recyklaci materiálů a 580 subjektů v sociální a solidární ekonomice pro opětovné použití předmětů. Občané mohou odpadní nábytek odevzdat zdarma na sběrných dvorech nebo přímo prodejčům při nákupu nového zboží.

Od roku 2022 mají prodejny s plochou mezi 200 a 1 000 m² povinnost bezplatného zpětného odběru použitého nábytku ekvivalentního prodávanému sortimentu i bez nákupu nového zboží (princip "1 za 0"). Pro prodejny nad 1 000 m² a pro online prodejce je povinný bezplatný zpětný odběr starého nábytku při nákupu nového (princip "1 za 1") bez ohledu na konkrétní kategorii.⁴⁹

Obrázek 6: Distributoři dotčení požadavky na zpětný odběr nábytku ve Francii



Zdroj: Ecomaison (2024)

PRO nabízí prodejčům různá řešení pro sběr použitého nábytku, jako jsou speciální kontejnery na drobnější odpad z nábytku, které jsou umístěny přímo v prodejnách a na různých veřejných místech. Pro objemy menší než 30 m³, nebo pokud prodejna nemá prostor pro zřízení sběrné oblasti, nabízí PRO tzv. Profesionální kartu umožňující přístup do sběrných dvorů. Pro větší objemy poskytuje vlastní velkoobjemové kontejnery⁵⁰.

⁴⁹ Ecomaison (2023). Furniture Membership's guide. Dostupné na: [\[AMEUBLEMENT\] Guide de l'adhérent - ecomaison](#)

⁵⁰ Ecomaison (2022). Rapport D'ACTIVITÉ. Dostupné na: ecomaison.com/rapport/rapport-dactivite-2022/#next_to_2

Tato sběrná síť tak umožňuje každému z obyvatel Francie přístup ke sběrnému místu vzdálenému méně než 15 km.⁵¹ PRO dále spolupracují přímo s velkými producenty odpadu, jako jsou hotely, nemocnice nebo firmy, pro něž organizují přímý svoz většího množství odpadního nábytku.

Sebraný nábytek je tříděn podle stavu. Kusy vhodné k opětovnému použití jsou předávány subjektům sociální ekonomiky. Poškozený nábytek je recyklován a přeměněn na suroviny. Nábytek je nejprve svážen ze sběrných dvorů a sběrných míst prodejců do centrálních třídících středisek, kde dochází k jeho roztřídění dle materiálového složení (dřevo, kov, plast, textil atd.). Tento proces je klíčový pro následnou recyklaci a opětovné využití, které představují stěžejní cíle celého systému. Nábytek v dobrém stavu putuje do subjektů sociální ekonomiky, kde je dále využíván. Poškozený nábytek je recyklován a slouží jako surovina pro výrobu nových produktů. Je důležité zmínit, že systém je v praxi komplexnější, než naznačují základní schémata. Například existuje tranzitní trh s již roztříděnými materiály, který není vždy zachycen. Některé materiály, jako například kov, putují přímo k recyklaci, aniž by prošly třídícím střediskem.⁵²

Poplatky EPR

Pod toto odvětví spadá celá řada produktů, jako jsou stoly, židle, skříně, matrace, koberce, menší textilní doplňky a spousta dalších. Systém poplatků založen primárně na materiálovém složení a hmotnosti produktů. Poplatky za uvedení nábytku na trh jsou ve Francii placeny výrobcí a dovozci (včetně e-commerce) za každou prodanou jednotku nábytku. Tyto poplatky slouží ke krytí nákladů na budoucí sběr, dopravu a zpracování nábytkového odpadu v rámci systému EPR.

Z Tabulky 3 níže můžeme pozorovat, že sazby jednotlivých poplatků v případě skříní a úložných zařízení jsou opravdu rozličné, a to právě na základě jednotlivých použitých materiálů a hmotnosti. Podobně parametricky upraveny jsou pak i poplatky pro specifické skupiny produktů (sedací nábytek, lůžkoviny, textil), které mají své vlastní poplatkové sazby. Vždy s přihlédnutím na konkrétní typ a jeho specifika. Dále pro některé specifické produkty (např. dveře, pracovní desky) existují převodní tabulky pro stanovení poplatku podle rozměrů v případě, kdy není známa hmotnost výrobku.⁵³ Pro účely stanovení ekologických poplatků se nábytek dělí do následujících kategorií:

- 01 Nábytek do obývacího pokoje a jídelny
- 02 Doplňkový nábytek
- 03 Nábytek do ložnice
- 04 Lůžkoviny pro domácí trh
- 14 Lůžkoviny pro obchodní trh
- 05 Kancelářský nábytek

⁵¹ Ecomaison (2024). Ecomaison, l'éco-organisme pour toute la maison. Dostupné z: <https://ecomaison.com/ecomaison-eco-organisme-maison/>

⁵² HOUDUS Chloé, ADEME. 2024. Filière des éléments d'ameublement – Données 2022. Dostupné na: <https://bibliothèque.ademe.fr/ged/8838/Filiere-Elements-Ameublement-Donnees2022-Bilan.pdf>

⁵³ Více informací o poplatcích viz zde: https://ecomaison.com/wp-content/uploads/2023/06/Ecomaison_DEA_Guide-du-contrat-de-services_Version-avril-EN.2023_BD.pdf

- 06 Kuchyňský nábytek
- 07 Koupelnový nábytek
- 08 Zahradní nábytek
- 09 Sedací nábytek
- 10 Technický nábytek
- 11 Čalouněné sedací pohovky
- 12 Dekorační textilní předměty

Každý výrobek musí být označen 11místným kódem, který slouží k zařazení výrobku do příslušné kategorie a stanovení odpovídajícího ekologického poplatku. Kód se skládá z kategorie, typu výrobku upraveného podle kategorie, hlavního materiálu podle většinové hmotnostní složky, charakteristiky odpovídající hmotnosti výrobku bez obalu a 11. číslice pro budoucí ekomodulace.

Tabulka 3: Sazby poplatků pro skříně a další nábytek (v EUR)

	STANDARD – ALL MATERIALS	STANDARD - WOOD, WOOD DERIVATIVES, AND METAL	MORE THAN 75% PARTICLEBOARD*	MORE THAN 75% CERTIFIED SOLID WOOD AND/OR METAL*
< 0,5kg	€0.04	€0.04	€0.02	€0.02
≥ 0,5kg et < 1kg	€0.12	€0.10	€0.07	€0.06
≥ 1kg et < 2kg	€0.20	€0.17	€0.12	€0.11
≥ 2kg et < 5kg	€0.40	€0.32	€0.22	€0.19
≥ 5kg et < 10kg	€1.00	€0.82	€0.56	€0.48
≥ 10kg et < 20kg	€2.20	€1.80	€1.30	€1.15
≥ 20kg et < 30kg	€3.50	€2.80	€2.00	€1.75
≥ 30 kg et < 40kg	€4.70	€3.90	€2.80	€2.30
≥ 40kg et < 60kg	€6.70	€5.30	€3.70	€3.20
≥ 60kg et < 100kg	€10.60	€8.50	€6.20	€5.30
≥ 100kg et < 150kg	€18.00	€15.00	€11.00	€9.50
≥ 150kg et < 200kg	€24.00	€19.50	€14.00	€12.00
≥ 200kg et < 250kg	€30.00	€25.00	€18.00	€15.00
≥ 250kg et < 300kg	€38.00	€33.00	€24.00	€21.00
≥ 300kg et < 400kg	€47.00	€41.00	€30.00	€26.00
Per increment of 100kg	+ €13.50	+ €10.50	+ €7.50	+ €6.30

Zdroj: Ecomaison (2024)

K této základní sazbě poplatku se při splnění určitých ekologických kritérií uplatňuje bonus nebo malus ve výši až 20 %, který celkovou částku upraví směrem nahoru nebo dolů. Tato úprava se nazývá ekologická modulace – princip, který se snaží zvýhodňovat udržitelnější výrobky. Kritéria pro modulaci zohledňují dopad výrobku na životní prostředí v průběhu celého životního cyklu. Mohou to být

například použití recyklovaných materiálů, jednoduchá opravitelnost a rozebíratelnost, delší životnost nebo absence nebezpečných látek. Na 20% bonus, respektive snížení poplatku má například nárok nábytek, jehož části nebo díly se dají v případě poškození vyměnit a spotřebitel je o této skutečnosti dostatečně informován, například prostřednictvím návodu ke složení nábytku.⁵⁴

Při modulaci poplatků v rámci EPR nábytku ve Francii se kromě již zmíněných faktorů zohledňují i další ekologická kritéria:

- Použití certifikovaného dřeva – přítomnost dřevěných komponentů ze zdrojů s certifikací FSC, PEFC nebo ekologickým certifikátem.
- Obsah recyklovaných materiálů – zvýhodnění výrobků s vyšším podílem recyklovaných složek.
- Snadná demontáž – konstrukce umožňující jednoduchou demontáž pro opravu nebo recyklaci.
- Dostupnost náhradních dílů – zajištění dostupnosti náhradních dílů pro opravy.
- Prodloužená záruka – delší poskytovaná záruka indikující delší životnost.
- Informace o údržbě – poskytnutí podrobných informací pro uživatele o údržbě a opravách.
- Použité obaly – využití recyklovaných a recyklovatelných obalů.
- Emise těkavých látek – omezení emisí VOC.
- Obsah chemických látek – nepřítomnost látek nebezpečných pro recyklaci či zdraví.

Joltreau (2018)⁵⁵ ve své studii mapoval nárůst podílu výrobků s nárokem na bonus, což indikuje, jakým způsobem se odvětví přizpůsobuje systémem nastaveným incentívám a přizpůsobuje design svých výrobků. Ukázalo se, že ve francouzských systémech EPR pro textil, obuv a nábytek bylo ve zkoumaných letech tempo růstu vyplácených modulovaných poplatků poměrně pomalé. Pouze velmi malý podíl výrobků z textilu a obuvi byl způsobilý pro bonusové platby, u nábytku se pak jednalo o 2,5 %. Nízké využití bonusů může být vysvětleno nedostatečnými podněty pro změny v designu, problémy s certifikací výrobků, nebo příliš přísnými kritérii, které EPR systém stanovuje.

Pro menší výrobce existuje možnost zjednodušeného režimu, ten se vztahuje na každou společnost, která uvádí na trh méně než 15 tun produktů ročně. Každá jednotka vážící méně než 2 kg je způsobilá pro tento režim bez omezení počtu jednotek, a to až do limitu 15 tun uvedených na trh za rok. U jednotek vážících více než 2 kg je uvádění na trh omezeno na 1 000 jednotek, opět do limitu 15 tun. Způsobilí výrobci mohou využít zjednodušený režim při podávání čtvrtletních nebo ročních prohlášení. Paušální sazby jsou stanoveny v rozmezí 10 jednotek. Tento zjednodušený režim tak představuje výhodu pro menší výrobce ve formě snížené administrativní zátěže a možnosti využití paušálních sazeb

⁵⁴ Ecomaison (2024), Eco-fee pricing scale with eco-modulation. Dostupné na: <https://ecomaison.com/>

⁵⁵ Joltreau, E. (2018), „Pricing products' negative externalities at end-of-life using eco-modulation: Discussion from case studies“. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/331428667_Pricing_products'_negative_externalities_at_end-of-life_using_eco-modulation_Discussion_from_case_studies

místo detailního vykazování produkce. Samotná povinnost zapojit se do EPR systému se však vztahuje na všechny výrobce bez ohledu na jejich velikost.⁵⁶

Ve Francii poplatky stanovuje PRO, nicméně nemůže tak činit bez státního souhlasu. Finanční prostředky pak organizace využívají na pokrytí nákladů na sběr, třídění, využití a zpracování odpadního nábytku, včetně umožnění opětovného použití, recyklace, energetického využití nebo skládkování a dále pak na osvětu a edukaci. Podle zákona AGEC v odvětví rozšířené odpovědnosti výrobce nábytku, musí být nově minimálně 5 % vybraných příspěvků od výrobců věnováno na fond pro podporu opětovného použití a oprav.⁵⁷ Smyslem je podpořit opětovné použití nábytku a prodloužení jeho životnosti před recyklací. Proto část prostředků získaných od výrobců formou příspěvků je určena právě na granty, rozvoj infrastruktury a další formy podpory pro opravny, servisy a sociální podniky zaměřené na opětovné použití nábytku.

Dosavadní zkušenost

Během dosavadního fungování systému EPR se podařilo ve Francii dosáhnout výrazného pokroku v nakládání s nábytkovým odpadem. Před jeho zavedením končilo až 60 % nábytkového odpadu (přibližně 1,8 milionů tun) na skládkách, přičemž prvotním cílem bylo snížit skládkování nábytku alespoň o 50 % do roku 2025. Množství vybraného separovaného odpadu se nicméně od roku 2014 více než zdvojnásobilo a recyklace se stala preferovanou metodou před skládkováním. Podíl recyklace a opětovného použití dosahuje téměř 50 %, zatímco skládkování kleslo pod 10 %. V Tabulce 4 a 5 jsou uvedeny cíle pro nakládání s odpady z nábytku ve Francii a plnění těchto cílů na základě posledních dostupných dat z agentury ADEME.

Tabulka 4: Cíle systému EPR pro nábytek ve Francii pro rok 2021 a jejich plnění v daném roce

	Cíle pro rok 2021	Data z roku 2021	Cíle pro rok 2022	Data z roku 2022
Cíle odděleného sběru	35 %	30,5 %	38 %	39,2 %
Cíle využití	87 %	93 %	90 %	94 %
Cíle recyklace	45 %	47,7 %	50 %	51,5 %
Cíle pro opětovné použití	nestanoven	24 142 tun	nestanoven	40 069 tun

Zdroj: (ADEME, 2021 a ADEME, 2024)⁵⁸

⁵⁶ Ecomaison (2024). Furnishing items. Dostupné na: https://ecomaison.com/ressources/ameublement-tarifs-deco-participation-2024/?ressource_lang=EN

⁵⁷ Jacques Vernier, „Extended producer responsibility (EPR) in France“, Field Actions Science Reports [Online], Special Issue 23 | 2021, Online since 23 November 2021, connection on 03 November 2022. URL: <http://journals.openedition.org/factsreports/6557>

⁵⁸ ADEME. (2024). Filière des éléments d'ameublement – Données 2022: Bilan annuel. Agence de l'Environnement et de la Maîtrise de l'Énergie. <https://librairie.ademe.fr/> (

Pro další období jsou stanoveny cíle dle Tabulky 4 na následující straně v tabulce č. 5:

Tabulka 5: Cíle stanovené pro EPR sektor nábytku ve Francii od roku 2024

Cíle	Roky					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Cíle odděleného sběru	45 %	-	48 %	-	51 %	-
Cíle využití	90 %	-	92 %	-	94 %	-
Cíle recyklace	51 %	-	53 %	-	55 %	-
Cíle pro opětovné použití (t)	60 000	70 000	80 000	90 000	100 000	110 000

Zdroj: (ADEME, 2023)⁵⁹

Cíle odděleného sběru = hmotnostní množství odpadu z nábytku, který byl sebrán během posuzovaného roku, včetně nábytku určeného k opětovnému použití, ve srovnání s ročním průměrem hmotnostního množství nábytku uvedeného na trh během předchozích dvou let.

Cíle využití = hmotnostní množství odpadu z nábytku vstupujícího do zařízení pro využití odpadu v daném roce poté, kdy byly případně provedeny nutné kontrolní, třídící a další předběžné práce nezbytné k odstranění odpadu, na který se nevztahují procesy využití, ve srovnání s hmotnostním množstvím odpadu z nábytku sebraného v témže roce, který nebyl znovu použit nebo předán k přípravě k opětovnému použití.

Recyklační cíle = hmotnostní množství odpadu z nábytku vstupujícího do recyklačního zařízení v daném roce poté, co byly provedeny nutné kontrolní, třídící a další přípravné operace nezbytné k odstranění odpadu, který není zahrnut do recyklačních procesů, ve vztahu k hmotnostnímu množství odpadu z nábytku sebraného v témže roce, který nebyl znovu použit nebo připraven k opětovnému použití.

Cíle opětovného použití = hmotnostní množství použitého nábytku, který byl znovu použit nebo připraven k opětovnému použití.

Zavedení systému také přineslo jasnou definici odpovědností jednotlivých aktérů – výrobců, PRO, municipalit i spotřebitelů. Vytvořila se hustá sběrná síť, která občanům umožňuje pohodlně třídít a odevzdávat nábytkový odpad, a také se rozvinula spolupráce s neziskovými organizacemi, které zajišťují opětovné použití nábytku.

⁵⁹ ADEME (2023). Eléments d'ameublement (EA). Dostupné z: <https://filieres-rep.ademe.fr/filieres-REP/filiere-EA>

Mezi stěžejní problémy nicméně patří nedostatečná motivace výrobců k ekodesignu, podvody při výkaznictví množství prodaného nábytku, obtížné zajištění sběru zejména ve venkovských oblastech a stále nedostatečná poptávka po recyklovaných materiálech. Podle Verniera (2021)⁶⁰ čelil EPR systém ve Francii kritice za tržní postavení operátorů systému (PRO), kdy tyto organizace měly exkluzivní právo uzavírat smlouvy se subjekty zajišťujícími sběr, přepravu, třídění a recyklaci odpadu, což vedlo k jejich dominantnímu postavení a bylo předmětem stížností provozovatelů. Nový zákon (AGEC) však přinesl řadu opatření, která mají tento problém řešit. Zavedly se nediskriminační doložky do výběrových řízení, aby se podpořila větší konkurence a umožnilo se i malým a středním podnikům účastnit se těchto řízení. Navíc procesy zpracování odpadů se mají odehrávat lokálně, což by mělo vytvářet pracovní příležitosti pro osoby v programech integrace na trhu práce.

Zajímavým prvkem nového zákona je, že výkyvy v cenách surovin budou nyní muset absorbovat organizace pro průmyslovou výrobu, což znamená, že finanční riziko spojené s kolísáním cen surovin se přesune od zpracovatelů odpadů k výrobcům. Toto opatření má snížit finanční tlak na zpracovatele odpadů a zároveň motivovat výrobce k větší odpovědnosti v oblasti nakládání s odpady.

Systém EPR v oblasti nábytku ve Francii se stále vyvíjí. Výše zmíněný zákon AGEC přinesl řadu opatření, která reagují na nedostatky systému, přičemž některá opatření teprve vstoupí v platnost. Legislativa se tedy snaží průběžně reagovat na nedostatky systému tak, aby bylo možné bojovat s výzvami, kterým odvětví čelí. Dle ADEME je třeba se pro období 2024–2029 zaměřit na výkonnosti týkající se sběru, metod zpracování, ekodesignu výrobku, jejich oprav a opětovného použití.⁶¹

2.4.2 MAĎARSKO

V Maďarsku byl systém rozšířené odpovědnosti výrobců implementován v souladu se směrnicemi EU týkajícími se oběhového hospodářství. Cílem je dosáhnout do roku 2035 míry recyklace komunálního odpadu na úrovni 65 %. Od července 2023 byli do systému EPR zařazeni prodejci v řadě kategorií (nutno podotknout, že všichni najednou v rámci jedné legislativní změny). Do EPR systému tak nyní spadají např. obaly, textilní výrobky, reklamní letáky, pneumatiky, elektrická a elektronická zařízení, baterie a také dřevěný nábytek. Toto opatření má za cíl zahrnout nejen samotné výrobky, ale i jejich obaly a přepravní materiály do systému EPR.⁶²

Relevantní legislativa:

- Nařízení vlády 80/2023 (III. 14.) o podrobných pravidlech fungování systému rozšířené odpovědnosti výrobců, vyhlášeno 14.3.2023

⁶⁰ ADEME (2023). Eléments d'ameublement (EA). Dostupné z: <https://filieres-rep.ademe.fr/filieres-REP/filiere-EA>

⁶¹ Ministère de la Transition Ecologique et de la Cohesion des Territoires (2023). Eléments d'ameublement (DEA). Dostupné na: [Éléments d'ameublement \(DEA\) | Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires \(ecologie.gouv.fr\)](https://www.legifrance.gouv.fr/eli/decree/2023/07/14/2023-1000/decree-j_14-07-2023_2023-1000/2023-07-14)

⁶² Informace o EPR systému v Maďarsku byly čerpány primárně z fokusního rozhovoru se zástupcem maďarské pobočky IKEA a dále z webových stránek společnosti MOHU: <https://mohu.hu/nem-lakossagi-ugyfelek/kiterjesztett-gyartoi-felelosseg-epr>

- Změna zákona o environmentálním poplatku z produktů od 1.7.2023 (Zákon LXXXV z roku 2011) - vytváří spojení mezi EPR poplatkem a poplatkem z produktu
- Zákon CLXXXV z roku 2012 o odpadech – detailně se věnuje základním požadavkům na systém EPR

Na základě maďarské legislativy (vládní nařízení 80/2023 (III. 14.)) definice nábytku ze dřeva podléhajícího rozšířené odpovědnosti výrobce je následující:

Dřevěný nábytek spadá pod pojem "oběhové produkty" a je definován pomocí celních tarifních kódů:

- 9401 41 00 - sedací nábytek, kromě zahradního nábytku nebo kempingového vybavení, převoditelný na lůžka
- 9401 61 - ostatní sedací nábytek s dřevěnou kostrou, čalouněný 9401 69 - ostatní sedací nábytek s dřevěnou kostrou, nechalouněný
- 9403 30 - kancelářský nábytek dřevěný
- 9403 40 - kuchyňský nábytek dřevěný 9403 50 - ložnicový nábytek dřevěný
- 9403 60 - ostatní nábytek dřevěný

Systém identifikuje jednotlivé produkty pomocí 8místných kódů, kde první dvě číslice určují produktovou kategorii (21 - dřevěný nábytek), další dvě materiálové složení a poslední 4 podrobnější specifikaci výrobků (nový vs. použitý nábytek)⁶³.

Definice povinné osoby:

- Výrobce/první uvádějící na trh "cirkulární produkt" (körforgásos termék)
- V případě výroby mimo Maďarsko je to první subjekt, který produkt uvádí na trh v Maďarsku v rámci své hospodářské činnosti

EPR v Maďarsku je řešen prostřednictvím kolektivního systému, kde povinnosti výrobců přebírá pouze jedna (zprostředkovaně státem vlastněná) PRO organizace s názvem MOHU. Tato organizace se stará o kompletní sběr, recyklaci a další zpracování vybraných odpadů. Dotčení výrobci produktů spadajících do systému EPR jsou povinni se zaregistrovat u společnosti MOHU a uzavřít s ní smlouvu o poskytování služeb nakládání s odpady. Na základě nahlášených objemů prodaného zboží pak MOHU výrobcům vystavuje faktury na poplatky, které mají pokrýt náklady na recyklaci. Poplatek je stanoven na 17 forintů za kilogram odpadního nábytku.⁶⁴ Recyklovaný nábytek je následně předán k dalšímu využití a recyklaci s cílem maximalizovat materiálové využití odpadu z nábytku.

Dosavadní zkušenosti z Maďarska však poukazují na několik klíčových výzev v kontextu počáteční implementace EPR systému. Jedná se zejména o časový tlak způsobený výrobcům a prodejčům nábytku vzhledem k velmi krátkému časovému úseku mezi zveřejněním konečné verze návrhu podoby systému a jeho vstupem v účinnost (finální verze legislativního dokumentu byla zveřejněna v dubnu 2023 a vešla v účinnost v červenci 2023). Pro zástupce trhu bylo velmi obtížné se na celý systém

⁶³ Vládní nařízení 80/2023. (14.III.) o pravidlech fungování systému rozšířené odpovědnosti výrobce. Dostupné na: <https://nit.hu/jogszabaly/2011-343-20-22>

⁶⁴ Termekdijszakerto (2023). Dostupné na: <http://www.gyartoifelelosseg.hu/doc/EPR%20d%C3%ADjt%C3%A9telek.pdf>

administrativně připravit a vzhledem k tomu, že zároveň do poslední chvíle nebylo rozhodnuto ani o výši poplatků, byli nuceni výrazně měnit své finanční strategické plány. Zároveň v důsledku nedostatečného časového prostoru nebyla včas vybudována dostatečná infrastruktura pro nakládání s odpadním nábytkem, zejména vybudování kapacit pro recyklaci nábytku. Paradoxně tak míra recyklace krátkodobě klesla, i když se za ni již vybíraly poplatky. Z výše uvedeného vyplývá, že definice optimálního harmonogramu implementace je klíčová pro efektivní fungování systému a dosažení stanovených environmentálních cílů.

Dále byly zaznamenány potíže s interpretací reportovaných dat, zejména co se týče identifikace produktů podléhajících daným povinnostem. Vzhledem k potřebě rychle se adaptovat na nově vzniklá regulatorní pravidla nezbylo většině společností na trhu nic jiného, než obrátit se na poradenské společnosti a vynaložit za jejich služby vysoké finanční prostředky. I zde však panovala vysoká míra nejistoty, jak některé normy uložené na povinné subjekty interpretovat, což v některých oblastech přetrvává. Jedná se zejména o zveřejňování dat a také využití příjmů společnosti MOHU – to musí být transparentní a účelové, jinak se stává jen další kvazidání pro naplnění potřeb státního rozpočtu.

Implementace systému EPR na nábytek v Maďarsku představuje významný krok směrem k dosažení cílů odpadového hospodářství stanovených EU. Tato zkušenost, ačkoli krátká, poskytuje také cenné lekce, které mohou být prospěšné pro implementaci EPR v jiných zemích včetně ČR. Klíčem k úspěchu je pečlivé plánování (včetně včasné komunikace směrem ke všem stakeholderům), srozumitelný legislativní rámec (zejména jasné definice a kategorizace produktů na něž se EPR vztahuje) a aktivní spolupráce mezi všemi zúčastněnými stranami od samého počátku.

3 NÁVRH VĚCNÉHO ŘEŠENÍ

3.1 PŘEDMĚT NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Navrhovaná právní úprava zavádí systém rozšířené odpovědnosti výrobců pro nábytek v České republice. Hlavním cílem úpravy je snížení negativních dopadů odpadu z nábytku na životní prostředí, zvýšení míry jeho sběru, opětovného použití a recyklace a podpora přechodu na oběhové hospodářství v tomto odvětví a zajištění financování nakládání s danou skupinou odpadů pokud se vyskytuje v rámci systému obce.

V současnosti neexistuje v České republice žádný specializovaný systém pro nakládání s odpadem z nábytku. Velká část vyřazeného nábytku končí na skládkách nebo v rámci energetického využití v ZEVO, což představuje ztrátu cenných materiálů a zátěž pro životní prostředí. Zavedení EPR systému by mělo tuto situaci zlepšit přenesením části odpovědnosti za nakládání s nábytkem po skončení jeho životnosti z obcí na výrobce a další články dodavatelského řetězce.

Pro účely tohoto systému se za nábytek považují veškeré movité předměty a jejich součásti určené k vybavení obytných prostor, kanceláří, veřejných zařízení apod., které se skládají z jednoho nebo více materiálů a slouží jako místo k sezení, ležení, uložení předmětů nebo poskytují pracovní plochu. Dále se následující návrh konkrétních typů nábytku, které mohou být do EPR systému zahrnuty či naopak, opírá o stávající francouzskou zkušenost.

Výrobky, na které se navrhovaná právní úprava může vztahovat, spadají na základě francouzské zkušenosti alespoň do jedné z následujících kategorií:

1. Nábytek do obývacího pokoje/jídelny (stoly, židle, křesla, pohovky, barový nábytek, aj.)
2. Doplnkový nábytek (úložné jednotky, dveře, stojany, držáky, šatní skříňe, posuvné zásuvky, police, panty, krytky, atd.)
3. Nábytek do ložnice (matrace, postele, čela postelí, noční stolky, atd.)
4. Lůžkoviny (přikrývky, polštáře)
5. Kancelářský nábytek (kancelářské stoly, židle, aj.)
6. Kuchyňský nábytek (kuchyňské skříňky, pracovní desky, příborníky apod.)
7. Koupelnový nábytek (koupelnové skříňky, kování, další příslušenství)
8. Zahradní nábytek (dílenské stoly, zahradní stoly, houpací křesla atd.)
9. Sedací nábytek
10. Technický, komerční a zdravotnický nábytek (stoly, židle, zásuvky na kolečkách, průmyslové přihrádky, zásuvkové jednotky atd.)
11. Čalouněné výrobky pro sezení nebo spaní
12. Koberce a předložky

EPR systém by se neměl vztahovat na výrobky, které nespádají pod definici nábytku, jako jsou:

- Svítidla a jiná elektrická zařízení (součást EPR WEEE)
- Sanitární keramika a vybavení koupelen (např. ve Francii součást EPR pro stavební odpady)

- Stavební prvky a vybavení jako jsou garážová vrata, okna nebo schody (např. ve Francii součástí EPR pro stavební odpady).
- Textilní výrobky, které budou součástí systému EPR pro textil – zde bude potřeba jasně definovat, co spadá pod systém EPR na nábytek a co pod EPR na textil. Hlavním kritériem by mělo být převažující využití, materiálové složení produktu a možné způsoby nakládání s výrobkem po konci životnosti. Produkty jako přikrývky, polštáře, koberce, rohožky, apod. je vhodné primárně zařadit do systému EPR nábytku. Jejich hlavní funkcí je dekorace či ochrana nábytku. Navíc se jedná o objemné výrobky a jejich zařazení do EPR pro textil by mohlo vést k zaplnění kontejnerů určených pro textilní odpad. Často se prodávají společně s postelemi nebo matracemi a jejich životnost je většinou spojena s životností nábytku (například matrací a postelí), což podporuje jejich zařazení do EPR pro nábytek. Naopak ložní prádlo, závěsy, záclony a drobné textilní dekorace by se mohly zařadit pod EPR pro textil, jelikož jejich sběr a recyklace může být efektivně řešena v rámci stávajícího systému pro textil. V případě nejasností ohledně zařazení výrobku pod EPR pro nábytek nebo textil lze postupovat obdobně jako ve Francii. Tedy, že odpovědnost za správné zařazení bude primárně na výrobcích či dovozci, kteří budou muset dodržovat zákonem stanovená kritéria. V případě pochybností by o zařazení rozhodovalo Ministerstvo životního prostředí, které by mohlo v případě nesprávného zařazení udělit sankce.
- Dekorativní předměty a doplňky pro dům a zahradu, které nejsou primárně nábytkem (např. vázy, sošky, zahradní dekorace)

Pro úspěšnou implementaci a fungování EPR systémů bude klíčová rozsáhlá edukace a osvěta zaměřená na spotřebitele. Bude nezbytné informovat veřejnost o správném nakládání s jednotlivými druhy výrobků, jejich třídění a možnostech recyklace či opětovného použití. Tyto vzdělávací kampaně by měly být vedeny jak ze strany státu a EPR organizací, tak i samotnými výrobci a prodejci, aby se zajistilo, že spotřebitelé budou aktivně přispívat k efektivnímu fungování celého systému.

3.2 PŮSOBNOST NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY

Navrhovaná právní úprava se bude vztahovat na všechny nábytek uveden v kapitole 3.1, který je uveden na trh v České republice, ať už je vyroben v ČR nebo dovezen ze zahraničí.

Mezi povinné subjekty v rámci EPR systému pro nábytek je vhodné zahrnout především fyzické nebo právnické osoby, které v rámci své profesní činnosti vyrábějí, dovážejí, montují nebo poprvé uvádějí na trh nábytek určený k předání konečnému uživateli, a to buď za úplatu nebo bezúplatně, přičemž k uvedení na trh dochází na území ČR. Za uvedení na trh se považuje jakákoli kupní smlouva navržená, uzavřená nebo realizovaná v ČR, a to i v případě prodeje na dálku a přeshraničního prodeje, pokud je fyzické uvedení na trh směřováno spotřebiteli nebo konečnému uživateli v ČR.

Mezi povinné subjekty lze proto po vzoru francouzské zkušenosti v rámci systému EPR pro nábytek uvést následující:

1. Výrobci nábytku – firmy, které vyrábějí nábytek v ČR a distribuují jej na český trh.
2. Dovožci nábytku – firmy, které importují nábytek ze zemí mimo EU na český trh.

3. Distributoři a prodejci nábytku – firmy, které nábytek uvádějí na trh v ČR pod svou značkou.
4. Online prodejní platformy, které umožňují prodej nábytku přímo spotřebitelům v ČR.

Každý z těchto subjektů musí být registrován v systému EPR, poskytovat pravidelná hlášení o množství uvedeného nábytku na trh, včetně skladby nábytku a finančně přispívat do systému na základě množství a materiálového složení nábytku, které uvádějí na trh. Povinné subjekty jsou také povinny informovat spotřebitele o možnostech zpětného odběru a správném nakládání s nábytkem po skončení jejich životnosti.

Jak bylo řečeno výše, velkou výzvou budou pro systém EPR individuální dovozy nábytku ze zahraničí, zejm. z Polska a Německa. Ty by se po skončení životního cyklu staly součástí freeridingu, neboť při jejich uvedení na trh v ČR nebyl odveden příslušný poplatek systému EPR – povinnost zajistit jejich sběr s odkazem na jednoduchost a přívětivost vůči spotřebiteli však bude systém mít (bez harmonizace podmínek pro tuto produktovou kategorii v rámci EU je postih individuálních dovozů de facto nemožný).

Po vzoru Francie lze zároveň stanovit určité parametry, na základě kterých bude rozhodnuto, zda a jakým způsobem má daný subjekt povinnost plnit závazky stanovené EPR systémem. Povinnost zapojit se do EPR systému může být podmíněna např. dle hmotnosti (pokud daný subjekt uvedl na trh více než x tun nábytku), avšak výjimky spíše generují systému náklady, neboť umožňují cestu vyhnout se povinností.

Dále lze také uvažovat o určitém zjednodušeném režimu pro malé výrobce a distributory. Jak již bylo uvedeno v předešlé kapitole, ve francouzském modelu existuje možnost zjednodušeného režimu pro výrobce, kteří uvedou na trh méně než 15 tun produktů ročně. Produkty vážící méně než 2 kg se mohou uvádět na trh bez omezení počtu kusů, do celkového limitu 15 tun ročně. Pro produkty vážící více než 2 kg platí omezení na 1000 kusů ročně, ale stále do limitu 15 tun. Tito výrobci mohou využít možnosti ročního hlášení namísto čtvrtletního a paušální platbu dle sazebníku PRO⁶⁵.

3.3 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA PRO NASTAVENÍ MODELU

Při navrhování modelu EPR pro nábytek v České republice je třeba vycházet z několika klíčových předpokladů a zohlednit zkušenosti ze zahraničí, zejména z francouzského systému, který byl implementován v nedávné době.

Znalost trhu a jeho dynamiky

Prvním klíčovým východiskem pro nastavení funkčního a efektivního modelu EPR pro nábytek v České republice je dobrá znalost zdejšího trhu, jeho velikosti, struktury a hlavních hráčů. Jak bylo podrobně popsáno v kapitolách 1.2 a 1.3, trh s nábytkem v ČR je poměrně dynamický a vykazuje rostoucí trend. Dle Asociace českých nábytkářů se trh vyvíjí pozitivním směrem i přes současné ekonomické problémy.

⁶⁵ Ecomaison (2024). Furnistihn items, str. 18. Dostupné na: https://ecomaison.com/ressources/ameublement-tarifs-deco-participation-2024/?ressource_lang=EN

V roce 2022 dosáhla výroba nábytku hodnoty 51,45 mld. Kč, přičemž v posledním roce došlo k mírnému poklesu.

Na trhu působí mix velkých nadnárodních výrobců, silných tuzemských producentů a specializovaných prodejců. Česko zároveň patří k předním evropským výrobcům a exportérům nábytku, zejména v kategorii dřevěného nábytku. Zároveň ale dováží nezanedbatelné množství nábytku ze zahraničí – především z Polska, Německa a Číny. V segmentu koncových zákazníků hraje stále větší roli online prodej – u prodejů skrze e-shopy je možné stanovit nepřekročitelné podmínky jako pro subjekty uvádějící na trh (u nadnárodních e-commerce platforem dle registrace (adresy) odběratele), u prodejů skrze tržiště je nutné přenést odpovědnost výrobců (prodejců) na subjekt elektronického tržiště. Postihnout individuální dovozy je složité z důvodů vysokých transakčních nákladů (kontroly na hranicích v rámci Schengenského prostoru neprobíhají) a politických nákladů (např. povinnost domácností hlásit přeshraniční dovozy nábytku a odvést za ně poplatek je politicky obtížně představitelná), cenová diskriminace představuje riziko černých skládek (např. pokud by bylo odložení nábytku ve sběrném dvoře bez poplatku navázáno na koupi nového nábytku v ČR).

Při definování rozsahu EPR systému je tedy žádoucí vycházet ze znalosti hlavních kategorií nábytku a jejich podílu na trhu. Podobně jako ve francouzském modelu by se měl systém zaměřit primárně na produktové skupiny s velkým objemem prodejů a zároveň vysokým potenciálem pro sběr, opětovné využití a recyklaci.

Na českém trhu s nábytkem jsou významně zastoupeny následující kategorie:

- Lůžkový nábytek (postele, matrace, rošty)
- Sedací nábytek (pohovky, křesla, židle)
- Skříňový nábytek (skříně, komody, police)
- Stoly a stolky
- Kuchyňský nábytek
- Kancelářský nábytek

Zmíněné hlavní kategorie nábytku dohromady pokrývají různorodou škálu materiálů od dřeva, přes kovy a plasty až po čalouněný nábytek a sklo. Jejich začlenění do systému EPR je proto klíčové pro řešení environmentálních a ekonomických výzev spojených s tímto dynamickým trhem.

Zavedení EPR systému reaguje na několik aktuálních trendů a příležitostí na trhu s nábytkem:⁶⁶

- **Rostoucí poptávka po udržitelných a energeticky nenáročných výrobcích:** Spotřebitelé stále více upřednostňují nábytek s nižšími náklady na údržbu a delší životností, který je vyroben z recyklovaných či recyklovatelných materiálů a s využitím udržitelných výrobních procesů.
- **Rostoucí zájem o second-hand produkty a opravy nábytku:** Češi se stále častěji uchylují k nákupu použitého nábytku a využívání služeb oprav namísto pořízení nového zboží. Obliba

⁶⁶ CETA (2024). Rozšířená odpovědnost výrobce v oblasti nábytku: Příležitosti a výzvy pro ČR (studie zpracovaná pro interní účely společnosti IKEA, dostupná na vyžádání zadavatele)

second-hand nábytku souvisí jak s ekonomickými faktory, tak s rostoucím environmentálním povědomím.

- **Prodlužující se životní cyklus výrobků:** Výrobci se začínají zaměřovat na prodloužení životnosti nábytku skrze poskytování náhradních dílů, lepší opravitelnost a záruky na delší dobu. Tyto iniciativy vedou k omezení předčasného vyřazování nábytku.
- **Závazek k cirkulárnímu designu:** Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2347 ze dne 30. listopadu 2022 o požadavcích na ekodesign udržitelných výrobků stanovuje nová pravidla pro navrhování nábytku s ohledem na prodloužení životnosti, opětovné použití, modernizaci a opravu a zároveň zlepšení recyklace a environmentální efektivity. Konkrétně nařízení požaduje, aby výrobci již při návrhu zohledňovali trvanlivost, spolehlivost, opravitelnost, modernizovatelnost, opětovnou použitelnost, možnost repase a recyklovatelnost výrobku. Součástí je i povinnost poskytovat spotřebitelům a subjektům provádějícím opravu informace umožňující správné a bezpečné používání, údržbu a opravu výrobků. Nově budou výrobci muset splňovat také požadavky na minimální recyklovaný obsah, využívat standardizované součásti a omezovat nebezpečné látky. Tento přístup je plně v souladu s principy oběhového hospodářství a měl by výrazně přispět k prodlužování životnosti nábytku a zvyšování míry jeho opětovného použití a recyklace.

Implementace EPR a plnění cílů

Zavedení systému rozšířené odpovědnosti výrobců v oblasti nábytku je motivováno snahou o splnění konkrétních environmentálních cílů, které budou politicky stanoveny na národní úrovni. Tyto cíle by měly vycházet z dlouhodobých strategií a plánů ČR v oblasti odpadového hospodářství, oběhového ekonomiky a ochrany životního prostředí.

Hlavním smyslem EPR je přenést odpovědnost za nakládání s výrobky po skončení jejich životnosti z obcí a spotřebitelů na výrobce a dovozce. Ti budou povinni zajistit a financovat sběr, zpracování a recyklaci použitého nábytku, a to buď individuálně, nebo prostřednictvím zapojení do kolektivního systému. Nutno však podotknout, že náklady systému se propíší do koncové ceny výrobků, což by mělo být směrem ke spotřebitelům transparentně a srozumitelně komunikováno.

Plnění těchto ambiciózních cílů bude zajištěno prostřednictvím jasně definovaných povinností výrobců, dovozců a dalších subjektů zapojených do systému EPR. Půjde zejména o požadavky na ekodesign, označování výrobků, pravidelné reportování dat o produktech uvedených na trh či financování sběru a zpracování nábytku po skončení jejich životnosti.

Nastavení cílů by mělo být ambiciózní, aby motivovalo k zásadním změnám v nakládání s nábytkem, ale zároveň realistické a dosažitelné s ohledem na výchozí situaci a dostupné technologie. Jejich přesná podoba a harmonogram plnění budou předmětem intenzivní diskuse mezi regulátorem (MŽP), zástupci výrobců a dalšími zainteresovanými stranami. Částečně se lze samozřejmě inspirovat zahraniční zkušeností (viz. kapitola 2.3.1), nicméně konkrétní stanovení cílů musí odrážet realie tuzemského trhu.

Návrh cílů sběru a recyklace pro ČR:

Na základě dat o současné produkci a nakládání s nábytkovým odpadem v ČR (viz kapitola 2.3) a s přihlédnutím k francouzským cílům (viz kapitola 2.4.1) lze navrhnout následující cíle sběru a recyklace pro období 1. fáze implementace systému EPR nábytku v ČR (2027–2035):

Tabulka 6: Návrh cílů sběru a recyklace

Rok	Cíl sběru	Cíl recyklace	Cíl opětovného použití	Cíl celkového využití
2027	35 %	40 %	5 000 tun	75 %
2030	45 %	45 %	8 000 tun	80 %
2035	55 %	50 %	12 000 tun	85 %

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tato tabulka představuje návrh postupně se zvyšujících cílů pro různé způsoby nakládání s nábytkovým odpadem v rámci plánovaného zavedení systému rozšířené odpovědnosti výrobců (EPR) v České republice.

Cíle sběru jsou definovány jako procento hmotnosti nábytku uvedeného na trh v předchozím roce, které má být sesbíráno zpět ke zpracování. Cíl sběru začíná na 35 % v roce 2027 a postupně roste až na 55 % v roce 2035. Toto nastavení reflektuje potřebu rychlého a významného navýšení úrovně sběru oproti současnému stavu, ale zároveň bere v potaz reálné možnosti rozvoje sběrné infrastruktury.

Cíle recyklace a opětovného použití vychází z hierarchie nakládání s odpady a mají zajistit, aby maximum sebraného nábytku bylo znovu využito jako materiál nebo výrobek. Recyklační cíle začínají na 40 % v roce 2027 a dosahují 50 % v roce 2035. Opětovné použití, vzhledem ke svému environmentálnímu přínosu, má samostatný cíl definovaný v absolutních hodnotách - navrženo je 5 000 tun v roce 2027 a 12 000 tun v roce 2035. Cíle opětovného použití vychází z odhadované celkové roční produkce nábytkového odpadu v ČR, která byla vyčíslena v rozmezí 250 000 – 352 000 tun. Navržený cíl 5 000 tun v roce 2027 tak představuje zhruba 2 % z tohoto množství. Postupný nárůst na 12 000 tun v roce 2035 by znamenal zvýšení podílu opětovně použitého nábytku na 3,5 - 5 %.

Cíl celkového využití je souhrnem recyklace, opětovného použití a případného jiného využití (včetně energetického) a reprezentuje celkovou míru zhodnocení nábytku. Měl by motivovat k minimalizaci skládkování. Navržené hodnoty 75 % (2027) až 85 % (2035) jsou ambiciózní, ale proveditelné, jak ukazuje i srovnání se zahraničím. Hodnoty pro opětovné použití jsou hrubým odhadem vycházejícím z poměru k francouzským cílům a velikosti trhu.

Na tomto místě je však důležité konstatovat, že pro efektivní stanovení finálních cílových hodnot je potřebná detailnější analýza. Při návrhu cílových hodnot v rámci této studie byly zváženy následující aspekty:

- Současný stav v ČR – analýza ukazuje, že v současnosti končí většina vyřazeného nábytku na skládkách (34-75 %) a jen malá část je recyklována (cca 16-22 %) nebo opětovně použita (0,3 %). Cíle musí být nastaveny tak, aby motivovaly k rapidnímu zlepšení této situace.
- Zkušenosti ze zahraničí – francouzský systém má aktuálně cíle 45 % pro sběr, 50 % pro recyklaci a opětovné použití a 90 % pro celkové využití. Jedná se o osvědčený model, kterým se lze inspirovat. Zároveň je ale třeba vzít v potaz rozdílnou startovní pozici a specifika trhu v ČR.
- Potřeba ambiciózních, ale realistických cílů – stanovené cíle by měly znamenat významný posun k vyšší míře sběru a recyklace, ale zároveň být dosažitelné pro povinné subjekty. Příliš nízké cíle by postrádaly motivační efekt, příliš vysoké by mohly být naopak kontraproduktivní.
- Postupné navyšování cílů – je žádoucí, aby se cíle zvyšovaly v čase, což umožní postupnou adaptaci systému a trhu. Skokové změny by mohly být obtížně realizovatelné.
- Soulad s hierarchií nakládání s odpady – cíle by měly reflektovat hierarchii způsobů nakládání s odpady, tedy upřednostňovat prevenci vzniku odpadů, opětovné použití a recyklaci před energetickým využitím a skládkováním.

Je důležité zdůraznit, že se jedná o počáteční návrh, který má sloužit jako podklad pro další debatu o nastavení parametrů EPR systému. Finální cíle budou muset být stanoveny legislativně s ohledem na připomínky a možnosti výrobců, obcí, odpadových firem i státní správy. Měly by však vždy sledovat základní princip – důsledně uplatňovat hierarchii nakládání s odpady a posouvat tok nábytkového odpadu směrem k vyšším stupňům zhodnocení.

Povinnosti subjektů a kontrolní mechanismy

Spontánní cesta ke vzniku EPR systému v ČR je nepravděpodobná vzhledem k fragmentovanosti trhu a rozdílným zájmům jednotlivých hráčů. Není však nezbytně nutné neprodleně aplikovat zákonnou regulaci. V první fázi by mohla vzniknout např. dobrovolná aktivita v rámci ujednání mezi MŽP a klíčovými hráči na trhu⁶⁷ tak, aby byl systém stavěn tzv. od spodu a ne administrativním rozhodnutím. Tento princip byl v ČR využit při vzniku EPR na obaly. Pro úspěšné zavedení a fungování EPR systému však může být nezbytný vnější regulatorní impuls a aktivní dialog mezi vládními institucemi, výrobcí, prodejci a dalšími stakeholdery. Dosažení shody o konkrétní podobě systému a spravedlivém rozdělení nákladů a odpovědnosti mezi konkurenčními podniky představuje jednu z hlavních výzev implementace.

Dalším problémem je absence centralizovaného monitorovacího systému pro sledování toku nábytkového odpadu v ČR. Nedostatek přesných dat o produkci a nakládání s nábytkovým odpadem komplikuje efektivní plánování sběrné sítě a recyklačních kapacit. Pro nastavení funkčního EPR systému je proto nutné nejprve vybudovat robustní datovou základnu a reporting ze strany výrobců a zpracovatelů. V rámci zajištění kvalitních dat je vhodné v první fázi ověřit technickou proveditelnost a ekonomickou náročnost jednotlivých navrhovaných řešení v rámci ČR tak, aby následné dlouhodobé nastavení systému bylo udržitelné, akceptovatelné veřejností a původci nábytkového odpadu a technicky realizovatelné za predikovatelných nákladů. Pro tuto fázi projektu doporučujeme ověření

⁶⁷ Samozřejmě v souladu se soutěžním právem.

různých přístupů v rámci tzv. pilotních/ověřovacích projektů, financovaných např. v rámci dobrovolné dohody povinných osob.

Zavedení EPR klade také značné nároky na interní procesy a logistiku prodejců nábytku. Povinnosti zpětného odběru a předávání vyřazeného nábytku k recyklaci mohou vyžadovat úpravy skladovacích a přepravních kapacit, dodatečné investice a proškolení personálu. Tyto výzvy mohou být obzvláště palčivé pro menší prodejce s omezenými zdroji.

V rámci zajištění efektivního sběru je nutno spolupracovat s obcemi a jejich infrastrukturou sběru (sběrné dvory, sběrná místa), tj. s infrastrukturou, kterou jsou obyvatelé zvyklí používat. V rámci spolupráce s obcemi a sběrem na sběrných dvorech je potřeba vytvořit přesné postupy a návody, jak efektivně nakládat s nábytkovým odpadem, aby byly náklady na jeho další nakládání v souladu s přínosy systému. Při nastavování povinností je proto třeba citlivě vyvážit environmentální přínosy a administrativní i finanční zátěž pro jednotlivé články dodavatelско-odběratelského řetězce, aby nedošlo k ohrožení jejich konkurenceschopnosti.

Slabou stránkou dosavadního stavu je nedostatečná motivace výrobců k ekodesignu a podpoře opětovného použití či oprav nábytku kvůli tomu, že nejsou finančně zainteresováni na nákladech s následným nakládáním s nábytkovým odpadem. Současná praxe upřednostňuje nakládání s nábytkem v rámci objemného odpadu před předcházením vzniku odpadů a recyklaci. EPR systém proto musí obsahovat vhodné ekonomické a regulační nástroje, které povedou ke změně přístupu a k prodloužení životního cyklu výrobků. Příkladem mohou být ekomodulační poplatky zvýhodňující snadno opravitelný, rozebíratelný a recyklovatelný nábytek.

Zmíněné nedostatky a slabiny odhalují klíčové oblasti, na něž je třeba se zaměřit při tvorbě legislativního a organizačního rámce EPR pro nábytek. Jejich řešení bude vyžadovat úzkou spolupráci veřejného a soukromého sektoru, jasné vymezení rolí a odpovědností jednotlivých subjektů a vyvážený mix pobídek a sankcí. Cílem musí být vytvoření transparentního, nákladově efektivního a nediskriminačního systému, který dlouhodobě naplní environmentální cíle a současně neohrozí zdravé konkurenční prostředí na trhu.

Způsoby plnění povinností v rámci EPR

V navrhovaném systému EPR pro nábytek mohou mít povinné subjekty dvě základní možnosti, jak plnit své zákonné povinnosti související se zpětným odběrem a recyklací výrobků po skončení jejich životnosti.

1. Kolektivní plnění

V takovém případě se povinný subjekt zapojí do kolektivního systému, který bude za něj organizovat a zajišťovat sběr, svoz a zpracování použitého nábytku samostatně, či v rámci spolupráce s dalšími subjekty (plnění povinností tedy přebírá externí společnost, resp. operátor systému).

Kolektivní systém (operátor systému) funguje zpravidla na neziskovém principu a je řízen samotnými tržními aktéry, či dalšími relevantními stakeholdery. Povinné subjekty pak do systému přispívají finanční prostředky formou recyklačních poplatků, jejichž výše musí odrážet reálné náklady na sběr

a zpracování odpadu, komunikaci, případně také investice do nezbytné infrastruktury, včetně zohlednění příjmů z prodeje druhotné suroviny.

2. Individuální plnění

V tomto případě má povinný subjekt možnost individuální cesty plnění povinností a samostatně organizuje, financuje a zajišťuje sběr a recyklaci svých výrobků, resp. stanovených individuálních cílů.

Tato varianta počítá s tím, že povinné subjekty budou muset vytvořit vlastní systém zpětného odběru a smluvně zajistit recyklační kapacity pro svůj odpad. Individuální plnění stanovených cílů následně probíhá v souladu a dozorem ze strany MŽP (či jiného kontrolního subjektu), které posuzuje splnění cílů.

Prakticky je možná také kombinace obou uvedených variant, nicméně lze očekávat, že většina výrobců zvolí zapojení do kolektivního systému, neboť to přináší významné úspory z rozsahu a snižuje administrativní zátěž spojenou s plněním požadavků EPR. Individuální cesta bude vhodná spíše pro velmi velké a specializované výrobce s vlastním systémem zpětného odběru výrobků uvedených na trh.

Konkrétní podmínky fungování kolektivních systémů i individuálního plnění povinností musejí být upraveny zákonem či vyhláškou tak, aby byly motivovány kooperativní přístupy a zároveň nedocházelo k diskriminaci žádné skupiny výrobců. Regulátor musí zároveň dbát na zajištění férové hospodářské soutěže a transparentnosti systému.

Organizační zajištění kolektivního plnění

Pro efektivní fungování EPR systému je zásadní vhodné organizační nastavení kolektivního plnění povinností. Kolektivní systémy budou důležitými partnery státu při zajištění zpětného odběru a recyklace nábytku, a proto je žádoucí vytvořit stabilní a dlouhodobě udržitelný rámec jejich činnosti.

Základní varianty organizačního řešení jsou následující:

1. Vytvoření zcela nového kolektivního systému výrobcí nábytku

V tomto případě spolu výrobci, dovozci či další stakeholdeři společně zakládají nový specializovaný kolektivní systém pro plnění povinností EPR v oblasti nábytku. Jako vhodné se nicméně jeví v první fázi v rámci pilotních projektů ověřit funkčnost a ekonomiku různých řešení, a až na základě praktických zkušeností v rámci ČR navrhnout celý systém.

- Nově vzniklý systém je povinen splnit zákonné požadavky a získat autorizaci k činnosti od MŽP.
- Výhodou je specializace systému a jeho uzpůsobení specifickým potřebám trhu s nábytkem.
- Nevýhodou jsou vyšší počáteční náklady spojené se založením nové entity a budováním know-how a infrastruktury.

2. Sdružení s již existujícím kolektivním systémem z jiné oblasti

Výrobci nábytku a další povinné subjekty se zapojí do činnosti některého ze zavedených kolektivních systémů, které působí v jiných komoditních oblastech (např. elektrozařízení, baterie, obaly). Pokud

bychom zvažovali začlenění nábytku do některého ze stávajících systémů EPR v ČR, jako nejvhodnější by se jevil systém pro obaly. Důvodem je podobnost materiálů, neboť nábytek je často vyroben ze dřeva, dřevotřísky nebo plastu, což jsou materiály běžné i u obalů. Kolektivní systémy pro obaly mají již zkušenosti a technologie pro sběr a zpracování těchto materiálů. Infrastruktura pro sběr obalů by mohla být upravena pro sběr menších kusů nábytku, zatímco pro větší kusy by mohla být využita stávající síť výkupu druhotných surovin nebo sběrných dvorů. Kolektivní systémy pro obaly mají zavedenou spolupráci s obcemi, což by usnadnilo vyjednávání o rozšíření sběru na nábytek.

- Tento "host" systém rozšíří svoji působnost o nábytek a využije synergií a úspor z rozsahu.
- Rozšíření činnosti systému bude podmíněno úpravou stávající autorizace a splněním specifických požadavků pro nábytek.
- Výhodou je využití existujících zdrojů, infrastruktury a know-how kolektivního systému.
- Nevýhodou je nižší míra specializace a nutné kompromisy mezi zájmy různých skupin výrobců sdružených v systému.

Oba uvedené modely jsou z právního hlediska přípustné a mají své výhody i nevýhody. V praxi bude záležet na konkrétních podmínkách trhu a preferencích všech stakeholderů, kteří by měli být zapojeni do rozhodovacího procesu o tom, jaký model organizace kolektivního plnění převáží.

Úkolem státních institucí bude nastavit jasná a transparentní pravidla pro činnost kolektivních systémů a zajistit rovné podmínky pro volbu jednotlivých řešení. Klíčovými požadavky budou dostatečná reprezentativnost systémů, odborná způsobilost, zajištění územního pokrytí a dlouhodobá finanční stabilita a udržitelnost.

Zvolený model by měl umožnit efektivní spolupráci výrobců za účelem plnění cílů EPR, generovat dostatečné příjmy na pokrytí nákladů systému a motivovat k hledání inovativních řešení s pozitivními environmentálními a sociálními dopady. Jeho by měl být pravidelně vyhodnocováno a v případě potřeby je třeba flexibilně přijímat korektivní opatření.

Fungování celého systému EPR pro nábytek musí být průběžně monitorováno a vyhodnocováno, a to jak ze strany zapojených subjektů, tak ze strany regulátora (MŽP). Sledovat je vhodné zejména údaje o plnění cílů sběru a recyklace, ale i nákladovost systému a míru zapojení povinných subjektů. V případě identifikace nedostatků či nežádoucích dopadů je třeba navrhnout opatření k optimalizaci nastavení pravidel a postupů. Do budoucna je také vhodné ponechat dostatečnou flexibilitu pro úpravu klíčových parametrů systému, jako jsou cíle, způsob výpočtu nebo výše recyklačních poplatků.

Při případném designu modelu EPR pro nábytek v ČR je vhodné vycházet z těchto základních východisek a zároveň maximálně využít zkušeností z ostatních zemí EU, které obdobné systémy již zavedly (Francie, Maďarsko), avšak respektovat dlouhodobě budovaný systém nakládání s odpady v ČR, včetně využití již existující infrastruktury sběru (primárně sběrné dvory/sběrná místa) mnohdy podpořené z dotačních prostředků ČR či EU. Klíčem k úspěchu bude nalezení vhodné rovnováhy mezi environmentálními ambicemi, ekonomickou udržitelností a minimalizací administrativní zátěže pro zapojené subjekty. Současně je nezbytné nastavit transparentní a nediskriminační pravidla a zajistit efektivní dohled a kontrolu nad fungováním ze strany státu.

3.4 NÁVRH ŘEŠENÍ PRO JEDNOTLIVÉ FÁZE PROCESU

3.4.1 UMÍSTĚNÍ NA TRH

System by měl podporovat ekodesign a nabídnout výrobcům vhodné motivace, např. v podobě bonusů/malusů v závislosti na uplatňování principů ekomodulace (parametry výrobků z hlediska životnosti, recyklovatelnosti, rozebíratelnosti, materiálové skladby atd. Povinné subjekty budou mít povinnost registrace do seznamu výrobců nábytku vedeného MŽP, pravidelného hlášení množství nábytku uvedeného na trh a plnění cílů sběru a recyklace. Pro některé skupiny výrobců (mikropodniky) lze zvážit výjimky a zjednodušené plnění povinností po vzoru Francie (odlišné limity pro registraci, roční hlášení namísto čtvrtletního apod.).

3.4.2 SBĚR

Navržené požadavky na hustotu a strukturu sběrné sítě pro nábytek v ČR vychází ze snahy zajistit co nejlepší dostupnost sběrných míst pro obyvatele a zároveň efektivně využít existující infrastrukturu odpadového hospodářství a prodejní sítě.

Pro dosažení stanovených cílů sběru bude klíčové zajistit dostatečně hustou a dostupnou síť sběrných míst, ovšem také s ohledem na nákladovost celého systému. Návrh požadavků na sběrnou síť může vypadat např. následovně:

- Jedno sběrné místo (sběrný dvůr, sběrný kontejner nebo odběr v místě prodeje) by mělo být k dispozici na každých 10 000 obyvatel. Ve městech nad 50 000 obyvatel jedno sběrné místo na 20 000 obyvatel.
- Povinný zpětný odběr zdarma přímo v místě prodeje pro prodejny s plochou nad 400 m². Pro prodejny s plochou 200–400 m² možnost výběru mezi zpětným odběrem nebo finančním příspěvkem na jiná sběrná místa.
- Doplnění sítě o mobilní svozy objemného odpadu zajišťované obcemi nebo přímo kolektivními systémy minimálně 2x ročně pro obce bez dostupného sběrného místa.

Takto definovaná sběrná síť zajistí pohodlnou dostupnost pro většinu obyvatel. Převážně bude využívat stávající infrastrukturu sběrných dvorů, doplněnou o místa zpětného odběru a mobilní svozy v oblasti s nižší hustotou osídlení. Kapacity sběrných míst pak budou muset odpovídat množství sebraného nábytku stanovenému cíli.

Výše uvedené stanovení minimálního počtu sběrných míst na počet obyvatel (1 na 10 000 obyvatel, ve větších městech 1 na 20 000 obyvatel) vychází z následujících předpokladů:

- Lze předpokládat, že frekvence vyřazování nábytku v domácnostech je obecně nižší než u některých jiných výrobků s kratší životností, jako jsou například elektrozařízení nebo přenosné baterie. Z toho plyne, že hustota sběrné sítě pro nábytek nemusí být tak vysoká jako u již zavedených systémů zpětného odběru těchto komodit

- Nábytek je objemný a těžký druh odpadu, obyvatelé jsou tedy ochotni cestovat do sběrného místa jen v určité vzdálenosti. Zároveň je ekonomicky neúčelné budovat příliš hustou síť sběrných míst vzhledem k nákladům na jejich zřízení a provoz. Navržený poměr představuje určitý kompromis mezi komfortem pro obyvatele a efektivitou systému.
- Ve větších městech je uvažováno s nižším počtem obyvatel na sběrné místo (20 000), protože zde lze očekávat vyšší koncentraci prodejních míst s povinným zpětným odběrem (nad 400 m²), které síť ještě více zahustí nad rámec sběrných dvorů.
- Při aplikaci tohoto kritéria by v ČR mělo vzniknout cca 600-700 sběrných míst pokrývajících drtivou většinu populace v okruhu 10-15 km od místa bydliště. To je srovnatelné např. s Francií, kde funguje přes 6000 sběrných míst na zhruba 10x větší populaci.

Důležitým doplňkovým opatřením je povinný bezplatný zpětný odběr v místě prodeje. Ten významně přispěje k naplnění cílů sběru především ve velkých městech. Navržené rozlišení povinností podle prodejní plochy (nad 400 m² povinný odběr, 200-400 m² odběr nebo finanční příspěvek) kopíruje francouzský model a odráží reálné možnosti prodejen nábytku. Pro menší prodejce by zajištění zpětného odběru představovalo nepřiměřenou zátěž, mohou se však podílet finančně.

Každý systém sběru by měl reflektovat specifika osídlení v dané zemi. V ČR je poměrně velký počet malých obcí bez snadného přístupu ke sběrným dvorům. Proto je navrhováno doplnit stabilní sběrnou síť o pravidelné mobilní svozy zajišťované 2x ročně přímo v obcích. Ty umožní občanům odložit nepotřebný nábytek v předem ohlášeném termínu přímo v místě bydliště. Tím se zvýší množství sebraného nábytku a zabrání se jeho odkládání v přírodě nebo spalování. U některých specifických druhů nábytku (např. matrace) lze zvážit i variantu sběru na objednávku po vzoru systému zpětného odběru objemných elektrospotřebičů (lednice, pračky).

V maximální míře by měla být využita existující infrastruktura sběrných dvorů a výkopen druhotných surovin budovaná dlouhodobě obcemi. Bude však nutné posílit jejich kapacity, vybavení a logistiku pro příjem a skladování nábytku, aby zvládly absorbovat dodatečné množství v souladu s navyšujícími se cíli sběru. To bude vyžadovat finanční podporu ze strany kolektivních systémů.

Zároveň by mělo být nedílnou součástí sběrné sítě vybudování centrálních třídících středisek pro nábytek rovnoměrně pokrývajících území ČR, která budou sloužit jako mezičlánek mezi sběrnými místy a finálními zpracovateli. Jejich hlavní funkcí bude detailní vytřídění sebraného nábytku podle materiálového složení, kvality a možností dalšího využití. Počet a kapacity středisek budou muset odpovídat množství sbíraného nábytku a vzdálenostem mezi sběrnými místy a zpracovateli, odhadem by mohlo jít o 10–15 středisek s regionální působností.

Tok nábytku přes třídící střediska by mohl vypadat následovně:

1. Sběr nábytku na sběrných dvorech, v prodejnách a při mobilních svozích. Na sběrných místech bude pouze základní třídění podle hlavních materiálů (dřevo, kov, plasty, čalouněný nábytek) a podle velikosti (objemný vs. drobný). Součástí je také vhodná míra dekompozice objemného odpadu v souvislosti s maximálním možným využitím kapacit svozu.

2. Svoz sebraného nábytku do centrálních třídících středisek ve velkoobjemových kontejnerech nebo na vhodných odvozových vozidlech s frekvencí odvozu optimalizovanou podle rychlosti plnění kapacity sběrných míst.
3. Detailní ruční i strojové třídění nábytku ve střediskách na jednotlivé materiálové frakce (dřevotříška, lamino, masiv, kovy podle druhů, plasty, textil, molitan atd.) Součástí bude i vyčlenění nábytku vhodného k opravě a opětovnému použití. Ten by měl být přednostně směřován přímo do re-use center, opraven či charitativních organizací, aby se minimalizovala jeho další manipulace a aby mohl být co nejrychleji znovu využit. Do třídících středisek by se měl dostávat pouze nábytek, u kterého není na první pohled zřejmé, zda je vhodný pro opětovné použití.
4. Z třídících středisek budou jednotlivé vytříděné materiálové frakce odváženy ke konečným zpracovatelům – na recyklační linky, k zpracovatelům kovů, do spaloven, příp. na skládky.
5. Tok nábytku a odpadu bude v každém třídícím středisku pečlivě evidován pro zajištění sledovatelnosti a průkaznosti plnění cílů sběru a recyklace.

Hustá a dostupná sběrná síť je klíčem k úspěchu systému. Je třeba primárně využít stávající kapacity sběrných dvorů a sběrných míst a doplnit je novými sběrnými místy s vazbou na místa prodeje s uplatněním principu kus/kus. Zapojení obcí a využití již vybudované sběrné infrastruktury je v tomto ohledu nezbytné a mělo by být podpořeno finanční motivací ze strany kolektivního systému. Zajištění svozu a předání k recyklaci je vhodné svěřit pod kontrolu povinných osob, na které se budou vztahovat povinnost sběru a recyklace. Míra zapojení prodejců by měla zohlednit velikost prodejní plochy – např. francouzský model stanovuje povinný zpětný odběr pro prodejny nad 400 m².

Pro zvýšení zapojení spotřebitelů jsou vhodné např. motivační nástroje jako věrnostní programy či finanční bonusy za odevzdání nábytku k recyklaci (alternativně je zde je možno využít také princip elektronických záloh).

Systém by měl mít zároveň postupně navyšované cíle míry sběru vyjádřené jako % hmotnosti výrobků uvedených na trh v předchozím roce. Zcela novým alternativním přístupem může být také tzv. dlouhodobý pronájem nábytku, spotřebitel by nebyl vlastníkem a při vrácení nefunkčního výrobku by mu byla vrácena kauce, čímž by byl zajištěna velmi vysoká návratnost.

3.4.3 PŘEPRAVA/SVOZ

Svoz použitého nábytku budou zajišťovat přepravní firmy smluvně vázané s kolektivním systémem s požadavky na zabránění poškození a znehodnocení během manipulace a přepravy. Takto sesbíraný nábytek by byl shromažďován a tříděn pro opětovné použití/odpad. Rozebraný nábytek sesbíraný na sběrných dvorech, který má již charakter odpadu a katalogové číslo odpadu, by svázely odpadářské společnosti smluvně vázané s kolektivním systémem. Část sebraného nábytku předaného k opětovnému použití lze započítat do plnění cílů již ve fázi svozu po vzoru Francie.

3.4.4 NAKLÁDÁNÍ SE ZPĚTNĚ ODEBRANÝMI VÝROBKY

Nastavení systému musí vycházet z hierarchie způsobů nakládání s odpady a podporovat kromě recyklace i opravy především opětovné použití nábytku. Zpracování může zajišťovat buď sám kolektivní systém (po vzoru Francie), nebo je možné tuto činnost přenechat třetím stranám (specializovaným opravárenským firmám v případě oprav) nebo recyklačním společnostem zpracovávajícím dřevěný odpad/kovový odpad, textilní odpad apod. V obou případech je nutné zajistit dostatečné zpracovatelské kapacity pro různé materiály obsažené v nábytku (dřevo, kov, plasty, textil) a splnění přísných hygienických a bezpečnostních standardů. Systém by měl mít závazné postupně navyšované cíle míry využití a recyklace, ale i cíle pro opětovné použití vyjádřené v hmotnostních jednotkách.

Scénář 1: Nakládání s odpadem třetí stranou

V prvním scénáři si kolektivní systém nezachovává odpovědnost za fyzické nakládání s odpadem. Místo toho tuto odpovědnost převezme třetí strana, což může být specializovaná recyklační společnost nebo jiný licencovaný subjekt, který se zabývá nakládáním s odpady. Tento model je často výhodný z hlediska logistiky a efektivity, protože třetí strany mohou být lépe vybaveny nebo disponují lepšími zkušenostmi s recyklací specifických materiálů.

Klíčové kroky v tomto scénáři:

- Kolektivní systém vybírá a smluvně zavazuje třetí stranu, která prokázala schopnost efektivně a bezpečně recyklovat nábytek a jejich komponenty.
- Sebraný nábytek jsou pravidelně předávány třetí straně, která zajišťuje jejich další zpracování.
- Kolektivní systém monitoruje a vyžaduje pravidelné reporty od třetí strany o množství a typu zpracovaných materiálů, aby zajistil dodržování cílů recyklace.

Scénář 2: Samostatné nakládání s odpadem operátorem systému

Ve druhém scénáři kolektivní systém nejen sbírá odpad, ale také se přímo podílí na jeho zpracování. To může zahrnovat především sortování, demontáž a recyklaci nábytku. Tento model umožňuje lepší kontrolu nad kompletně celým procesem recyklace a může vést k vyšší míře využití materiálů.

Klíčové kroky v tomto scénáři:

- Kolektivní systém může investovat do vlastní infrastruktury potřebné pro zpracování nábytku, včetně zařízení pro sortování a recyklaci.
- Vytvoření a udržování interních procesů pro efektivní a bezpečné zpracování zpětně odebraného nábytku.
- Podpora využití inovativních technologií a principů ekodesignu, které umožňují snadnější recyklaci materiálů a snižují environmentální dopady.
- Neustálé monitorování a optimalizace procesů, aby se maximálně zvyšovala míra recyklace a minimalizovaly se odpady.

Oba scénáře mají své specifické výhody a výzvy. Zatímco první scénář může být efektivnější pro systémy, které nemají zkušenosti nebo kapacity pro zpracování odpadů, druhý scénář nabízí vyšší míru kontroly nad celou cestou materiálového toku a možnost přímého zlepšování recyklačních procesů. Volba mezi těmito scénáři by měla být založena na důkladné analýze nákladů, benefitů a strategických cílů systému EPR. Cílem totiž musí být nastavení celého systému v co možná nákladově nejštitější podobě, neboť čím vyšší budou provozní náklady systému v jeho jednotlivých člancích, tím vyšší budou také nároky na finanční prostředky vybrané skrze poplatky výrobců (viz dále).

Nakládání s recyklátem

Vedle toho je třeba uvažovat, jakým způsobem bude nakládáno s druhotnými surovinami, které vzniknou recyklací materiálů získaných z odpadu z nábytku. Resp. zda s celým objemem recyklátu bude operátor systému nakládat sám dle svého uvážení. V takovém případě obchoduje s veškerým recyklátem na volném trhu, přičemž výnosy z prodeje jsou příjmem operátora. Alternativní řešení spočívá v tom, že povinné subjekty v rámci EPR systému mohou disponovat např. předkupním právem na určitou část recyklátu, který potřebují pro výrobu nových produktů.

Otázka tohoto mechanismu by měla být důkladně diskutována se zástupci trhu, přičemž finální rozhodnutí musí reflektovat zejména aktuální situaci a očekávaný vývoj na trhu s druhotným materiálem, potřeby producentů nábytku a také strukturu a velikost poptávky po recyklátu.

3.5 FINANCOVÁNÍ SYSTÉMU

3.5.1 POPLATKY VÝROBCŮ

Systém EPR pro nábytek vyžaduje takové nastavení financování, které zabezpečí spolehlivé pokrytí všech nákladů spojených s investicemi do infrastruktury i s jeho provozem, včetně sběru, třídění, recyklace a administrativy. Zahraniční zkušenosti poskytují určitý referenční rámec pro nastavení poplatků také v ČR, nicméně správnému nastavení výše poplatků v českém prostředí musí předcházet detailní analýza nákladovosti zamýšleného záměru.

Na tomto místě je uveden postup výpočtu odhadu příjmů plynoucích z poplatků založený na příkladu Francie, kde výše poplatků závisí na hmotnosti nábytku a materiálu ze kterého je vyroben. Z dostupných dat o prodeji nábytku v ČR plyne, že v ložském roce bylo prodáno přibližně 12,2 mil. kusů nábytků za 50 mld. Kč. Z tohoto odhadu lze odvodit, že průměrně jeden kus nábytku stojí 4 100 Kč. Dále bylo odhadnuto že průměrná hmotnost nábytku odpovídá 29,4 kg/kus.⁶⁸

Pro zjednodušení výpočtu byl použit jednotný poplatek za kus nábytku nezávisle na materiálu, ze kterého byl vyroben. Tento poplatek byl vypočten z poplatků za nábytek o hmotnosti 30 kg zavedených ve Francii zprůměrováním přes různé materiály. Následně byl poplatek ponížěn o rozdíl kupní síly mezi Francií a Českou republikou.⁶⁹ K tomuto poplatku dále bylo přičteno/odečteno 15 % pro

⁶⁸ Studie IKEA, Cyrkl, 2023 + Furniture Re-Use Network. Použitý seznam průměrných hmotností nábytku <https://democracy.york.gov.uk/documents/s2116/Annex%20C%20Recycling%20Report%20frnweights2005.pdf>

⁶⁹ Porovnání kupní síly Francie 101 pct bodů vs 91 pct bodů ČR, rozdíl tedy 10 %.

znázornění variability v odhadu příjmů plynoucích ze zavedení poplatků. Výsledné odhady jsou shrnuty v následující tabulce.

Tabulka 7: Odhad příjmů plynoucích ze zavedení poplatků v ČR

	Poplatek za 30 kg (CZK)	Odhad příjmů (mil. CZK)
Nižší sazba	48,61	593,03
Průměrná sazba	57,19	697,68
Vyšší sazba	65,77	802,33

Zdroj: Vlastní zpracování.

Pro porovnání je níže uveden také odhad příjmů plynoucích ze zavedení poplatků ve Francii, kde byl v roce 2023 prodán nábytek přibližně v hodnotě 14,6 mld. EUR, což odpovídá 2,41 mil. tunám nábytku⁷⁰. Stejným postupem jako u výpočtu odhadu příjmu v ČR bylo množství prodaného nábytku násobeno průměrným poplatkem (za různé materiály) za 30 kg nábytku. Výsledné odhady jsou shrnuté v následující tabulce.

Tabulka 8: Odhad příjmů plynoucích ze zavedení poplatků ve Francii

	Poplatek na 1 kg (EUR)	Odhad příjmů (mil. EUR)	Odhad příjmů (mil. CZK)
Nižší sazba	0,20	33,00	834,90
Průměrná sazba	0,24	38,82	982,23
Vyšší sazba	0,27	44,65	1129,57

Zdroj: Vlastní zpracování.

3.5.2 BONUSY / MALUSY V SOUVISLOSTI S EKODESIGNEM PRODUKTŮ

V kontextu vhodného financování systému v kombinaci s motivačními prvky EPR systému směrem k producentům nábytku může být vhodným prvkem také zavedení bonusů/malusů v souvislosti s ekodesignem produktů uváděných na trh. Systém EPR totiž může výrobce a dovozce motivovat k ekodesignu nových produktů a používání recyklovaných materiálů prostřednictvím možnosti snížení poplatků nebo naopak penalizace za neplnění těchto principů:

⁷⁰ Interior Daily (2024). Results of the French furniture market in 2023: a resilient market. Dostupné z: <https://www.interiordaily.com/article/9599270/results-of-the-french-furniture-market-in-2023-a-resilient-market/>

Ekodesign:

- Povinné subjekty, které při navrhování nábytku zohlední principy ekodesignu (např. použití jedno druhových materiálů, snadná rozebíratelnost, nahrazení nebezpečných látek), mohou čerpat určitou slevu na poplatcích do systému EPR.
- Míru slevy je vhodné odstupňovat podle úrovně implementace ekodesignových principů a je třeba ji posoudit na základě předem stanovených kritérií.

Použití recyklovaných materiálů:

- Povinné subjekty, které při výrobě nábytku použijí recyklované materiály (např. recyklovaný plast), budou moci čerpat slevu na poplatcích do systému EPR.
- Výše slevy by měla být závislá např. na procentuálním zastoupení recyklovaných materiálů v nábytku a jejich kvalitě.
- Použití recyklovaných materiálů je vhodné doložit příslušnou dokumentací.

Plněním výše uvedených principů a využíváním možností snížení poplatků mohou výrobci a dovozci aktivně přispívat k efektivnímu fungování systému EPR a ke stimulaci přechodu na oběhové hospodářství v sektoru nábytku. Zároveň budou motivováni k inovacím a environmentálně šetrnému designu svých produktů. Na druhou stranu musí být nastavení bonusů/malusů realistické, dostatečně motivační a mechanismy kontroly a vykazování co možná nejméně administrativně náročné, a to jak z pohledu trhu, tak regulátora. Určité množství nábytku je na trh uváděno kanály, které jsou obtížně kontrolovatelné, stejně jako je obtížně kontrolovatelný i samotný dovoz do ČR (např. kontejnery, přeshraniční nákupy apod.).

Pro úspěšné nastavení financování systému EPR v ČR by měly být výše poplatků stanoveny tak, aby reflektovaly reálné náklady spojené s recyklací a správou systému a zároveň by měly být dostatečně motivující pro výrobce a dovozce ke snížení produkce odpadů a používání recyklovatelných materiálů. Výše uvedené porovnání s francouzským modelem napomáhá nastavit realistické odhady a očekávání příjmů také pro český trh.

Kontrola a freeriding

V rámci financování EPR systému je důležité mimo jiné řešit a kontrolovat také možné případy freeridingu. Tedy situace, kdy se dovozci nebo výrobci vyhýbají svým povinnostem, například tím, že nahlásí nižší množství dováženého nebo prodávaného nábytku. Specifickou výzvou jsou pak individuální dovozy nábytku koncovými uživateli z ciziny, včetně nákupů realizovaných přes internet. Tyto aktivity mohou vést k obtížně sledovatelným tokům nábytku, což ztěžuje efektivní aplikaci poplatků a může přispívat ke vzniku černého trhu, zvláště pokud budou poplatky vysoké ve srovnání s cenou zboží. Řešení těchto problémů vyžaduje pečlivé nastavení kontrolních mechanismů a spolupráci mezi všemi aktéry tak, aby došlo k minimalizaci rizik.

3.6 ROLE A POVINNOSTI AKTÉRŮ SYSTÉMU

Pro efektivní fungování systému rozšířené odpovědnosti výrobců pro nábytek je nezbytné jasně vymezit role a povinnosti všech klíčových aktérů. Inspirací mohou být zkušenosti z francouzského systému EPR pro nábytek i z tuzemských systémů pro další komodity (např. pneumatiky).

3.6.1 VÝROBCE

Výrobce (nebo dovozce) je hlavním nositelem odpovědnosti za zajištění zpětného odběru a zpracování nábytku po skončení jeho životnosti.

Mezi hlavní povinnosti výrobce lze uvést následující:

- Registrace do seznamu povinných subjektů evidovaného regulátorem (MŽP).
- Pravidelné hlášení množství nábytku uvedeného na trh (např. čtvrtletně či v jiném časovém intervalu).
- Plnění cílů sběru a recyklace stanovených pro daný rok.
- Financování nákladů na sběr, svoz a zpracování nábytku prostřednictvím úhrady recyklačního příspěvku (individuálně nebo prostřednictvím kolektivního systému).
- Označování nábytku symboly a informacemi pro spotřebitele o způsobu nakládání s výrobkem po skončení životnosti.
- Výrobci budou moci plnit své povinnosti buď individuálně (samostatným zřízením a financováním sběrné sítě a zajištěním recyklace), nebo kolektivně prostřednictvím zapojení do kolektivního systému (přenesení odpovědnosti na kolektivní systém a úhrada recyklačního příspěvku).
- Pro některé skupiny výrobců (mikropodniky, ruční výroba) mohou být stanoveny výjimky a zjednodušené plnění povinností.

3.6.2 KONCOVÝ PRODEJCE

Koncoví prodejci (maloobchod, e-shopy) budou hrát důležitou roli v informování spotřebitelů a v zajištění zpětného odběru nábytku v místě prodeje.

Mezi hlavní povinnosti prodejce lze uvést následující:

- Informování spotřebitelů o možnostech zpětného odběru nábytku a o správném nakládání s ním po skončení životnosti (informace v místě prodeje, na webu, na účtence apod.).
- Zpětný odběr nábytku přímo v provozovně (povinný pro prodejny nad určitou rozlohu, dobrovolný pro ostatní).
- Předání zpětně odebraného nábytku do kolektivního systému nebo přímo zpracovateli.
- Prodejci nebudou mít přímou odpovědnost za plnění cílů a financování systému, budou však muset plnit všechny povinnosti spojené s informováním spotřebitelů a zpětným odběrem.

3.6.3 SPRÁVCE / OPERÁTOR SYSTÉMU

Správce systému EPR pro nábytek je autorizovaný kolektivní systém (nebo více systémů), který zajišťuje společné plnění povinností výrobců.

Mezi hlavní činnosti a povinnosti kolektivního systému lze uvést následující:

- Kolektivní systém musí získat autorizaci regulátora (MŽP) a plnit podmínky dané zákonem či příslušnými vyhláškami.
- Přebírání odpovědnosti za plnění povinností výrobců na základě smlouvy a vybrání recyklačních příspěvků.
- Zajištění a provoz sběrné sítě (sběrná místa, sběrné dvory, mobilní svozy).
- Organizace svozu a přepravy sebraného nábytku ze sběrných míst k dotřídění (opětovné použití/recyklace) či přímo ke zpracovatelům.
- Zajištění přípravy k opětovnému použití či zpracování a recyklace sebraného nábytku v souladu s hierarchií nakládání s odpady.
- Vedení evidence o množství zpětně odebraného, opětovně použitého a zpracovaného nábytku a plnění stanovených cílů.
- Informování veřejnosti o fungování systému a možnostech zpětného odběru.
- Spolupráce s obcemi na informovanosti obyvatel o správném nakládání s nábytkovým odpadem a místech zpětného odběru v rámci katastru obce, či nejbližšímu místu zpětného odběru.
- Reporting vůči MŽP a dalším orgánům státní správy.
- Kolektivní systém funguje na neziskovém principu, přičemž jeho činnost je hrazena primárně z recyklačních příspěvků výrobců nebo příjmů z prodeje druhotných surovin.
- V rámci prevence vzniku odpadu mohou být v případech, kdy to bude dávat smysl, na náklady operátora vytvořena místa pro opravy nábytku pro jeho opětovné použití.

3.6.4 OBCE ČI JINÉ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVNÉ CELKY

Obce představují velmi důležitého partnera kolektivního systému především při zajišťování dostupné sběrné sítě pro nábytek. Zapojení obcí do systému EPR by mělo být dobrovolné, případně uzavřené základě smlouvy s operátorem systému.

Způsoby zapojení obcí jsou následující:

- Zřízení sběrného místa v rámci obecního sběrného dvora.
- Umístění sběrných nádob na nábytek ve spolupráci s kolektivním systémem.
- Spolupráce při organizaci mobilních svozů a osvětových akcí.
- Náklady obce na zajištění zpětného odběru nábytku musejí být hrazeny kolektivním systémem dle smluvních podmínek.
- Obce mohou rovněž plnit roli v osvětě a informování občanů o správném nakládání s odpadním nábytkem.

- Obce participující na systému zpětného odběru nábytku si zároveň budou moci započítat takto sesbíraný nábytek do svých cílů tříděného sběru.

3.6.5 ZPRACOVATELÉ

Zpracovatelé jsou koncovým článkem systému EPR, který zajišťuje finální využití nebo odstranění zpětně odebraného nábytku. Zpracovatelé disponují souhlasem k provozu zařízení dle zákona o odpadech a plní všechny povinnosti z toho vyplývající.

Mezi hlavní povinnosti zpracovatelů lze uvést následující:

- Převzetí zpětně odebraného nábytku od kolektivního systému nebo přímo od výrobců (v případě individuálního plnění).
- Zpracování nábytku v souladu s hierarchií nakládání s odpady (předcházení vzniku odpadů, příprava k opětovnému použití, recyklace, energetické využití, odstranění).
- Vedení evidence o množství a způsobech zpracování nábytku a zasílání hlášení kolektivnímu systému.
- Plnění standardů environmentální bezpečnosti a kvality zpracování.
- Zpracovatelé budou odměňováni z prostředků vybraných v rámci systému EPR (příspěvky na zajištění zpětného odběru) dle smluvně stanovených podmínek.

Navržené rozdělení rolí a povinností vychází z osvědčených principů uplatňovaných v existujících systémech EPR v ČR i v zahraničí. Klade důraz na odpovědnost výrobců za financování nakládání s odpadním nábytkem, ale zároveň zapojuje do systému všechny dotčené články řetězce – prodejce, obce, zpracovatele.

Přesná podoba zapojení jednotlivých subjektů bude předmětem dalšího rozpracování a diskusí se zástupci dotčených skupin. Cílem by mělo být nastavit efektivní, transparentní a férový systém EPR pro nábytek, který zajistí vysokou úroveň sběru a recyklace nábytku a zároveň bude motivovat k ekodesignu a předcházení vzniku odpadů.

3.7 VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY / REGULÁTORA, KONTROLNÍ MECHANISMY

Pro zajištění efektivního fungování a důvěryhodnosti systému rozšířené odpovědnosti výrobců pro nábytek v ČR bude nezbytná aktivní role státní správy, která nastaví vhodná pravidla, zajistí dohled nad jejich dodržováním a vymáhání plnění povinností ze strany všech zapojených subjektů.

Hlavním gestorem systému EPR pro nábytek je MŽP, které by mělo být odpovědné primárně za následující:

- Přípravu legislativy upravující fungování systému EPR (zákon, prováděcí vyhlášky).
- Nastavení cílů a povinností pro jednotlivé aktéry systému.
- Vedení databáze povinných subjektů a registru kolektivních systémů.
- Udělování autorizací kolektivním systémům a dohled nad jejich činností.

- Kontrolu plnění povinností ze strany výrobců, kolektivních systémů a dalších subjektů.
- Vedení statistik a reporting vůči Evropské komisi.

Dalšími orgány státní správy zapojenými do výkonu a kontroly systému EPR mohou být následující instituce:

- Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) – kontrola plnění povinností ze strany výrobců, kolektivních systémů, prodejců a zpracovatelů, ukládání nápravných opatření a sankcí v případě porušení povinností.
- Celní úřad – kontrola plnění povinností při dovozu nábytku ze zemí mimo EU, kontrola dokladů o registraci výrobce a plnění povinností EPR.

Česká obchodní inspekce (ČOI) – kontrola plnění informačních povinností ze strany prodejců, kontrola označování nábytku symboly a informacemi o zpětném odběru.

Kontrolní mechanismy je třeba nastavit tak, aby umožňovaly efektivní dohled nad dodržováním pravidel a včasnou nápravu případných nedostatků:

- Pravidelné kontroly plnění evidenčních a reportingových povinností výrobců a kolektivních systémů.
- Fyzické kontroly sběrných míst, zpracovatelských zařízení a prodejních míst.
- Ověřování dostupnosti a funkčnosti sběrné sítě pro nábytek.
- Kontroly na základě podnětů a stížností od obcí, spotřebitelů a dalších subjektů.

V případě zjištění pochybení mohou být kontrolní orgány oprávněny k uložení nápravného opatření či sankce:

- Opatření k zjednání nápravy (např. dodatečné splnění povinnosti, odstranění nedostatků).
- Pokuty za porušení povinností (odstupňované dle závažnosti a případného opakování).
- Pozastavení nebo odebrání autorizace kolektivnímu systému.
- Zákaz uvádění nábytku na trh (v případě opakovaného a závažného neplnění povinností).

Výkon kontrolních pravomocí musí probíhat v souladu se správním řádem a dalšími procesními předpisy, aby byla zajištěna práva kontrolovaných subjektů.

Vedle státního dohledu může nicméně významnou roli sehrát i samoregulace a transparentnost systému:

- Povinné zveřejňování výročních zpráv a auditovaných výsledků kolektivních systémů.
- Možnost externího auditu a certifikace systémů řízení kvality u kolektivních systémů a zpracovatelů.
- Zapojení profesních asociací a spotřebitelských organizací do monitoringu fungování systému.
- Pravidelná setkání regulátora se zástupci výrobců, kolektivních systémů, obcí a dalších aktérů k vyhodnocení výsledků a diskusi o možných zlepšeních.

Kombinace legislativních požadavků, kontrolní činnosti a případné udělování sankcí by mělo zajistit, že se do systému zapojí všechny povinné subjekty, budou plněny stanovené cíle či povinnosti a systém bude fungovat transparentně a nediskriminačně. Spolupráce státní správy se všemi zainteresovanými stranami umožní průběžné vyhodnocování a zlepšování nastaveného systému a jeho přizpůsobení měnícím se podmínkám a potřebám trhu s nábytkem a odpadového hospodářství.

4 ZPŮSOB PROMÍTNUTÍ NAVRHOVANÉHO VĚCNÉHO ŘEŠENÍ DO LEGISLATIVNÍHO ŘÁDU

Legislativní proces v České republice je základním mechanismem, prostřednictvím kterého jsou formulovány a upravovány zákony. Jedná se o komplexní proces, který prochází řadou institucí zákonodárné a výkonné moci.

Systém EPR v oblasti nábytku dává smysl postavit, neboť představuje velký potenciál v eliminaci nepreferovaného způsobu odstranění odpadu (skládkování). Nábytek je spíše homogenní materiál s vysokým potenciálem předcházení odpadu, znovupoužití či recyklaci. Implementace systému se může opřít o řadu příkladů EPR, vesměs pozitivních, které již v české legislativě jsou. S odkazem na výše uvedené charakteristické znaky a příklady ze zahraničí lze označit variantu kombinující individuální sběrnou síť + svozový systém.

Způsoby promítnutí do legislativy jsou v zásadě tři:

- Nová právní norma zaměřená na EPR v oblasti nábytku, obdobně jako u zákona č. 243/2022 Sb., o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí (také tzv. zákon o jednorázových plastech).
- Nová právní norma, nebo úprava stávající právní normy, která do systému odpadového hospodářství ukotví fungování clearingového centra nadřazenému dílčím EPR systémům.
- Novela stávající legislativy, zřejmě zákona č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností, který rámuje fungování rozšířené odpovědnosti výrobce a obsahuje řadu legislativních institutů, který je možné využít pro nové povinnosti a jejich provazbu se stávajícími systémy.

Optimální způsob implementace by měl být předmětem právní analýzy, jejíž provedení jde nad rámec této analýzy.

Bez ohledu na možnost kopírovat EPR systému, jež v legislativě již našly místo, se je naprosto zásadní jeví vypracovat robustní dopadovou analýzu, která bude mapovat dopady zavedení systému na všechny stakeholdery, modelovat výnosy systému a diskutovat čisté jednotkové i absolutní přínosy systému. Jen takový postup, vč. komplexní analýzy RIA, předejde problémům s implementací i provozem.

5 PŘEDPOKLÁDANÝ HOSPODÁŘSKÝ A FINANČNÍ DOPAD NA STÁTNÍ ROZPOČET, OSTATNÍ VEŘEJNÉ ROZPOČTY A NA PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ ČR

V rámci hodnocení dopadů nově navrhovaného systému EPR v oblasti nábytku je nezbytné připomenout, že současný status quo není zcela vhodným benchmarkem pro posouzení dopadů. Současný stav v sobě totiž nese mimo jiné implicitní negativní externality, které jsou přenášeny na třetí strany, a to včetně budoucích generací. Při hodnocení předpokládaných dopadů proto musíme brát v úvahu i náklady spojené se zachováním současného stavu.

Dopad na státní rozpočet

V krátkodobém horizontu může být dopad na státní rozpočet neutrální až mírně negativní, což je způsobeno jednorázovými náklady na legislativní přípravu a implementaci systému, stejně jako potenciál zpomalením spotřeby nových výrobků. Lze očekávat, že se změna materiálového toku a jeho vedení skrze stávající systémy nepromítne do snížení výkonu státní správy, tj. poklesu státních výdajů. Očekává se však, že systém EPR bude samofinancující se díky poplatkům od výrobců a dovozců, čímž se sníží náklady na správu a zpracování odpadů a přenesou se do privátních výdajů (spotřebitel + prodejci).

Na druhou stranu bude pravděpodobně nutné vyčlenit jednoho nebo více pracovníků MŽP, kteří budou mít na starosti dohled nad fungováním systému. Počet velkých a středně velkých podniků, které bude třeba zřejmě systematicky kontrolovat je méně jak 150. Z pohledu malých podniků a OSVČ bude vhodnější použití paušálního poplatku (pokud bude tato varianta umožněna) a tedy kontrola ze strany státní správy bude snadnější než u větších podniků (pokud se podaří systém digitalizovat, mohlo by jít i o poloautomatickou až automatickou kontrolu). Dle ČSÚ byla ve čtvrtém čtvrtletí 2023 průměrná hrubá mzda v odvětví veřejná správa a obrana 48 926 Kč. Po započtení odvodů zaměstnavatele představuje náklad na jednoho zaměstnance ve státní správě průměrně 65 464 Kč za měsíc, tedy 785 568 Kč ročně. Pokud bychom tedy uvažovali, že pro dohled nad EPR systémem bude třeba vyčlenit čtyři zaměstnance na plný úvazek, představují roční mzdové náklady částku 3 142 272 Kč.

Dopad na veřejné rozpočty

Z pohledu veřejných rozpočtů by měl převažovat spíše pozitivní dopad. Systém EPR v oblasti nábytku by měl generovat dodatečné zdroje pro financování tohoto odpadového toku. Díky efektivnějšímu sběru a recyklaci nábytku dojde zároveň ke snížení objemu materiálu končícího v ostatních odpadových tocích (např. SKO), což sníží náklady na jejich zpracování⁷¹ (průměrný náklad na sběr a svoz 1 tuny objemného odpadu odpovídal v roce 2022 částce 2 119 Kč)⁷².

⁷¹ Detailnější informace viz kapitola 12.

⁷² EKO-KOM (2023). Ekonomika odpadového hospodářství v roce 2022. Dostupné zde: <https://www.ekokom.cz/ekonomika-odpadoveho-hospodarstvi-v-roce-2022/>

Dopad na podnikatelské prostředí

Celkový dopad na podnikatelské prostředí lze vnímat jako negativní z důvodu zvýšené administrativní zátěže. Záležet však bude na konkrétním provedení implementace. Pokud bude např. dodržen navrhovaný princip Ministerstva průmyslu a obchodu ČR "1 in 1 out" nebo dokonce "1 in 2 out", který by zredukoval stávající regulatorní zátěž, lze dodatečné administrativní náklady z pohledu trhu kompenzovat v jiné oblasti. V souvislosti s administrativní zátěží spojenou s plněním regulatorních povinností je zároveň žádoucí klást důraz na digitalizaci veškerých procesů (viz dále).

Modelově předpokládáme období nutné pro adaptaci pro velké a střední podniky v délce jeden rok, a to z důvodu, že stejné úkony se budou každý následující rok pravidelně opakovat. Zároveň lze předpokládat, že podniky pravděpodobně nebudou chtít nabírat další zaměstnance, ale administrativní zátěž rozloží po menších částech mezi stávající zaměstnance, neboť se bude jednat o přechodné období než si podnik nový systém zautomatizuje (dodatečné zaměstnance za tímto účelem zřejmě nebudou nabírat i vzhledem k dlouhodobě napjatému tuzemskému trhu práce). Pro středně velkou firmu tedy předpokládáme dodatečné vytížení zaměstnanosti v rozsahu 0,5 úvazku/měsíc a pro velkou firmu 1,5 úvazku/měsíc. Průměrná hrubá mzda pro rok 2023 dosáhla na 43 341 Kč, což po započítání odvodů zaměstnavatele odpovídá částce 57 991 Kč. Pro středně velkou firmu bude tedy dodatečná administrativní zátěž odpovídat ročně nákladům ve výši 347 946 Kč, pro velkou firmu pak 1 043 838 Kč ročně. V případě, že bude malým firmám a OSVČ umožněna varianta paušálních poplatků, zabere administrativní činnost několik hodin měsíčně (např. 8 hodin měsíčně se při průměrné mzdě včetně odvodů rovná nákladu ve výši 2 761 Kč). Lze však zároveň předpokládat, že administrativní zátěž může postupem času klesat vzhledem k tomu, že firmy budou tlačit na interní optimalizaci a automatizaci celého procesu. Další dodatečné náklady vzniknou i v souvislosti s případným označováním výrobků či ekodesignem. Tyto se ale budou odvíjet o konkrétních parametřů EPR systému a pro jejich odhad je nezbytná hlubší analýza v kooperaci se zástupci trhu.

Dopad na spotřebitele

Zavedení systému EPR bude mít inflační impulz, neboť lze očekávat, že značná část nákladů bude přenesena na koncové ceny nábytku (zde může sehrát roli konkurence, předpokládáme-li mobilitu poptávky). Pro ilustraci uvažujeme jaký podíl by představovala k ceně nábytku výše poplatku stanovená ve Francii pro následující nábytek:

- Dřevěná manželská postel 160 cm x 200 cm (cena 2 990 Kč, váha 27 kg) – dle francouzského modelu by tomuto typu výrobku odpovídala výše poplatku 2,8 EUR, tedy přibližně 70 Kč (2,3 % současné ceny).
- Rohová rozkládací pohovka s úložným prostorem (cena 10 990 Kč, váha 118 kg) – dle francouzského modelu by tomuto typu výrobku odpovídala výše poplatku 18 EUR, tedy přibližně 450 Kč (4 % současné ceny).

Důležité je však zdůraznit, že spotřebitelé neplatí za nic jiného než za internalizaci dříve nezapočítaných externalit. To znamená, že spotřebitelé platí za "fair deal", kde jsou náklady na environmentální dopady nábytku spravedlivě zahrnuté v jejich ceně. V dlouhodobém horizontu by měla nezbytná

související edukační kampaň vést k širšímu uznání principů udržitelné spotřeby a zodpovědnějšího chování výrobců a dovozců.

6 ZHODNOCENÍ SOCIÁLNÍCH DOPADŮ, VČETNĚ DOPADŮ NA SPECIFICKÉ SKUPINY OBYVATEL

Zavedení systému EPR pro nábytek s sebou nese nejen potenciál pro pozitivní sociální změny, ale i některá rizika. Přestože tento systém klade důraz na vyšší patra hierarchie odpadů, jako je prevence vzniku odpadu, příprava pro opětovné použití a recyklace, je důležité brát v úvahu i možné negativní dopady, které mohou postihnout různé sociální skupiny.

Možné pozitivní sociální dopady

Systém EPR přináší významné příležitosti pro sociálně znevýhodněné skupiny obyvatelstva. Zvyšuje dostupnost cenově dostupného nábytku prostřednictvím sběrných stanic, kde může být nábytek repasován a redistribuován, což významně podporuje rozvoj second-hand trhu. To může pomoci rodinám s nižšími příjmy získat přístup k nábytku, který by si jinak nemohly dovolit. Související vzdělávací kampaně rovněž přispívají k lepší informovanosti veřejnosti o udržitelném nakládání s odpady a o významu recyklace.

Možné negativní sociální dopady

Na druhé straně může zavedení systému EPR způsobit finanční zátěž pro některé skupiny obyvatel, zejména v krátkodobém horizontu. Zvýšení cen nábytku, který vyplyne z internalizace nákladů na recyklaci a zpracování odpadů, může být problematické pro rodiny, které již nyní čelí ekonomickým obtížím (viz kapitola 5, část textu věnující se dopadu na spotřebitele).

7 ZHODNOCENÍ DOPADŮ NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ VE VZTAHU K ZÁKAZU DISKRIMINACE A VE VZTAHU K ROVNOSTI MUŽŮ A ŽEN

V této oblasti neočekáváme žádné signifikantní dopady, které je nezbytné podrobněji analyzovat.

8 ZHODNOCENÍ DOPADŮ NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ VE VZTAHU K OCHRANĚ SOUKROMÍ A OSOBNÍCH ÚDAJŮ

V rámci navrhovaného systému rozšířené odpovědnosti výrobců pro nábytek neočekáváme významné dopady v oblasti ochrany soukromí a osobních údajů. Nicméně je důležité dbát zvýšené opatrnosti při zpracování a reportingu dat, která jsou poskytována tržními hráči operátorovi systému. Vzhledem k citlivosti interních dat společností je nezbytné, aby byla data chráněna v souladu s platnými předpisy o ochraně osobních údajů. Tato opatření mohou zahrnovat zejména zajištění důvěrnosti, integrity

a dostupnosti informací. Přestože lze předpokládat, že systém EPR bude primárně zpracovávat data týkající se množství a materiálového složení nábytku, je klíčové, aby veškerá shromažďovaná data byla zpracována s odpovídající opatrností.

9 ZHODNOCENÍ KORUPČNÍCH RIZIK

Významná korupční rizika v rámci systému rozšířené odpovědnosti výrobců pro nábytek neočekáváme. Kolektivní systémy, které jsou zpravidla řízovány soukromými povinnými subjekty, mají tendenci spíše k efektivnímu řízení a minimalizaci nákladů, což zahrnuje i pečlivý dohled nad finančními toky a využívanými zdroji (v jejich zájmu je totiž držet nákladovost systému na co možná nejnižší úrovni, což reflektuje také tlak na stanovenou výši poplatků výrobců). Tato vlastnost systémů EPR přispívá k lepší kontrole nákladů a snižuje prostor pro korupční chování, neboť všechny finanční operace a rozhodnutí jsou podrobně monitorovány a pravidelně auditovány. Tím jsou rizika korupce v kontextu těchto systémů značně omezena.

10 ZHODNOCENÍ DOPADŮ NA BEZPEČNOST NEBO OBRANU STÁTU

V této oblasti neočekáváme žádné signifikantní dopady, které je nezbytné podrobněji analyzovat.

11 ZHODNOCENÍ DOPADŮ NA RODINY

Z tohoto pohledu lze konstatovat, že přímé dopady na rodinné rozpočty mohou být omezené, avšak zahrnují důležitý vzdělávací aspekt. Implementace EPR podporuje širší osvětu o vlivu spotřeby na životní prostředí a propaguje principy cirkulární ekonomiky. Tímto způsobem systém napomáhá zvyšování povědomí mezi rodinami o důležitosti recyklace a opětovného využití materiálů, což má dlouhodobý pozitivní vliv na životní prostředí a podporuje udržitelný životní styl. Na druhé straně, v důsledku zavedení EPR se může očekávat mírné zvýšení ceny nábytku a souvisejícího sortimentu, které reflektuje vyšší náklady výrobců spojené se zajištěním recyklace, zpětného odběru nebo také náklady na vývoj produktů v souvislosti s principy ekomodulace (viz kapitola 5, část textu věnující se dopadu na spotřebitele). Toto zdražení nábytku je však přímým důsledkem internalizace ekologických nákladů, které by jinak byly přeneseny na společnost či budoucí generace.

12 ZHODNOCENÍ ÚZEMNÍCH DOPADŮ, VČETNĚ DOPADŮ NA ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVNÉ CELKY

Implementace systému EPR pro nábytek představuje způsob jak přesměrovat část odpadového toku do systému uzavřené smyčky (*close-loop*). Toto řešení by mělo pro územní samosprávné celky přinést určité úspory, jelikož lze očekávat snížení množství nábytkového odpadu, které končí ve směsném komunálním odpadu (SKO) nebo v jiných typech sběru (zpravidla sběrných dvorech, přičemž náklady na tento typ odpadu jsou v současnosti financovány z rozpočtů obcí). V důsledku toho by měly obce

ušetřit náklady spojené se zpracováním tohoto velmi objemného odpadu, což může vést k optimalizaci celkového hospodaření s odpady na lokální úrovni.

Pro ilustraci – podle studie společnosti Cyrkl v ČR ročně vznikne 250–352 tis. tun odpadního nábytku⁷³. Dle společnosti EKO-KOM zároveň dosáhly v roce 2022 průměrné náklady na sběr a svoz objemného odpadu částky 2 119 Kč za tunu odpadu⁷⁴. Na základě toho lze soudit, že současné náklady na sběr a svoz nábytkového odpadu odpovídají částce v rozmezí 529,8–745,9 mil. Kč. Tento interval tedy představuje jistou indikativní horní hranici nákladů, které lze odklonit ze současného systému odpadového hospodářství financované obcemi.

Jiný úhel pohledu nabízí následující úvaha: Produkce odpadního nábytku v ČR činí 23,4–33 kg/obyv./rok⁷⁵, tedy na obci s 10 000 obyvateli připadá 234–330 tun odpadního nábytku za rok. Průměrný náklad na sběr a svoz 1 tuny objemného odpadu odpovídal v roce 2022 částce 2 119 Kč⁷⁶. Pokud by se podařilo snížit objem vyhozeného nábytku do SKO o 20 % resp. 30 %, mohla by tato obec ušetřit 100–140 tis. Kč, respektive 150–210 tis. Kč na sběru a svozu komunálního odpadu.

13 ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ SE ZÁSADAMI TVORBY DIGITÁLNĚ PŘÍVĚTVIVÉ LEGISLATIVY

Navrhované řešení pro systém rozšířené odpovědnosti výrobců pro nábytek je vhodné designovat v souladu s digitalizací státní správy a úsilím o minimalizaci administrativních nákladů spojených s regulačními předpisy. Proto také digitalizace procesů v této oblasti musí být nedílnou součástí potenciálního vzniku nových EPR systémů, zejména v souvislosti s registrací povinných subjektů, reportingem dat ze strany průmyslu nebo také monitoringem materiálových toků. Veškerá data shromážděná je žádoucí pravidelně auditovat a evaluovat a na základě robustního vyhodnocení rozhodovat o dalším směřování a úpravách regulace.

⁷³ Cyrkl (2023). Odpadní nábytek v ČR.

⁷⁴ EKO-KOM (2023). Ekonomika odpadového hospodářství v roce 2022. Dostupné zde: <https://www.ekokom.cz/ekonomika-odpadoveho-hospodarstvi-v-roce-2022/>

⁷⁵ Cyrkl (2023). Odpadní nábytek v ČR.

⁷⁶ EKO-KOM (2023). Ekonomika odpadového hospodářství v roce 2022. Dostupné zde: <https://www.ekokom.cz/ekonomika-odpadoveho-hospodarstvi-v-roce-2022/>

ZÁVĚR

Výše uvedená analytická studie dokládá, že v oblasti nábytku existuje významný potenciál pro omezení negativních externalit a zvýšení podílu preferovaných způsobů nakládání s odpadem na úkor nepreferovaného skládkování. To je dle studie Cyrkl (2023) na vysoké úrovni, a to nejen absolutně, ale i relativně v porovnání s Maďarskem či Slovenskem.

Systém EPR představuje pro tyto národní environmentální výzvy vhodný nástroj. Zmiňme proto tři důvody. Tím prvním je, že systémy EPR velmi dobře fungují v České republice i v zahraničí, v oblasti nábytku inspirací může být například Francie. Tím druhým je, že EPR systémy jsou dobře využitelné na trzích se spíše homogenním produktem, který má jednu převažující a vysoce využitelnou složku, je snadné jej identifikovat a zajistit jeho zpětný odběr – to nábytek splňuje. Tím třetím je, že implementace tohoto nástroje reaguje na poptávku veřejnosti po řešeních chránících životní prostředí a jejich výstupech, jako je třeba tlak na předcházení vzniku odpadu, znovu využití produktů nebo podporu recyklace.

Organizace systému EPR, k němuž by MŽP mohlo přistoupit relativně rychle, však vyžaduje dodržení několika základních principů.

- Homogenní produkt s vysokou materiálovou hodnotou, jaký představuje nábytek, je racionální dostat co nejlevněji a nejrychleji k opětovnému využití nebo materiálovému využití. Není proto nutné bránit se za všech okolností vertikální integraci výrobců sdružených do systému EPR nebo postupujících jednotlivě, když dokáží efektivně zajistit zpětný odběr a využití komodity a zároveň nebude docházet k omezování hospodářské soutěže.
- Příkladem efektivního použití nástroje EPR může být systém na pneumatiky, který kombinuje individuální plnění a organizaci svozů.
- Důležitou páteří jsou a nepochybně budou sběrné dvory, prostřednictvím kterých dochází ke sdílení nákladů s obcemi. Obcím je možné financovat zpětný odběr a dekompozici nábytku, nebo odběr a uskladnění výrobků pro zpětné využití. To by mělo být jedním z cílů systému, viz vzor z Francie (zdroje a opravy a znovuvyužití produktů).
- Klíčovým prvkem fungujícího EPR systému je edukace spotřebitelů a výrobců, která zajistí sblížení preferencí vztahujících se k životnímu cyklu výrobku i fázím za životním cyklem.
- Po vzoru EPR na pneumatiky by měly správce EPR i jednotlivé subjekty v něm sdružené tlačit a hledání odběratelů recyklovaných složek.

Systém EPR v oblasti nábytku však bude nepochybně mít i řadu výzev. Tou první jsou chybějící data, která posílají rozhodování o EPR systému do informační slepoty. Tu by měl rozptýlit tlak na pilotní testování a podrobné dopadové analýzy, založené na fokusním dotazování stakeholderů a pilotním testování. Druhou výzvou je současná struktura trhu, na které nikoliv nepodstatnou část zastávají individuální dovozy pro osobní spotřebu “kvazidovozy pro osobní spotřebu” (ve skutečnosti neoficiální dovozy na objednávku za účelem realizace zisku). Třetí velkou výzvou bude tlak zájmových skupin proti zavedení nového EPR systému, který je národní, nikoliv EU iniciativou. V neposlední řadě je také důležité zvážit celkové náklady systému, které se budou mít tendenci zrcadlit v cenotvorbě výrobků na tuzemském trhu, se společenskými přínosy systému.

K tomu, aby byla rizika spojená s výzvami mitigována, a převládly pozitivní dopady na produktové portfolio na trhu nábytku, racionalizace spotřeby nábytku domácností s důrazem na udržitelnost či vyšší míra preferovaných způsobů nakládání s nábytkem, je důležité podrobit danou oblast robustním dopadovým analýzám, jejichž komplementarita bude při tvorbě legislativy zcela zásadní.

Na základě provedené analýzy zahraničních zkušeností a reálií českého odpadového hospodářství lze konstatovat, že produktová kategorie nábytku má v České republice významný potenciál pro implementaci rozšířené odpovědnosti výrobců; zavedení EPR by zvýšilo podíl opětovně využitého a recyklovaného nábytku na úkor stávajícího vysokého podílu skládkování a představovalo nový zdroj financování nakládání odpady na úrovni obcí.

ZDROJE

AČN (2024). Presentace k TK. Dostupné zde: <https://www.czechfurniture.com/article-files/471/A%C4%8CN%20prezentace.pdf>

AČN (2024). Statistická příloha tiskové zprávy. Dostupné zde: <https://www.czechfurniture.com/novinky/471-tiskova-zprava-11-4-2024-statisticka-priloha>

ADEME (2021). Eléments d'ameublement: données 2021. Dostupné na: <https://librairie.ademe.fr/dechets-economie-circulaire/6063-elements-d-ameublement-donnees-2021.html>

ADEME (2021). Eléments D'ameublement. Dostupné na: <https://librairie.ademe.fr/dechets-economie-circulaire/6063-elements-d-ameublement-donnees-2021.html>

ADEME (2021). Fonctionnement. Dostupné na: <https://filieres-rep.ademe.fr/principe-et-reglementation/fonctionnement>

CETA (2024). Rozšířená odpovědnost výrobce v oblasti nábytku: Příležitosti a výzvy pro ČR

Cyrkl (2023). Odpadní nábytek v České republice

Cyrkl (2023). Waste furniture in Slovakia

Cyrkl (2023). Waste furniture in Hungary

ČSÚ (2023). Výroba vybraných výrobků v průmyslu – rok 2022. Dostupné zde: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyroba-vybranych-vyrobku-v-prumyslu-rok-2022>

ČSÚ (2024). Registr ekonomických subjektů. Dostupné zde: <https://apl.czso.cz/res/export>

Ecomaison (2023). Furniture Membership's guide. Dostupné na: [\[AMEUBLEMENT\] Guide de l'adhérent - ecomaison](#)

Ecomaison (2022). Rapport D'ACTIVITÉ. Dostupné na: ecomaison.com/rapport/rapport-dactivite-2022/#next_to_2

Ecomaison (2024). Furnishing items. Dostupné na: https://ecomaison.com/ressources/ameublement-tarifs-deco-participation-2024/?ressource_lang=EN

Ecomaison (2024). Ecomaison, l'éco-organisme pour toute la maison. Dostupné z: <https://ecomaison.com/ecomaison-eco-organisme-maison/>

Ecomaison (2024), Eco-fee pricing scale with eco-modulation. Dostupné na: <https://ecomaison.com/>

EKO-KOM, a.s. (2019). Počet sběrných dvorů v České republice stále roste. Dostupné na: [Počet sběrných dvorů v České republice stále roste – EKO-KOM \(ekokom.cz\)](#)

EKO-KOM (2023). Ekonomika odpadového hospodářství v roce 2022. Dostupné zde: <https://www.ekokom.cz/ekonomika-odpadoveho-hospodarstvi-v-roce-2022/>

Ellen Macathur Foundation (2021). France's Anti-Waste and Circular Economy Law: Eliminating Waste and Promoting Social Inclusion. Dostupné na: [France's Anti-waste and Circular Economy Law \(ellenmacarthurfoundation.org\)](https://ellenmacarthurfoundation.org)

Erion (2021). Extended Producer Responsibility schemes and their strategic role for producers. Dostupné na: https://erion.it/wp-content/uploads/2021/06/Report_ENG_Sequence.pdf

European Commission (2023). Ecodesign for Sustainable Products Regulation. Dostupné online: https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/sustainable-products/ecodesign-sustainable-products-regulation_en?prefLang=cs

Evropská komise (2008). Směrnice č. 98/2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic ze dne 19. listopadu 2008. Dostupné zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008L0098>

Evropská komise (2022). Právní předpisy EU v oblasti nakládání s odpadem. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/eu-waste-management-law.html>

Filières á Responsabilité Élargie du Producteur (2024). Éléments d'ameublement (EA). Dostupné na: <https://filières-rep.ademe.fr/filières-REP/filiere-EA>

IKEA (2023). Češi ročně vyhodí nábytek odpovídající 11 milionům křesel. Nejčastěji se zbavují pohovek, ukázala studie pro IKEA. Dostupné na: <https://www.ikea.com/cz/cs/newsroom/corporate-news/cesi-rocne-vyhodi-nabytek-odpovidajici-11-milionum-kresel-nejcasteji-se-zbavuji-pohovek-ukazala-studie-pro-ikea-pub7f94d870>

Interior Daily (2024). Results of the French furniture market in 2023: a resilient market. Dostupné z: <https://www.interiordaily.com/article/9599270/results-of-the-french-furniture-market-in-2023-a-resilient-market/>

Institut cirkulární ekonomiky (2020). Cirkulární Česko: Cirkulární ekonomika jako příležitost pro úspěšné inovace českých firem. Dostupné na: <https://incien.org/wp-content/uploads/2021/06/Cirkularni-Cesko-priklady-uspesnych-ceskych-projektu.pdf>

Joltreau, E. (2018), „Pricing products' negative externalities at end-of-life using eco-modulation: Discussion from case studies“. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/331428667_Pricing_products'_negative_externalities_at_end-of-life_using_eco-modulation_Discussion_from_case_studies

Ministere de la Transition Ecologique et de la Cohesion des Territoires (2023). Éléments d'ameublement (DEA). Dostupné na: [Éléments d'ameublement \(DEA\) | Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires \(ecologie.gouv.fr\)](https://ecologie.gouv.fr)

Ministerstvo životního prostředí (2021). Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040. Dostupné na: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cirkularni_cesko/\\$FILE/OODP-Cirkularni_Cesko_2040_web-20220201.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/cirkularni_cesko/$FILE/OODP-Cirkularni_Cesko_2040_web-20220201.pdf)

Novinky.cz (2023). Něco tady už dlouho nehraje. Stejně zboží je u sousedů levnější až o desítky tisíc. Dostupné zde: <https://www.novinky.cz/clanek/ekonomika-neco-tady-uz-dlouho-nehraje-stejne-zbozi-je-u-sousedu-levnejsi-az-o-desitky-tisic-40440386>

OECD (2016). Extended Producer Responsibility: Updated Guidance for Efficient Waste Management. Dostupné na: <https://www.oecd.org/env/extended-producer-responsibility-9789264256385-en.htm>

OECD (2014). 20 years of EPR in France: achievements, lessons learned and challenges ahead. Dostupné na: <https://www.oecd.org/environment/waste/France%20%28final%29.pdf>

OECD (2016), „20 years of EPR in France: Achievements, lessons learned and challenges ahead“, in *Extended Producer Responsibility: Updated Guidance for Efficient Waste Management*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264256385-15-en>.

Pouikli, K. (2020). Concretising the role of extended producer responsibility in European Union waste law and policy through the lens of the circular economy. ERA Forum 20, 491–508. <https://doi.org/10.1007/s12024-020-00596-9>

Rreuse (2013). Extended Producer Responsibility and the role of reuse activities: Opportunities for a resource efficient, socially inclusive waste management system. Dostupné na: https://www.rreuse.org/wp-content/uploads/EPR_and_product_reuse.pdf

Studie IKEA, Cyrkl (2023) + Furniture Re-Use Network. Použitý seznam průměrných hmotností nábytku <https://democracy.york.gov.uk/documents/s2116/Annex%20C%20REcycling%20Report%20frnweights2005.pdf>

Vernier, J., „Extended producer responsibility (EPR) in France“, Field Actions Science Reports [Online], Special Issue 23 | 2021, Online since 23 November 2021, connection on 03 November 2022. URL: <http://journals.openedition.org/factsreports/6557>



CETA-Centrum ekonomických a tržních analýz, z. ú.

Jungmannova 26/15
110 00 Praha 1
(+420) 226 218 905
info@eceta.cz
www.eceta.cz